

HAY MAHAMPAT YA BALITÀ YA HINOLAT NI MATIYO YA TONGKOL KONI APO HISOS

*Hay pinangibatan lahi ni Pangino-on
Hisokristo
(Lokas 3:23-38)*

¹ Habayti ya nakalistay ngawngalan nin tawo ya pinangibatan lahi ni Pangino-on Hisokristo ya alalak ni Dabid ya alalak itaman ni Abraham.

² Hay anak ni Abraham ay hi Isak;
hay anak ni Isak ay hi Hakob;
hay anak ni Hakob ay hi Hoda boy pawpatel na;
³ hay anak ni Hoda koni Tamar ay hi Paris boy
hi Sara;

hay anak ni Paris ay hi Isrom;
hay anak ni Isrom ay hi Aram;

⁴ hay anak ni Aram ay hi Aminadab;
hay anak ni Aminadab ay hi Nason;
hay anak ni Nason ay hi Salmon;

⁵ hay anak ni Salmon koni Rahab ay hi Bowos;
hay anak ni Bowos koni Rot ay hi Obid;
hay anak ni Obid ay hi Dyisi;

⁶ hay anak ni Dyisi ay hi Ari Dabid.
Hay anak ni Ari Dabid do ha ahawa ni Oriyas ay
hi Solomon;

⁷ hay anak ni Solomon ay hi Robowam;
hay anak ni Robowam ay hi Abiyas;
hay anak ni Abiyas ay hi Asa;

⁸ hay anak ni Asa ay hi Hosapat;

hay anak ni Hosapat ay hi Horam;

hay anak ni Horam ay hi Osyas;

⁹ hay anak ni Osyas ay hi Hotam;

hay anak ni Hotam ay hi Akas;

hay anak ni Akas ay hi Isikiyas;

¹⁰ hay anak ni Isikiyas ay hi Manasis;

hay anak ni Manasis ay hi Amos;

hay anak ni Amos ay hi Hosyas;

¹¹ hay anak ni Hosyas ay hi Hikonyas boy pawpatel na ya in-anak hin pana-on nin hay Aw-israylita ay dinakep ta gintan ha Babilonya.

¹² Hapa-eg, hin nagtan anay Aw-israylita ha Babilonya, hi Hikonyas ay nagka-anak.

Hay anak na ay hi Salatiyil;

hay anak ni Salatiyil ay hi Sorobabil;

¹³ hay anak ni Sorobabil ay hi Abiyod;

hay anak ni Abiyod ay hi Ilyakim;

hay anak ni Ilyakim ay hi Asor;

¹⁴ hay anak ni Asor ay hi Sadok;

hay anak ni Sadok ay hi Akim;

hay anak ni Akim ay hi Ilyod;

¹⁵ hay anak ni Ilyod ay hi Ilyasar;

hay anak ni Ilyasar ay hi Matan;

hay anak ni Matan ay hi Hakob;

¹⁶ hay anak ni Hakob ay hi Hosi ya ahawa ni Mariya. Hi Mariya ya nangi-anak koni Apo Hisos ya an-ingaten et Kristo.

¹⁷ Ha ombayri, ma-in labin-apat ya lahi pa-ibat koni Abraham angga koni Arì Dabid; boy pa-ibat koni Arì Dabid ay labin-apat et ya lahi angga hin hay Aw-israylita ay dinakep ta gintan

ha Babilonya; boy pa-ibat hin nagtan hila ha Babilonya ay nagkama-in et nin labin-apat ya lahì angga hin in-anak hi Pangino-on Hisokristo.

*Hay pangi-anak koni Pangino-on Hisokristo
(Lokas 1:26-31; Lokas 2:1-7)*

¹⁸ Ombayri ya pangyayari ya tongkol ha pangi-anak koni Pangino-on Hisokristo; hi Mariya ya nanay na ay kaba-an ni Hosi; piro biha hila nilamo, hi Mariya ay da-an anan naboktot ha panggogomawà nin Ispirito nin Diyos. ¹⁹ Hi Hosi ya kaba-an ni Mariya ay pirmin ampanggawà kahampatan ta anhonolen nay kawkapanogonan nin Diyos. Kayà nagdisisyon ya nin hira-en nay pamikaba-an la nin ayin makatandà ta agna labay mipareng-ey hi Mariya. ²⁰ Piro mintras an-hipen bayti ni Hosi, hay mihay anghil nin Pangino-on ay napakit kona ha taynep ya naghalità kona nin ombayri: “Hosi ya alalak ni Dabid, agmo pag-alanganan nin pag-ahawa hi Mariya, ta hay imboktot na ay ha pangogomawà nin Ispirito nin Diyos. ²¹ Manganak yan lalaki ya pangalanan mon Hisos, ta habayti hi Hisos ya mangilibri nin tawtawo na ha kawkasalanan la.”

²² Kaganawan nin habayti ya nangyari ay nagkapeteg ya impaholà nin Diyos ha propita na ya ombayri ya pagkahalità: ²³ “Mihay dalagay malinis ta ahè nagalaw nin lalaki ay mamoktot. I-anak nay mihay lalaki ya ingaten Imanwil.” (Hay labay totolen nin Imanwil ay “Anti kontamoy Diyos”.)

²⁴ Hapa-eg, hin naka-imata hi Hosi ay ginawà na baytoy immanda kona nin hatoy anghil.

Nilako na hi Mariya ta pinag-ahawa na. ²⁵ Piro mintras ahè et in-anak ni Mariya baytoy imboktot na ay nanatili yan malinis ta agya pinakilalayan ni Hosi. Hapa-eg, hin nilomwah baytoy anak ay Hisos ya impangalan kona ni Hosi.

2

Nakalateng ya mangaronong ya lawlalakiya na-ibat ha baytan

¹ Hi Apo Hisos ay in-anak ha banowan Bitlihim ha probinsyan Hodiya mintras ampag-arì hi Hirodis. Hin habayton pana-on, do ha siyodad nin Hirosalim ay ma-in mangaronong ya lawlalaki ya nakalateng nin na-ibat ha marayò ya dogal ha bandan baytan. Hay an-aralen lan habayto ay tawtigè nin bawbito-en. ² Hapa-eg, nagpastang hila, “Ayri,” wanla, “baytoy in-anak ya arì nin Hawhodiyo? Ha bandan baytan ya inibatan nawen ay nakit nawen ya bito-en ya pakatandan kona; kayà nako kayi bayri nin homamba kona.”

³ Hin nabalita-an bayti ni Arì Hirodis ay nagolo ya nakem na kateng kaganawan tawo bayro ha Hirosalim. ⁴ Kaganawan po-on nin pawparì kateng mawmangitorò nin kawkapanogo-an ya hinolat ni Moysis ay pinatipon ni Arì Hirodis ta pinastang na hila, ya wana, “Ayri dapat i-anak hi Kristo ya impangakò nin Diyos?”

⁵ Tinombay hila kona, “Ha banowan Bitlihim,” wanla, “ya angkasakopan nin probinsyan Hodiya ta ombayri ya hinalità nin Diyos ya inholat nin propita:

⁶ “Tawtawon Bitlihim, ha tegteg nin pawpo-on ha Hoda, hay dogal moyo ay ahè mapantayan, ta komoyo mangibat ya po-on ya mama-alà ha tawtawo koy aw-inalalak ni Israyil.’ ”

⁷ Hapa-eg hatoy mangaronong ya lawlalaki ay sikriton impa-ingat ni Arì Hirodis, ta pinakapastang na konla no nakano nilomwah baytoy bito-en. ⁸ Hin natanda-an na ay inhogò na hila, ya wana, “Mako kawo ha Bitlihim ta pakatikap-tikapen moyo baytoy anak. Pamakakit moyo kona ay magbira kawo bayri, ta ibalità moyo kongko emen ako itaman makalako bayro nin homamba kona.”

⁹ Ha ombayroy immanda ni Arì Hirodis ay nanigè hilayna. Mintras anti hila ha daan ay nakit layna et baytoy bito-en ya nakit la ha bandan baytan. Habayto ay ampangona konla nin magpalako ha Bitlihim anggan tinonggen ha ogton kama-inan nin hatoy anak. ¹⁰ Banà bayri ha bito-en ya nakit la ay nagtowà hilan masyado. ¹¹ Nilomo-ob hila do ha bali ya kama-inan nin hatoy anak kateng nanay na ya hi Mariya. Hin nakit la baytoy anak ay nanlokob hilan hinomamba kona, biha la inabriyan baytoy gawgitan la ta inggawà la kona ya gintò, kamanyang, boy mira. ¹² Hapa-eg, ha taynep nin habaytoy mangaronong ya lawlalaki ay hinalità konla nin Diyos ya aghila magbira koni Arì Hirodis. Kayà nagdaan hila ha kanayon ya daan nin norong ha sarili lan dogal.

Hay pamako ha nasyon Ihipto

¹³ Hin naka-alih ana baytoy mangaronong ya lawlalaki, hay mihay anghil nin Pangino-on ay napakit koni Hosi ha taynep ta naghalià kona, “Mibangon ka,” wana, “ta haba-in ya anak kateng nanay na ay ipowayo mon gitan ha nasyon Ihpto. Manatili kawo bayro angga ha halita-en ko komoyoy pagbira moyo, ta haba-in ya anak ay tikapen ana ni Arì Hirodis ta labay nan patyen.” ¹⁴ Kayà nibangon hi Hosi ta habayto et nin yabi ay gintan na baytoy mita-anak nin magpalako ha Ihpto. ¹⁵ Bayro hila napa-iri anggan nati hi Arì Hirodis. Habayti ya nangyari ay nagkapeteg ya impaholà nin Pangino-on ha propita na ya ombayri ya pagkahalià: “Hay anak koy lalaki ay hinagyat kon mog-alih ha Ihpto.”

Hay pangipapati nin aw-anak ya lalaki

¹⁶ Hapa-eg, hin natanda-an ni Arì Hirodis ya niloko ya nin hatoy mangaronong ya lawlalaki ay namahang yan masyado. Ha nalengè nay hinalità nin hatoy mangaronong ya lawlalaki no nakano nilomwah baytoy bito-en ay bayro na kinarkola ya idad nin hatoy anak. Hapa-eg, inhogò nay hawhondalò nan mako ha banowan Bitlihim boy ha kaganawan dogal ya marani bayro, ta impapati nay kaganawan anak ya lalaki ya idad loway ta-on boy kolang ha lowa.

¹⁷ Habayti ya pangyayari ay nagkapeteg ya holà ni propita Hirimiyas ya ombayri ya pagkahalià:

¹⁸ “Ha Rama ay angkalengè ya pami-angaw-angaw ya ampi-a-aniton banà ha

masyadoy kalele-an. Ampì-a-anitowan ni Rakil ya aw-anak na. Agna labay pahahaliwa ta hay aw-anak na ay nati ana.”

Hay pagbira nili Hosi ya na-ibat ha nasyon Ihipto

¹⁹ Hapa-eg hin nati ana hi Arì Hirodis, hay mihay anghil nin Pangino-on ay napakit koni Hosi ha taynep hin anti hila et ha Ihipto, boy naghalità kona nin ombayri: ²⁰ “Mibangon ka ta gitan mo ba-in ya anak kateng nanay na nin magbira ha nasyon Israyil, ta nati ana baytoy labay mamati nin haba-in ya anak.”

²¹ Kayà nibangon hi Hosi ta kinwa na baytoy anak kateng nanay ta gintan na nin nagbira ha nasyon Israyil. ²² Piro hin nabalita-an ni Hosi ya hay hinomagilin nag-arì bayro ha probinsyan Hodiya ay hi Arkilawo ya anak ni Hirodis ay nalimo yan magbira bayro. Hapa-eg, impataynep ana et koni Hosi ya agya mako bayro no alwan mako ya ha probinsyan Galiliya. ²³ Kayà napa-iri hila ha banowan Nasarit. Habayti ya ginawà la ay nagkapeteg baytoy holà nin propita ya ombayri ya pagkahalità: “Hiya ay ingaten Nasarino.”

3

*Hay an-i-aral ni Howan Mamiminyag
(Markos 1:1-8; Lokas 3:1-17; Howan 1:19-28)*

¹ Hin ampa-iri et hili Apo Hisos ha Nasarit, hi Howan Mamiminyag ya anti ha powiray dogal ha probinsyan Hodiya ay nag-ompisan mangaral, ya

wana, ² “Paghehean moyoy kawkasalanan moyo, ta hay pamomo-on nin Diyos ay maranina.”
³ Habayti hi Howan Mamiminyag ya antokoyen hin hato ni propita Isayas hin hinalità nay ombayri:

“Ma-in mihay tawoy ampibobolyaw ha powiray dogal nin ombayri: ‘Homandà kawo ha panlomateng nin Pangino-on nin bilang ha ampangihandà nin daan ya kowinta pagdanan na emen ayin maka-abalà kona.’ ”

⁴ Hay dolo ni Howan ay yari ha habot nin ayop ya kamel boy hay tagkeh na ay yari ha katat. Hay pamamangan na ay dawdoron boy polot panilan. ⁵ Kaganawan tawo ha siyodad nin Hirosalim ya angkasakopan nin probinsyan Hodiya kateng ha mitaligmang balah nin Hordan ay nako koni Howan. ⁶ Kaganawan nangihokò nin kawkasalanan la ha Diyos ay bininyagan ni Howan ha balah nin Hordan.

⁷ Piro hin nakit ni Howan ya malakè ya rilihyoso ya Pawparisiyo boy Sawsadosiyo ya ampako konan pabinyag ay ombayri ya hinalità na konla: “Hikawo ay bilang ha aw-otan ya ampagsikap nin mog-alih ha dawdikot ya angkapo-olan. Wari makalibri kawo ha iparosa komoyo nin Diyos no hay paghehe moyo ay ha halità bongat? ⁸ Gaw-en moyoy bawbagay ya makapapteg nin hikawo ay nagheheyne ha kawkasalanan moyo. ⁹ Agmoyo halita-en nin makalibri kawo banà ta hikawo ay aw-inalalak ni Abraham. Anhalita-en ko komoyo ya maskin habayti ya bawbatoy anti bayri ay magawà nin Diyos nin aw-inalalak ni Abraham. ¹⁰ Hay

payakol ay naka-a-awag ana nin pamoton po-on kayo. Kaganawan po-on kayo ya ahè ampamonga nin maganda ay ampotohen ta itapon ha apoy. Ombayri ya panonosga komoyo nin Diyos.

¹¹ “Hiko ay ampaminyag komoyo ha lanom ta hikawo ay nipaghehe ha kasalanan, piro ma-in anlomateng ya mas makapangyariyan dinan hiko. Maski mantan sapatos na ay alwa kon karapatdapat. Hiya ya mangibinyag komoyo nin Ispirito nin Diyos, boy manobok komoyo ha pangiparanas na komoyon kadya-dya-an nin bilang ha an-iparaan ha apoy. ¹² Hiya ay bilang ha ampamalohboh ta hay pali ya malinis ana ay ikamalig, piro hay aw-apah ay ipo-ol na ha apoy ya ahè maparè.”

*Hay paminyag koni Apo Hisos
(Markos 1:9-11; Lokas 3:21-22)*

¹³ Hapa-eg hi Apo Hisos ya anti ha probinsyan Galiliya ay nako bayro ha balah nin Hordan ta pabinyag koni Howan. ¹⁴ Piro ahè labay gawen ni Howan; kayà hinalità na, “Alwan tamà ya hikoy maminyag komo, no alwan hiko ya dapat mon binyagan.” ¹⁵ Piro hinalità kona ni Apo Hisos, “Sigina,” wana, “ta habayti ya paraan emen ta magawà ya kalabayan nin Diyos.” Hapa-eg, hi Apo Hisos ay bininyagan ni Howan.

¹⁶ Hin nabinyagan ana hi Apo Hisos, antimano, hiya ay nilomakat bayro ha lanom. Hay langit ay naglo-at boy nakit nay Ispirito nin Diyos ya ampag-aypà nin bilang kalapati ya an-omogpà kona. ¹⁷ Hapa-eg, ma-in basis ya nangibat ha

katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos ya ampaghaltà, ya wana, “Habayti ya mimihay Anak koy pinakalabilabi ko ya ampakapakonsowilo kongko.”

4

Hi Apo Hisos ay tinoksò ni Satanas piro agya natoksò

(Markos 1:12-13; Lokas 4:1-13)

¹ Hapa-eg hi Apo Hisos ay pinangonawan nin Ispirito nin Diyos nin mako ha powiray dogal ta bayro ya tokso-en ni Satanas. ² Ha lo-ob apatapò ya allo ni Apo Hisos bayro ay agya nangan; kayà binomitil ya. ³ Hapa-eg hi Satanas ay napakarani konan naghalità, “No hika,” wana, “ay Anak nin Diyos, habayti ya bawbato ay mandawan mo nin mag-in tinapay.”

⁴ Piro tinobay ya ni Apo Hisos, ya wana, “Ha Halità nin Diyos ay nakaholat ya ombayri:

‘Hay tawo ay alwan bongat ha pamamangan mabiyay, no alwan ha balang halità ya anhalita-en nin Diyos.’ ”

⁵ Hapa-eg hi Apo Hisos ay gintan ni Satanas ha masagradoy siyodad nin Hirosalim, ta in-oli na ya ha pinakamatag-ay ya bobongan bali nin Diyos. ⁶ “No hika,” wani Satanas, “ay Anak nin Diyos ay magtaboy ka, ta hay nakaholat ha Halità nin Diyos ay ombayri:

‘Thogò nin Diyos ya aw-anghil nan mangi-atap komo ha kawkadigrasyawan, boy alalayan la ka emen hay bitih mo ay ahè makhitan nin bato.’ ”

⁷ Tinombay ana et hi Apo Hisos koni Satanas, “Piro ombayri itaman,” wana, “ya nakaholat ha Halità nin Diyos:

‘Agmo hoboken ya Pangino-on mon Diyos.’ ”

⁸ Hapa-eg hi Apo Hisos ay gintan ana et ni Satanas ha pagkatag-ay bakil, ta impakit na konay kaganawan ka-ari-an ha babon lotà kateng mangaganday bawbagay ya anti bayro.

⁹ Hinalità ana et kona ni Satanas, “Igwà ko komo,” wana, “ba-in ya kaganawan nin haba-in no manlokob kan homamba kongko.”

¹⁰ Hapa-eg, tinombay kona hi Apo Hisos, “Mog-alih ka bayri,” wana, “Satanas, ta ombayri ya nakaholat ha Halità nin Diyos:

‘Homamba ka ha Pangino-on mon Diyos boy hiyan bongat ya pagsirbiyan mo.’ ”

¹¹ Hapa-eg, nog-alih hi Satanas biha itaman ma-in aw-anghil ya nakalateng nin nangasiwà koni Apo Hisos.

*Hi Apo Hisos ay nag-ompisan nangaral
(Markos 1:14-15; Lokas 4:14-15)*

¹² Hin nabalita-an ni Apo Hisos ya hi Howan ay impiriso, hiya ay norong ha probinsyan Galiliya. ¹³ Piro agya naboyot ha Nasarit ya sarili nan banowa, ta tampol yan nako nin napa-iri ha banowan Kapir nawom ha ambay Dagat nin Galiliya ya sakop nin dogal ya pina-iriyang ni Sabolon boy Niptali. ¹⁴ Habayti ay nangyari emen magkapeteg baytoy holà hin hato ni propita Isayas ya ombayri ya pagkahalità:

¹⁵ “Hay dawdogal ya an-ingaten Sabolon boy Niptali ay ha babà Dagat nin Galiliya

boy kagmang itaman balah nin Hordan, Galiliya ya ampa-iriyang nin malakè ya alwan Hawhodiyo. ¹⁶ Hay tawtawo bayro ay mareglem ya pagnanakem banà ha kasalanan la. Piro nakit la baytoy nako konlay bilang itaman hawang. Hatoy tawtawo bayro ya anti ha karegleman ya ampambin kamatyan ay nahawangan.”

¹⁷ Hapa-eg pa-ibat hin habayto, hi Apo Hisos ay nag-ompisan nangaral, ya wana, “Paghehean moyoy kawkasalanan moyo, ta hay pamomo-on nin Diyos ay maranina.”

Hi Apo Hisos ay nanagyat nin apat ya manlalapet

(Markos 1:16-20; Lokas 5:1-11)

¹⁸ Hin ampagdaan hi Apo Hisos ha ambay Dagat nin Galiliya ay nakit nay mipatel ya manlalapet. Habayti ya mipatel ay hi Andris boy hi Simon ya an-ingaten et Pidro. Hin habayto, hila ay ampaninsoro. ¹⁹ Hinalità konla ni Apo Hisos, “Makilamo kawo kongko,” wana, “ta gaw-en katawon mangipakarani kongko nin tawtawo.”

²⁰ Antimano, imbalag lay sinsoro la ta nakilamo hila koni Apo Hisos.

²¹ Hin nowakoyna et hi Apo Hisos ay nakit na hi Santiyago boy hi Howan ya mipatel. Anti hila ha bangkà kalamo la hi Sibidiyo ya tatay la ta an-ayomawen lay aw-eket la. Hi Santiyago boy hi Howan ay hinagyat ni Apo Hisos nin makilamo kona. ²² Antimano, inalihan lay bangkà la kateng tatay la ta nakilamo hila koni Apo Hisos.

*Nangaral boy namakahampat hi Apo Hisos
(Lokas 6:17-19)*

²³ Hapa-eg hi Apo Hisos ay nako ha kaganawan dogal ha probinsyan Galiliya ta ha hawhimba-an nin Hawhodiyo, hiya ay ampanorò, boy an-i-aral nay Mahampat ya Balità ya tongkol ha pamomomon nin Diyos. Hiya ay ampamakahampat nin kaganawan klasin masakit boy dipirinsya nin tawtawo. ²⁴ Banà bayri ha gawgawà ni Apo Hisos, hiya ay nibantog ha kaganawan dogal ha probinsyan Sirya. Kayà kaganawan tawo bayro ya ampagdya-dyà nin banà ha mawmasakit boy dawdipirinsya ay gintan koni Apo Hisos. Hilay kaganawan ay pinakahampat na kateng hatoy tawtawoy pinahokan dawdimonyo, tawtogawen, boy pawpolonen. ²⁵ Banà bayri, maski ayri ya nako ay hinono yan malakè ya tawoy na-ibat ha probinsyan Galiliya, probinsyan Dikapolis, siyodad nin Hirosalim, boy ha kanayon ya dawdogal bayro ha probinsyan Hodiya, kateng tawtawoy ampa-iri ha baytan balah nin Hordan.

5

*Hay tawtawoy makalmà
(Lokas 6:20-23)*

¹ Hin nakit ni Apo Hisos baytoy kalak-an tawo ay nilomakat ya ha bakil ta bayro ya niknò. Hapa-eg hay aw-alagad na ay napakarani kona, ² boy tinoro-an na hila, ya wana, ³ “Makalmà ya tawtawoy ma-aypà ya nakem, ta hila ay makapakilamo ha tawtawoy ampagari-an nin Diyos.

⁴ “Makalmà ya tawtawoy ma-in an-ikalelè, ta hila ay hahaliwawen nin Diyos.

⁵ “Makalmà ya tawtawoy ma-amey ya nakem, ta tanggapen lay impangakò nin Diyos.

⁶ “Makalmà ya tawtawoy angkahabek nin gomawà kalabayan nin Diyos, ta sigoradon mapasasà hilan kahampatan.

⁷ “Makalmà ya tawtawoy ampangingangalo ha kanayon, ta hila ay ingalowan nin Diyos.

⁸ “Makalmà ya tawtawoy bo-ò ya nakem ha Diyos, ta lano ay makit lay Diyos.

⁹ “Makalmà ya tawtawoy mapamisondò, ta hila ay ingaten nin Diyos nin aw-anak na.

¹⁰ “Makalmà ya tawtawoy ampadya-dya-an nin banà ha panggawà lan kalabayan nin Diyos, ta hila ay makapakilamo ha tawtawoy ampag-arian nin Diyos.

¹¹ “Makalmà kawo no insoltowen kawo boy padya-dya-an nin tawtawo, boy no banà ha panhohomonol moyo kongko ay maghalità hila nin hari-hari ya klasin kabongkokan ya panay kalatan ya kontra komoyo. ¹² Ombayro ya pamadyadyà ya ginawà ha pawpropita hin hatò. Kayà magtowà kawo boy pakaliga kawo, ta malhay ya primyo ya an-i-anti komoyo ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos.”

Hay ahin boy hawang

(Markos 9:50; Lokas 11:33; 14:34-35)

¹³ Hinalità et ni Apo Hisos, “Hay ka-alimbawa-an moyo,” wana, “ay ahin ya pampalahap nin pamamangan nin tawtawo, ta hikawo ya ampanorò konla no pangno hila mag-in mahampat. Piro no

hay ahin ay na-lihan anan alat, pangno et mapa-alat nin oman? Habayti ay ayin anan alagà; kayà an-itapon ana boy antorakan nin tawtawo.

¹⁴ “Hay ka-alimbawa-an moyo et ay hawang ya ampakahawang nin babon lotà. Hay siyodad ya anti ha matag-ay ya dogal ay angkakit nin kaganawan ta angkahawangan.

¹⁵ “Ayin tawoy mamagket nin kingki biha na halokoban nin kalaying, no alwan igwà na ha talagan pangigwa-an emen mahawangan ya kaganawan anti ha lo-ob bali. ¹⁶ Mag-in kawon bilang ombayro ha kingki ya ampakabin hawang. Dapat kawon magpakahawang ha tawtawo ha pangipakit moyo konla nin gawgawà moyoy mangahampat emen la poriyen ya Tatay tamoy Diyos ya anti ha katatag-ayan ha kamaninan na.”

Hay torò ya tongkol ha kawkapanogo-an

¹⁷ Hinalità et ni Apo Hisos, “Agmoyo ihipen nin kayà ako nako bayri ay alihan kon alagà ya kawkapanogo-an ya inggawà ni Moysis boy hinolat nin pawpropita hin hatò. Ahè! Hay pamako ko bayri ay emen ko mageperan baytoy kawkapanogo-an. ¹⁸ Tanda-an moyo bayti ya halita-en ko komoyo: maski ayin anay langit boy lotà, hay pinakamayamò parti ha litra nin kawkapanogo-an ay ahè ma-alih anggan ahè mageperan ya kaganawan. ¹⁹ Kayà hinoman ya ahè anhomonol ha maski pinaka-oltimo ya kapanogo-an, boy ombayro et ya itorò na ha kanayon ay hiya ya pinaka-oltimoy tawo ha

ampag-ari-an nin Diyos. Piro hinoman ya an-homonol ha kawkapanogo-an boy an-itorò na ha kanayon ay hiya ya lalò ma-in dangal ha ampag-ari-an nin Diyos. ²⁰ Anhalita-en ko komoyo ya no hay Pawparisiyo boy mawmangitorò nin kawkapanogo-an ay agmoyo ma-igitan ha kahampatan ay agkawo makalako ha dogal ya ampag-ari-an nin Diyos.”

*Hay torò ha ampamahang
(Lokas 12:57-59)*

²¹ Hinalità et ni Apo Hisos, “Nalengè moy-oyna,” wana, “bayti ya kapanogo-an ya inggawà hin hatò ni Moysis ya ombayri: ‘Agka mamatin kapara mon tawo ta hinoman ya mamatin kapara nan tawo ay i-arap ha hosgado para hosgawan.’ ²² Piro habayti ya anhalita-en ko komoyo: hinoman ya mamahang ha kapara nan tawo ay i-arap ha hosgado; hinoman ya maghalità ha kapara nan tawo nin ‘Ayin kan kowintan tawo!’ ay i-arap itaman ha hosgado. Hinoman simpri ya maghalità nin ‘Lokoloko ka!’ ha kapara nan tawo ay mipalako ha impirno. ²³ Kayà no anti ka ha kolob bali nin Diyos ta ma-in kan igwà ya para ha Diyos, biha ma-hipan mo ya ma-in kan patel ya kontra komo ²⁴ ay ibalag mo pon bayto ya para ha Diyos ta mako kan makisondò ha patel mo. Pangayari ay igwà moyna bayto ya para ha Diyos.

²⁵ “No ma-in tawoy makon mangidimanda komo ay tampol kan makisondò kona mintras ma-in et pana-on, ta no mi-abot kawoyna ha hosgado, maka hay howis ay mangigwà komo

ha polis ya mangipahok komo ha pirisowan.
²⁶ Anhalita-en ko komo: no nakapiriso kayna ay agkayna makalikol anggan agka makabayad nin dapat mon imolta.”

Hay torò ni Apo Hisos ya tongkol ha tawtawoy ampamabayi boy ampakilalaki

²⁷ “Ombayri et ya kapanogo-an ya inggawà ni Moysis,” wani Apo Hisos: “ ‘Agka mamabayi o makilalaki.’ ²⁸ Piro anhalita-en ko komoyo: hinoman ya lalaki ya manegteg ha babayi nin ma-in mala-et ya intinsyon ay bilang ya simprin namabayi. ²⁹ No hay wanan mata mo ay makapipakasalan komo ay alihen mo ta itapon mo. Mas mahampat et ya ayin kan mihay mata kisa komplitoy nawini mo no itapon ka ha impirno. ³⁰ No hay wanan gamet mo ay makapipakasalan komo ay potohen mo ta itapon mo. Mas mahampat et ya ayin kan mihay gamet kisa komplitoy nawini mo no mipalako ka ha impirno.”

Hay torò ni Apo Hisos ya tongkolha ampangihay ahawa

(Matiyo 19:9; Markos 10:11-12; Lokas 16:18)

³¹ “Ombayri et ya kapanogo-an ya hinolat ni Moysis,” wani Apo Hisos: “ ‘Hinoman ya lalaki ya mangihayay nin ahawa ay ka-ilangan na yan biyan kaholatan ya kaptegan nin hila ay nihiyay.’ ³² Piro anhalita-en ko komoyo: hinoman ya lalaki ya mangihayay nin ahawa ya ahè ampakilalaki ay hiya ya ampambin baranan para makapagkasalan ya ahawa na nin

pamakilalaki no mag-ahawa yan oman; boy hinoman ya mag-ahawa do ha ahawa nay inhiyay na ay magkasalanan nin pamabayi.”

Hay torò ni Apo Hisos ya tongkol ha am-paghompà

³³ Hinalità et ni Apo Hisos, “Miha et ha kawkapanogo-an ya inggawà ni Moysis ay ombayri: ‘Agmo hira-en ya pangakò mo ha Pangino-on, no alwan toparen mon gaw-en ya pinanompa-an moy pawpangakò mo.’ ³⁴⁻³⁵ Piro anhalita-en ko komoyo: no mangakò ka ay agka maghompà nin, ‘Magonaw man ya langit boy babon lotà no alwan peteg bayti ya anhalita-en ko komo,’ ta hay kama-inan nin Diyos ay ha katatag-ayan langit ya trono na, boy hay lotà ay pagtorakan nin bitih na. Agmo simpri halita-en ya, ‘Mahirà man ya siyodad nin Hirosalim no alwan peteg bayti ya anhalita-en ko komo,’ ta hay Hirosalim ay siyodad nin Arì ya ayin kapantay. ³⁶ Ni olo mo ay agmo gamiten nin maghompà ta agmo magawà nin papoti-en o pangititen ya maski miha ha hawhabot mo. ³⁷ Halita-en mon bongat ya, ‘Awò,’ no talagan labay mo. No agmo labay ay halita-en moy, ‘Ahè,’ No maghompà kay mangakò ay alwan mahampat ta hay ombayro ay angka-ibat koni Satanas.”

Hay torò ni Apo Hisos ya tongkol ha ampipang-ganti

(Lokas 6:29-30)

³⁸ “Ombayri et,” wani Apo Hisos, “ya miha ha kawkapanogo-an ya inggawà ni Moysis: ‘No ma-in nandisgrasyan mata nin kapara nan tawo ay

gantiyen simprin disgrasyawen ya mata na; boy no ma-in nangalin ngipen nin kapara nan tawo ay gantiyen ya simpri nin alihan ngipen.’ ³⁹ Piro anhalita-en ko komoyo: agkawo mamaweh nin kala-etan ha tawoy nakagawà komoyon kala-etan. No ma-in tawoy manampal nin kagmang pingih mo ay i-arap mo et konan ipatampal ya kagmang. ⁴⁰ No ma-in simpri nin mangidimanda komo ta labay nan kowen ya dolo mo ay igwà mo kona kateng alimenmen mo. ⁴¹ No ma-in mamilit komon mantan karga na nin mihay kilometroy dayò ay gaw-en mon loway kilometro ya pantan mo. ⁴² No ma-in simprin makikwa komo ay biyan mo, boy no ma-in mandam komo ay paraman mo.”

*Hay torò ni Apo Hisos ya tongkol ha panlalabi
(Lokas 6:27-28, 32-36)*

⁴³ Hinalità ana et ni Apo Hisos, “Ha kawkapanogo-an ya inggawà et ni Moysis ay ombayri: ‘Labiyen moy amigo mo boy pag-inakitan moy ka-away mo.’ ⁴⁴ Piro habayti ya halita-en ko komoyo: labiyen moy kawka-away mo boy ipanalangin mon ingalowan baytoy ampipamadya-dyà komo. ⁴⁵ No ombayri ya gaw-en mo ay mapaptegan ya hika ay talagan anak nin Tatay tamoy Diyos ya anti ha katatag-ayan ha kama-inan na. Hay Diyos ay parihoy gawà ha kaganawan, ta hay allo ay ampahila-en na para ha tawtawoy mangala-et boy ha mangahampat, boy ampama-oran ya nin para ha mangahampat boy ha mangala-et. ⁴⁶ No hay anlabyen mon bongat ay hatoy ampanlabi

komo, ma-in ka wari matanggap ya primyo? Maski mawmanininon bo-ih ya mangaha-ol ay ampanlabi ha ampanlabi konla. ⁴⁷ No hay an-ilawen mo ay haton bongat ya amigo mo ay anyay kahampatan ya nagawà moy igit ha nagawà nin kanayon? Maski alwan Hawhodiyo ay ampakagawà nin ombayro. ⁴⁸ Hay Tatay tamoy Diyos ya anti ha katatag-ayan ha kaminan na ay talagan ayin pagkokolang; kayà dapat kawon mag-in ayin pagkokolang nin bilang kona.”

6

Hay torò ni Apo Hisos ya tongkol ha panambay

¹ Hinalità et ni Apo Hisos, “Agkawo,” wana, “manggawà kahampatan ha tegteg bongat nin tawtawo, ta no ombayro ya gaw-en moyo ay agmoyo matanggap ya iprimyo komoyo nin Tatay tamoy Diyos ya anti ha katatag-ayan ha kaminan na.

² “Kayà no ampambi ka ha tawoy ampangailangan ay agmoyna ibo-angaw ya pambi mo nin bilang ha anggaw-en nin mawmagkakanwari. No ampambi hila ay an-ibo-angaw la ha lo-ob himba-an nin Hawhodiyo boy ha balang daan, ta ampapori hila ha tawtawo. Anhalita-en ko komoyo, tinanggap laynay pamomori nin tawo; kayà ayin hilaynan matanggap ya primyo ya mangibat ha Diyos. ³⁻⁴ No manambay ka ha manga-irap ay isikrito moy pambi mo nin ahè matanda-an nin maski hinoy mahene ya amigo mo emen ma-in kan matanggap ya primyo ya

mangibat ha Tatay tamoy Diyos ya ampakatandà nin kaganawan.”

Hay torò ni Apo Hisos ya tongkol ha panalangin

(Lokas 11:2-4)

⁵ “No manalangin kawo ay agmoyo gaw-en ya bilang ha anggaw-en nin mawmagkakanwari ya labaylabay mireng nin manalangin ha lo-ob himba-an nin Hawhodiyo boy ha kawkanto nin dawdaan emen hila makit nin tawtawo. Anhalita-en ko komoyo, tinanggap laynay pamomori nin tawo; kayà ayin hilaynan matanggap ya primyo ya mangibat ha Diyos. ⁶ Piro no manalangin ka ay agmo gaw-en para makit kan bongat nin tawo, no alwan mako ka ha dogal ya ayin makatoksò komo ta manalangin ka ha Tatay tamoy Diyos ya ahè angkakit. Hay Tatay tamoy Diyos ya ampakatandà nin kaganawan anggaw-en mon sikrito ya mambi komon primyo.

⁷ “Ha panalangin moyo ay agmoyo pi-omanoman ya panggamit nin halità ya ayin labay totolen nin bilang ha anggaw-en nin tawtawoy ayin pantotompel ha Diyos, ta an-hipen la ya leng-en hila nin Diyos banà ha kakara-an panalangin la. ⁸ Agkawo manowad konla, ta biha kawo makirawat ha Tatay tamo ay da-an naynan tandà ya angka-ilanganen moyo. ⁹ Ombayri ya dapat nin panalangin moyo:

“Tatay nawen ya anti ha katatag-ayan ha kamaninan mo, hay ngalan mo ya ayin kapintasan ay igalang dayi nin kaganawan.

- 10 Andawaten nawen ya tampol ana dayin lo-mateng ya pamomo-on mo. Mangyari dayi ya kalabayan mo bayri ha babon lotà bilang ombayro ha katatag-ayan ha kama-inan mo.
- 11 Biyan mo kayin pamamangan ha allo-allo.
- 12 Patawaren mo kayi ha kawkasalanan nawen bilang pamatawad nawen ha nakapagkasalanan konnawen.
- 13 Agmo kayi biyan mabiyat ya panobok boy ipakarayò mo kayi koni Satanas.’
- 14 Ha ombayro, no mamatawad kawo,” wani Apo Hisos, “ha nipagkasalanan komoyo ay patawaren kawo itaman nin Tatay tamoy Diyos ya anti ha katatag-ayan ha kama-inan na. ¹⁵ Piro no agkawo mamatawad, hay nagawà moyoy kawkasalanan ay ahè itaman patawaren nin Tatay tamoy Diyos ya anti ha katatag-ayan ha kama-inan na.”

Hay torò ni Apo Hisos ya tongkol ha pagpaltan mangan no ampakirawat ha Pangino-on

- ¹⁶ “Tongkol ha pagpalta moyon mangan ta ma-in kawon an-ipanalangin ay agmoyo towaren baytoy mawmagkakanwarì ya ansadya-en lan palele-en boy papotla-en ya lopa la emen la ma-ipatandà ya hila ay ampangpaltan mangan. Anhalita-en ko komoyo: tinanggap lay-nay pamomori nin tawo; kayà ayin hilaynan matanggap ya primyo ya mangibat ha Diyos.
- ¹⁷ No ampagpalta kan mangan ta ma-in kan an-ipanalangin ay olamehan moy lopa mo boy ayosen moy habot mo ¹⁸ emen ahè matanda-an

nin kanayon ya hika ay ampagpaltan mangan ta ma-in kan an-ipanalangin. Hay makatandà bongat ay Tatay tamoy Diyos ya ahè angkakit. Hiyay ampakatandà nin kaganawan sikrito, boy hika ay ma-in matanggap ya primyo ya mangibat kona.”

Kayamanan ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos

(Lokas 12:33-34)

¹⁹ Hinalità et ni Apo Hisos ya ombayri: “Bayri ha babon lotà ay agkawo manipon nin kayamanan ya anhira-en nin anag boy angkalawangen, boy anlo-oban nin takawen, ²⁰ no alwan hay tiponen moyoy kayamanan ya para ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos ay gawgawà ya mangahampat ta ahè an-anagen, ahè angkalawangen, boy ahè angkatakaw. ²¹ No hay kayamanan mo ay anti ha babon lotà o anti ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos ay bayro ya ihip mo.”

Hay ka-alimbawa-an nin mata

(Lokas 11:34-36)

²² Hinalità et ni Apo Hisos, ya wana, “Hay mata mo ay pinagkahilag nin nawini mo. No ayin dipirinsya ya mata mo ay makit moy kaganawan; ²³ piro no ma-in dipirinsya ya mata mo ay mareglem ya tegteg mo. Ombayro itaman ha panginghip mo. No hay ihip mo ay mahampat, hay gawgawà mo ay panay kahampatan; piro no hay ihip mo ay alwan mahampat, hay gawgawà mo ay talagan alwan mangahampat.”

*Hay Diyos boy kawkamama-in
(Lokas 16:13; 12:22-31)*

²⁴ Ombayri et ya hinalità ni Apo Hisos: “Ayin tawoy makapagsirbi nin sabay ha loway amo; ta no pisabayen na, hay miha ay ma-arì pag-inakitan, piro hatoy miha ay labiyen na; o ma-arì nin mag-in yan tapat ha miha, ta hatoy miha ay kasorawan na. Agmo ma-arì pisabayen nin pagsirbiyan ya Diyos boy kayamanan. ²⁵ Kayà habayti ya halita-en ko komoyo,” wana et ni Apo Hisos: “Agkawo magolon manghip nin tongkol ha pagbibiyay moyo no anyay kanen, inomen, boy pagdolo. Alwa nayì nin hay biyay ay mas ma-alagà kisa pamamangan, boy hay nawini ay mas ma-alagà kisa dolo? ²⁶ Helken moyoy mawmanokmanok! Aghila ampananem ni ampangalawah nin ikamalig la, piro hay Tatay tamoy Diyos ya anti ha katatag-ayan ha kama-inan na ay ampangasiwà konla. Alwa nayì mas kawon ma-alagà kisa ha mawmanokmanok? ²⁷ Wari mapalawig moyoy biyay moyo no anggolowen moyoy ihip moyo?”

²⁸ “Antà angkagolo kawo ha pagdolo moyo? Ihipen moyo no pangno anhomlay ya mawmasitas ya balang. Aghila ampagtrabaho o ampangawà dolo ya para ha sarili la. ²⁹ Piro anhalita-en ko komoyo, maski masyadoy kayamanan ni Arì Solomon ay agya nakapagdolon maganda nin bilang ombayro kaganda ha bawbolaklak. ³⁰ No hay dawdikot ya angkabiyay hapa-eg ha lawak ay ampagandawen nin Diyos ya nobokah ay tabasen ta ipo-ol, hikawo et wari ya agna padolowan? Talagan kolang ya pantotompel

moyo! ³¹ Dapat agmoyo golowen ya nakem moyon halita-en ya, 'Ayri kayi mangwan kanen nawen, inomen nawen, boy pagdolo nawen?' ³² Habayti ya kaganawan bagay ya pirmin anhangaren nin tawtawoy anhomamba ha alwan peteg diyos. Piro hay Tatay tamoy Diyos ya anti ha katatag-ayan ha kama-inan na ya magtandà nin habayti ya bawbagay ya angka-ilanganen moyo. ³³ Hay onawen tamo nin hangaren ay Diyos ya mamoo-on kontamo boy mamiyay tamo nin kompormi ha kalabayan na, biha na igwà kontamo ya kaganawan nin habayti ya bawbagay ya angka-ilanganen tamo. ³⁴ Kayà agkawo magolo nin mangihip no anyay mangyari komoyo nobokah, ta Diyos ya ampakaba-alà komoyo. Hay problima moyo hapa-eg ay agmoy-oyna pahanan ha pangihip moyo nin mangyari ha homonoy allo."

7

Ahè manosga (Lokas 6:37-38, 41-42)

¹ Hinalità ni Apo Hisos, ya wana, "Agkawo manosga emen agkawo hosgawan, ² ta no anyay ihosga moyo ha kanayon ay ombayroy ihosga komoyo. No pangno kalakè ya an-ihosga moyo ha kanayon ay ombayro itaman kalakè ya ihosga komoyo nin Diyos. ³ Hika ya ampanosga, antà angka-asikaso moy kasalanan nin kapara mo ya bilang kayamò nin poling ya anti ha mata na, balè ta agmo angka-asikaso ya sarili mon kasalanan ya bilang kalapad nin tapì ya anti ha

sarili mon mata? ⁴ Pangno ka ampakaregdeg nin maghalità ha kapara mo nin, ‘Alihen koy poling ha mata mo,’ no ma-in malapad ya tapì ha sarili mon mata? ⁵ Hikay magkakanwarì, alihen mo pon ya malapad ya tapì ha sarili mon mata emen mo makit nin mahampat ya pangalih nin poling ha mata nin kapara mo.

⁶ “Hay kaptegan ya tongkol ha Diyos ay agmoyo itorò do ha ahè malabay; ta no gawen moyo bayto ay bilang kawon ampambi nin manga-alagà ya bawbagay ha aw-aho ya magbira nin mangayat komoyo, boy bilang kawon ampangitapon pawpirilas ha bawbaboy ya ampanyabok bongat nin habaytoy pawpirilas.”

Intorò ana et ni Apo Hisos ya tongkol ha panalangin

(Lokas 6:31; 11:9-13)

⁷ Ombayri et ya hinalità ni Apo Hisos: “Agkawo tonggen manalangin emen moyo matanggap ya an-ipanalangin moyo; agkawo tonggen maki-rawat emen kawo biyan nin andawaten moyo; agkawo tonggen mangingat ha Diyos emen na kawo tobayen. ⁸ Hinoman ya ampanalangin ay makatanggap, hinoman ya ampakirawat ay biyan, boy hinoman ya ampangingat ha Diyos ay tobayen. ⁹ Hinoman komoyon tawtatay, biyan mo warì bato ya anak mo no makikwa yan pama-mangan komo? ¹⁰ O biyan mo ya warì nin otan no makikwa yan konà komo? ¹¹ Hikawo, maski mala-et ya ogalì moyo ay tandà moyon mambi nin mahampat ya bawbagay ha aw-anak moyo.

Lalò anay Tatay moyoy Diyos ya anti ha katatag-ayan ha kama-inan na ay mambin mangahampat ya bawbagay ha ampakikwa kona.

¹² “No anyay labay moyon gaw-en komoyo nin kanayon ay ombayro itaman ya gaw-en moyo. Ha ombayri ay mageperan moyo ya kawkapanogo-an ya inggawà ni Moysis kateng hinolat nin pawpropita.”

Hay torò ni Apo Hisos ya tongkol ha loway polta

(Lokas 13:24)

¹³ “Pomahok kawo ha makpit ya pinagkapolta emen agkawo miparaan ha malawang ya pinagkapolta, ta hay lakwen nin habaytoy malawang ya pinagkapolta ay impirno. Banà ta maparan pagdanan bayto ay malakè ya ampagdaan bayro. ¹⁴ Piro banà ta hay pinagkapolta nin magpalako ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos ay makpit boy ma-irap pagdanan ay a-amò ya ampagdaan bayro.”

Hay tawoy mala-et ay mabalayan ha gawgawà na

(Lokas 6:43-44)

¹⁵ “Mag-atap kawo ha ampipanorò nin alwan peteg ta hila ay ampagkakanwarì nin ma-amò ya tawtopa ya pakarani komoyo, piro hay nakem la ay emen nakem tigri. ¹⁶ No pangno moyo angkabalayan ya po-on kayo no makit moyoy bonga ay ombayro moyo hila mabalayan ha gawgawà la. Warì hay bilang kinew ya madowih ay ampamonga nin obas o hay kinew ya bilang kokomposà ay ampamonga nin igos? ¹⁷⁻¹⁸ Hay

po-on kayo ya ayin dipirinsya ay maganday bonga boy ahè mamonga nin ayin kowinta. Piro hay po-on kayoy ma-in dipirinsya ay ayin kowintay bonga boy ahè mamonga nin maganda. ¹⁹ Hay po-on kayoy ampamonga nin ayin kowinta ay anto-alen ta itapon ha apoy. ²⁰ Ombayro itaman baytoy ampipanorò nin alwan peteg ta angkabalayan hila nin banà ha kala-etan gawgawà la.”

Hay tawtawoy ahè makalako ha dogal ya ampag-ari-an nin Diyos
(Lokas 13:25-27)

²¹ Hinalità et ni Apo Hisos, ya wana, “Alwan kaganawan tawo ya ampangingat kongko nin, ‘Pangino-on, Pangino-on,’ ay makalako ha dogal ya ampag-ari-an nin Diyos, no alwan haton bongat ya anggomawà kalabayan nin Tatay ko ya anti ha katatag-ayan ha kama-inan na. ²² Ha allon panonosga ay malakè ya maghalità kongko nin, ‘Pangino-on, Pangino-on, ngalan moy ginamit nawen ha pangangaral boy ha pama-alih nin dawdimonyo kateng ha panggawà nawen nin malakè ya papag-ispantawan.’ ²³ Piro hay itobay ko konla ay ombayri: ‘Agkatawo balay. Pakarayò kawo kongko ta hay la-et nin gawgawà moyo.’ ”

Hay loway manggawà nin bali
(Lokas 6:47-49)

²⁴ Ombayri et ya hinalità ni Apo Hisos: “Hinoman ya ampanlengè ha hawhalità ko boy anhonolen na ay bilang ya ha tawoy maronong ya nangipa-ireng nin bali ya hay pinangipondasyonan nin tawtarek ay matibay ya bato.

²⁵ Maski nangoran nin makhaw, nanlanab, boy namagyo ay ahè na-aybà baytoy bali na ta matibay ya batoy pinangipondasyonan nin tawtarek.

²⁶ Hinoman ya ampakalengè nin hawhalità ko, piro agna anhonolen ay bilang ya ha tawoy tangah ya nangipa-ireng nin bali ha kapati-an.

²⁷ Hin nangoran nin makhaw, nanlanab, boy namagyo ay natomban nangawawatak baytoy bali na.”

Hay panonorò ni Apo Hisos

²⁸ Hin nayari naghalità hi Apo Hisos ay nipagispanta baytoy kalak-an tawo, ²⁹ ta hay panonorò na ay alwan bilang panonorò nin mawmangitorò nin kawkapanogo-an. Ha panonorò na ay tala-gan ma-in yan kapangyariyan.

8

Pinakahampat ni Apo Hisos ya tawoy ma-in liproso

(Markos 1:40-45; Lokas 5:12-16)

¹ Hi Apo Hisos ay nilomohan bayro ha bakil boy anhonowen yan malakè ya tawo. ² Hapa-eg, ma-in napakarani konay mihay tawoy ma-in liproso ta nanalimokod ha arapan na nin naghalità, ya wana, “Apo, no kalabayan mo ay mapakahampat mo bayti ya masakit ko emen lominis ya nawini ko.”

³ Impaktang ni Apo Hisos ya gamet na ta inaptoh na baytoy lalaki boy hinalità na kona, “Labay ko,” wana; “kayà lominis ka.” Antimano, hay liproso na ay na-alih. ⁴ Hapa-eg, hinalità kona ni Apo Hisos, “Habayti ya nangyari komo,”

wana, “ay agmo ibalita ha maski hino, no alwan mako ka ha pari ta ipakit moy nawini mo ya ayin anan masakit. Mantan kan idolog mo ha Diyos nin bilang ombayro ha impanogò ni Moysis hin hato ya mamapteg ha tawtawo ya hika ay hinomampat ana.”

*Pinakahampat ni Apo Hisos ya alila nin mihay kapitanin hondalò ya taga Roma
(Lokas 7:1-10)*

⁵ Hin ni-abot hi Apo Hisos ha banowan Kapir-nawom ay hinakbat ya nin mihay kapitan nin hondalò ya taga Roma, ta naki-i-ingalo ya koni Apo Hisos nin patambay. ⁶ “Apo,” wana, “hay alila ko ay masyadon angka-irapan nin bana ha masakit na. Agya maka-ibangon ta agna magalaw ya nawini na.”

⁷ Hinalita kona ni Apo Hisos, “Mako ko bayro,” wana, “ta pakahampaten ko ya.”

⁸ Piro tinombay kona baytoy kapitan, “Apo,” wana, “hiko ay alwan karapatdapat nin mamalako komo ha bali ko. Halita-en mon bongat ya homampat ya alila ko ay homampat ya. ⁹ Hiko man ay anti ha hilong kapangyariyan nin ampakatag-ay kongko nin katongkolan. Ma-in ako itaman nin hawhondalò ya anti ha hilong kapangyariyan ko. No halita-en ko ha miha ya, ‘Manigè,’ ay manigè ya; no halita-en ko ha miha ya, ‘Mako ka bayri,’ ay mako ya; boy no halita-en ko ha alila ko ya, ‘Gaw-en mo bayti,’ ay gaw-en na.”

¹⁰ Hin nalengè bayti ni Apo Hisos ay nag-ispanta ya boy hinalità na do ha tawtawoy an-homono kona, “Anhalita-en ko komoyo,” wana, “ha aw-inalalak ni Israyil, ni miha ay ayin ako et nakit ya ombayri ya katetpel. ¹¹ Habayti et ya halita-en ko komoyo: malakè ya alwan Hodiyo ya ma-ibat ha kaganawan dogal ay domoyong ha lamisawan kalamo ni Abraham, Isak, boy Hakob ha dogal ya ampag-ari-an nin Diyos. ¹² Piro hay Hawhodiyo ya dapat nin anti ha dogal ya ampag-ari-an nin Diyos, kalak-an konla ay itapon ha likol ha dogal ya pagkareglem. Bayro hila mi-anggaw-angaw boy manget-et nin ngipen la banà ha tanamen lay dya-dyà.”

¹³ Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos do ha kapitan, “Morong kayna,” wana. “Banà ha katetpel mo ay mangyari ya andawaten mo.” Habayto et oras ay hinomampat baytoy ampagmasakit ya alilà nin hatoy kapitan.

Hi Apo Hisos ay namakahampat nin malakè ya tawo

(Markos 1:29-34; Lokas 4:38-41)

¹⁴ Hapa-eg hili Apo Hisos ay nako ha bali ni Pidro. Bayro ay nakit nay babayi ya ampò ni Simon Pidro ya naka-irà ta an-amoten. ¹⁵ Inoligtanan ni Apo Hisos ya gamet nin hatoy ampò ni Pidro; kayà natbahan ya. Hapa-eg, nibangon ya boy dinolotan na hili Apo Hisos nin pamamangan.

¹⁶ Hin mahilem ana, hay malakè ya tawoy pinahokan dawdimonyo ay gintan la koni Apo Hisos. Ha halità bongat ni Apo Hisos ay nog-alih baytoy dawdimonyo, boy pinakahampat nay

kaganawan ampagmasakit. ¹⁷ Habayti ya ginawa ni Apo Hisos ay nagkapeteg baytoy holà ni propita Isayas ya ombayri ya pagkahalità:
 “Hiyay namakahampat nin mawmasakit tamò boy inalih nay dawdipirinsya tamò.”

*Hay makapakilamo koni Apo Hisos
 (Lokas 9:57-62)*

¹⁸ Hin na-asikaso ni Apo Hisos ya sigisigi ya panlomakè nin tawtawo ha mamalibot na ay hinalità na ha aw-alagad na ya lomipay hila nin mako ha kagmang dagat. ¹⁹ Hapa-eg mihay mangitorò nin kawkapanogo-an ay napakarani koni Apo Hisos ta naghalià, “Apo,” wana, “makilamo ko komo maski ayri ka mako.”

²⁰ Hinalità kona ni Apo Hisos, ya wana, “Maski nin aw-ayop ya bilang ha lamiran ay ma-in lobot ya ampa-iriyàn, boy hay mawmanokmanok ay ma-in ampa-i-aponan; piro hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay ayin sarilin pa-iriyàn ya pama-inawawan bayri ha babon lotà.”

²¹ Hapa-eg, miha et ha ampipantompel koni Apo Hisos ay napakarani kona ta naghalià, “Apo,” wana, “payagan mo ko pon nin morong emen ko ma-ipatabon ya tatay ko.”

²² Piro hinalità kona ni Apo Hisos, “Makilamo kayna kongko hapa-eg,” wana, “ta hay nati ay pa-olayan mon itabon nin tawtawoy ayin biyay ya ayin anggawan.”

*Pagkahokaw angin ya pinatgen ni Apo Hisos
 (Markos 4:35-41; Lokas 8:22-25)*

²³ Hapa-eg hi Apo Hisos ay hinomakay ana ha bangkà boy hinomonoyna itaman hinomakay

ya aw-alagad na ta lomipay hilayna. ²⁴ Mintras anlomipay hila ay biglâ hinomkaw ya angin ta namagyo; hay bangkà la ay angkapalaman nin lanom ta angkahipwakan nin malhay ya dawoyon, piro hi Apo Hisos ay angkatoloy. ²⁵ Hapa-eg, pinakaraniyan ya nin aw-alagad na ta pinokaw la ya, “Pangino-on,” wanla, “ilibri mo kayi ta anlomdeg tamoyna.”

²⁶ Piro tinombay konla hi Apo Hisos, ya wana, “Antà masyado kawon angkalimo? Wari agkawo antompel kongko?” Hapa-eg, nibangon ya ta minandawan nan tonggen baytoy pagkahokaw angin boy dawdawoyon. Kayà tinonggen ya angin boy hay dagat ay tinominek. ²⁷ Hay aw-alagad na ay nag-ispanta, ya wanla, “Anyan magkatawowan bayti ta maski angin boy dawoyon ay anhomonol kona?”

Pina-alih ni Apo Hisos ya dawdimonyoy pinomahokha loway lalaki

(Markos 5:1-20; Lokas 8:26-39)

²⁸ Hin ni-abot hili Apo Hisos ha lipay dagat ha dogal nin tawtawoy Gadarino ay hinakbat yan loway lalaki ya pinahokan nin dawdimonyo. Hila ay ampa-iri ha kawkowibay panabonan boy masyado hilan mabayani; kayà ayin makaregdeg nin magdaan bayro. ²⁹ Hapa-eg, nambo-angaw hila, ya wanla, “Hika ya Anak nin Diyos, antà ampaki-emenan mo kayi? Nako ka nayi bayri para pa-irapan kayi nin ayin et ha pana-on?”

³⁰ Hapa-eg, bayro ha dani la ay ma-in malakè ya baboy ya ampipamokibok. ³¹ Habaytoy dawdimonyo ya anti bayro ha loway lalaki ay

naki-i-ingalo koni Apo Hisos, ya wanla, “No palihen mo kayi ay palakwen mo kayi awod bahen ha bawbaboy.”

³² “Sigi, mako kawoyna,” wani Apo Hisos konla; kayà nog-alih hila ta nako hilan pinomahok ha bawbaboy. Hatoy bawbaboy ya pinahokan nin dawdimonyo ay nipampowayon nagpalako ha bongaw anggan nipadiritson narabò ha dagat. Bayro hila nati nin nalemeh.

³³ Hapa-eg hay ampipangalagà nin hatoy bawbaboy ay nipampowayon nako ha banowa, ta imbalità lay pawpangyayari kateng hatoy nangyari do ha loway tawo ya pinahokan pon nin dawdimonyo. ³⁴ Kayà hay tawtawo bayro ha banowa ya nakalengè nin habayto ay nakon hinomakbat koni Apo Hisos, boy naki-i-ingalo hila kona nin mog-alih ya bayro ha dogal la.

9

Hay tawoy polonen ya pina-owako ni Apo Hisos

(Markos 2:1-12; Lokas 5:17-26)

¹ Hi Apo Hisos ay hinomakay ana et ha bangkà ta nilomipay nin norong ha sarili nan banowa.

² Hapa-eg, ma-in nakalateng ya ongnoy tawoy ampanapwat nin lalaki ya polonen ya naka-irà ha ondayon. Habaytoy polonen ay gintan la koni Apo Hisos. Hin nakit ni Apo Hisos ya ma-in hilan katetpel ay hinalità na do ha polonen, “Hokawen moy nakem mo,” wana, “anak ko, ta hika ay pinatawad ana ha kawkasalanan mo.”

³ Hapa-eg, ma-in bayron mawmangitorò nin kawkapanogo-an ya hinolat ni Moysis. Hay kanayon konla ay ampag-ilgo ha sarili la nin ombayri: “Ha hinalità nin habayti ya tawo ay emen hiya ya makapatawad nin kasalanan. Haba-in ya ginawà na ay panla-et ha Diyos.”

⁴ Piro hay anti ha nakem la ay talagan tandà ni Apo Hisos; kayà hinalità na konla, ya wana, “Antà nin mala-et ya an-hipen moyo? ⁵ Anyay mas maparan mangyari ya halita-en bayri ha polonen, ‘Napatawad ana ya kawkasalanan mo,’ o ‘Mibangon ka ta mowako ka’? ⁶ Ha pamakahampat ko nin habayti ya tawo ay mapaptegan ko komoyo ya hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay ma-in kapangyariyan bayri ha babon lotà nin mamatawad nin kasalanan.” Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos do ha polonen, “Mibangon ka,” wana, “hapwatan moy pinamir-an mo ta mowako kaynan morong.”

⁷ Hapa-eg habaytoy polonen ay nibangon ta norong yayna. ⁸ Hin nakit nin hatoy kalak-an tawo baytoy pamakahampat ni Apo Hisos nin tawoy polonen ay nipag-ispanta hila boy pinori lay Diyos, ta babayo hila nakakit nin tawoy ma-in ombayroy kapangyariyan.

Hi Matiyo ya manininon bo-ih ay iningat ni Apo Hisos

(Markos 2:13-17; Lokas 5:27-32)

⁹ Hapa-eg, nog-alih bayro hi Apo Hisos boy ha pamowako na ay nakit na hi Matiyo ya manininon bo-ih ya naka-iknò ha pamayaran bo-ih. Hinalità ni Apo Hisos kona, “Makilamo ka

kongko,” wana. Hi Matiyo ay nireng ta nakilamo koni Apo Hisos.

¹⁰ Hapa-eg hi Apo Hisos kateng aw-alagad na ay anti ha bali ni Matiyo nin ampangan. Malakè ya manininon bo-ih boy kanayon ya tawtawoy alwan mahampat ya pagkatawo ya nakalateng ya naki-arap konlan nangan. ¹¹ Hay ongnoy Parisiyo ya anti bayro ya nakakit konla ay naghalità ha aw-alagad ni Apo Hisos, ya wanla, “Antà hay mangangaral moyo ay ampakipangan ha mawmanininon bo-ih boy ha tawtawoy alwan mahampat ya pagkatawo?” ¹² Hin nalengè ni Apo Hisos baytoy pastang ha aw-alagad na ay ombayri ya alimbawà ya intobay na: “Hay tawoy ayin masakit ay ahè ampanga-ilangan nin mananambal; hay ampanga-ilangan bongat nin mananambal ay hatoy ma-in masakit. ¹³ Ombayro itaman ya pamako ko bayri ha babon lotà. Agko nako bayrin mangingat nin tawtawoy ahè ampangamin nin hila ay makasalanan, no alwan nako ko bayri nin mangingat nin tawtawoy ampangamin nin hila ay makasalanan. Kailangan moyon pag-aralan ya labay totolen nin habayti ya nakaholat ya Halità nin Diyos: ‘Hay mas ma-alagà kongko ay mi-i-ingalo kawo kisa mamati kawon aw-ayop ya ipo-ol moyon idolog kongko.’ ”

In-alimbawà ni Apo Hisos ya sarili naha kakahal nin babayi

(Markos 2:18-20; Lokas 5:33-35)

¹⁴ Hapa-eg hay aw-alagad ni Howan Mamiminyag ay nako koni Apo Hisos ta hinalità

la kona, ya wanla, “Antà hikayi boy Pawparisiyo ay ampagpaltan mangan, ta hay aw-alagad mo ay ahè ampagpaltan mangan?”

¹⁵ Ombayri ya intobay konla ni Apo Hisos: “Ma-ari wari maglele boy magpaltan mangan ya tawtawoy kinombida ha banhal mintras anti et konla baytoy kakahal nin babayi? Lomateng ya oras nin alihen konla baytoy kakahal nin babayi, boy ha pana-on ya habayto ay magpalta hilan mangan banà ha kalele-an la.”

Hay torò ni Apo Hisos ay ahè ma-ari ilamo hatorò ya na-iknawan

(Markos 5:21-22; Lokas 5:36-39)

¹⁶ Hapa-eg hi Apo Hisos ay nangi-alimbawà et nin ombayri: “Ayin tawoy mangitakop nin bayoy ritaso ha da-an ya dolo, ta no gaw-en na bayto, hay bayoy intakop ay manirà nin hatoy da-an ya dolo; kayà lalò homlay ya ginit.

¹⁷ Ayin simprin tawoy mangipalaman nin kapelhan ampa-ahemen ya basì ha da-an ya katat ya pambiyanan basì; ta no gaw-en na bayto, hay da-an ya katat ay mahirà boy mabollog ya bayoy basì. Hay bayoy basì ay dapat ipalaman ha bayoy pangipalamnan emen parihon bomoyot.”

Hay nati ya anak ni Hayro boy hay babayiya nangaptoh nin dolo ni Apo Hisos

(Markos 5:21-43; Lokas 8:40-56)

¹⁸ Mintras anhalita-en et bayto konla ni Apo Hisos ay ma-in nakalateng ya miha ha ampipamo-on ha himba-an nin Hawhodiyo. Hapa-eg, nanalimokod ya ha arapan ni Apo Hisos ta hinalità na ya ombayri: “Hay anak koy

babayi ay kapimati; kayà makilako ka kongko ta aptohen mo yan bongat ay mabiyay yan oman.”
¹⁹ Hapa-eg hi Apo Hisos kateng aw-alagad na ay nanigè nin nakilako kona.

²⁰⁻²¹ Hin ampowakoyna hili Apo Hisos ay ma-in mihay babayi ya napakarani ha bokotan na. Habaytoy babayi, ha lo-ob labinloway ta-on ay sigisigi ya pantolò nin dayà na ta ma-in yan dipirinsya. Hinalità na ha sarili na, ya wana, “Ma-aptoh kon bongat ya laylay dolo ni Apo Hisos ay homampat ako.” Hapa-eg hay laylay dolo ni Apo Hisos ay na-aptoh na.

²² Nagpeyeh hi Apo Hisos boy nakit na baytoy babayi biha na hinalità kona, ya wana, “Patel, hokawen moy nakem mo; hay pantotompel mo ya nakapahampat komo.” Kayà hinomampat baytoy babayi hin habayto et nin oras.

²³ Hapa-eg hili Apo Hisos ay ni-abot do ha bali nin hatoy ampamo-on ha himba-an nin Hawhodiyo. Nakit na baytoy ampipanogtog para ha pananabon boy nalengè nay telek nin tawtawoy ampagkagolo. ²⁴ Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos, “Lomikol kawoy kaganawan!” wana. “Haba-in ya anak ay ahè nati no alwan angkatoloy yan bongat!” Banà bayri ha hinalità ni Apo Hisos ay pinikaka-iliyan la ya. ²⁵ Piro hin nilomikol baytoy tawtawo, hi Apo Hisos ay nilomo-ob do ha pinangiborolan nin hatoy anak. Hapa-eg, inoligtanan nay gamet nin hatoy anak boy nibangon baytoy anak. ²⁶ Habaytoy pangyayari ay nibahwag ha tawtawoy ampa-iri ha mamalibot nin habaytoy dogal.

Hi Apo Hisos ay namakahampatnin loway tawoy bowag

²⁷ Hin nog-alih ana bayro hi Apo Hisos ay hinono yan loway lalaki ya bowag ya ampambolyaw nin ombayri: “Alalak ni Arì Dabid, ingalowan mo kayi.”

²⁸ Hapa-eg, hin nilomo-ob hi Apo Hisos ha bali ay napakarani kona baytoy loway bowag. Pinastang hila ni Apo Hisos, “Ampinto-o kawo nayì,” wana, “nin mapakahampat koy mata moyo?”

“Awò,” wanla, “Apo, ampinto-o kayi.”

²⁹ Hapa-eg hay mata la ay inaptoh ni Apo Hisos boy hinalità na konla, “Banà,” wana, “ha pantotompel moyo ay homampat kawo.” ³⁰ Hin habayto et oras ay nakakit hilayna. Inhigpit nin imbibilin konla ni Apo Hisos ya ombayri: “Agmoyo ibalità ha maski hino ya tongkol bayri ha nangyari komoyo.”

³¹ Piro hin nog-alih hila, hay tongkol koni Apo Hisos ay imbahwag la ha kaganawan ha angkasakopan nin dogal ya habayto.

Hay tawoy pipi ya pinakahampat ni Apo Hisos

³² Hin ampog-alih baytoy loway lalaki ya bowag pon ay ma-in tawtawo ya nantan nin mihay lalaki koni Apo Hisos. Habaytoy lalaki ay ahè makapaghalità ta pinahokan nin dimonyo.

³³ Hapa-eg, pina-alih ni Apo Hisos baytoy dimonyo; kayà nakapaghalità baytoy tawo. Nagispanta baytoy kalak-an tawo, ya wanla, “Hitamoy aw-inalalak ni Israyil, nakakanoman ay ahè et nakakit nin ombayri ha nakit tamo hapa-eg.”

³⁴ Piro hinalità nin Pawparisiyo, “Hay po-on,” wanla, “nin dawdimonyo ya ampambi konan kapangyariyan nin mama-alih nin dawdimonyo.”

Na-ingalowan ni Apo Hisos ya tawtawo

³⁵ Hi Apo Hisos ay nako ha kaganawan banowa boy baryo. Anlomo-ob ya ha hawhimba-an nin Hawhodiyo nin mangitorò nin Mahampat ya Balità ya tongkol ha pamomo-on nin Diyos, boy ampamakahampat yan tawtawoy ma-in harihari ya dipirinsya boy masakit. ³⁶ Hin nakit na baytoy kalak-an tawo ya ampikagoloy nakem boy ayin ampanambay ay na-ingalowan na, ta hila ay bilang ha tawtopa ya ayin ampagpastol. ³⁷ Kayà hinalità na ha aw-alagad na, “Malakè,” wana, “ya tawo ya kowinta a-alawahanen ana ya bilang ha pali ya mabonga, piro hay kowinta ampangalawah ay a-amò. ³⁸ Kayà ipanalangin moyo ha Pangino-on ya ma-in ikon nin kowinta a-alawahanen ya pahanan nay kowinta mangalawah.”

10

Hay labinloway alagad ya pinili ni Apo Hisos (Markos 3:13-19; Lokas 6:12-16)

¹ Hapa-eg, iningat ni Apo Hisos ya labinloway alagad na nin pakarani kona ta binyan na hila nin kapangyariyan mama-alih nin dawdimonyoy pinomahok ha tawtawo, boy binyan na hila et nin kapangyariyan mamakahampat nin kaganawan tawoy ma-in masakit boy dipirinsya. ² Habayti ya ngawngalan nin labinloway pinili nan pag-alagad na: hi Simon ya an-ingaten et

Pidro, hi Andris ya patel ni Pidro, hi Santiyago boy hi Howan ya mipatel ya aw-anak ni Sibidiyo, ³ hi Pilipi, hi Bartolomi, hi Tomas, hi Matiyo ya manininon bo-ih, hi Santiyago ya anak ni Alpiyo, hi Tadyo, ⁴ hi Simon ya mapagmalasakit ha nasyon Israyil, boy hi Hodas Iskaryoti ya nangisapakat koni Apo Hisos.

Hay bawbibilin ni Apo Hisos ha aw-alagad na (Markos 6:7-13; Lokas 9:1-6)

⁵ Habayti ya labinloway alagad ay inhogò ni Apo Hisos boy binibilinan na hila nin ombayri: “Agkawo mako ha dawdogal nin alwan Hawhodiyo boy ha dawdogal nin Sawsamaritano. ⁶ Hay lakwen moyon bongat ay kapariho tamon aw-inalalak ni Israyil ya kowinta tawtopay nitawon. ⁷ I-aral moyo konla ya hay pamomo-on nin Diyos ay maranina. ⁸ Pakahampaten moyoy ampipagmasakit kateng mangama-in liproso, mamabiyay kawon nati, boy mama-alih kawon dawdimonyoy pinomahok ha tawtawo. Hay kapangyariyan moyon manggawà nin ombayri ay tinanggap moyo nin ayin bayad; kayà agmoyo pabayaren ya tawtawoy matambayan moyo. ⁹ Ha panigè moyo ay agkawo mantan gintò, pilak, o tangsò. ¹⁰ Agkawo simpri mantan pambiyanan pamamangan, dolo ya paghagiliyan, sapatos, o baston. Dapat hay mambin angka-ilanganen moyo ay hatoy matambayan moyo.

¹¹ “Pami-abot moyo ha mihay banowa o baryo ay manikap kawon tawoy an-igalang ya handà mamapa-iri komoyo, ta bayro kawo manatili

kona angga ha mog-alih kawo bayro ha dogal ya habayto. ¹² Pamakalo-ob moyo ha bali ay pakahampat kawoy maghalità ha tawtawo bayro nin, ‘Magkama-in kawon katinekan.’ ¹³ No mahampat ya pananggap komoyo nin tawtawo ha bali ya habayto ay panatiliyen moyo bayto konlay hinalità moyo, piro no agla kawo tanggapen ay bawi-en moyo baytoy hinalità moyo. ¹⁴ Hinoman ya ma-in bali o ha ayriman ya dogal ta agla kawo tanggapen, pamog-alih moyo ay ikampag moyoy gabok ha bitih moyo emen la matanda-an ya alwan mahampat ya ginawà la komoyo. ¹⁵ Habayti ya halita-en ko komoyo: ha allon panonosga, maski mangala-et ya tawtawo ha siyodad nin Sodoma boy Gomora ay mas hilay ingalowan nin Diyos kisan hatoy tawtawoy ahè nananggap komoyo.”

Hay lomateng ya kadya-dya-an

(Markos 13:9-13; Lokas 12:11-12; 21:12-17)

¹⁶ “Leng-en moyo!” wana et ni Apo Hisos ha aw-alagad na. “Hay tawtopa ay manga-amò boy ayin kayan lomaban ha mandisgrasya konla. Hikawo ya bilang tawtopa ay an-ihogò kon mako ha tawtawoy inogali tigri. No pangno kagaling mag-atap ya aw-otan emen aghila mapati boy no pangno ka-amò ya kawkalapati ay mag-in kawo itaman ombayro. ¹⁷ Mag-atap kawo ha tawtawoy mangi-arap komoyo ha hosgado, ta ha lo-ob himba-an nin Hawhodiyo ay bogbogen la kawo. ¹⁸ Banà kongko, hikawo ay gitan lan i-arap ha gawgobirnadador boy ha kanayon ya ampipamo-on. Ha pangyayari ya habayto,

hikawo ay mamapteg nin tongkol kongko ha arapan la boy ha alwan Hawhodiyo. ¹⁹ Pantan la komoyo ha hosgado ay agkawo mahlak no pangno moyo idipinsa ya sarili moyo o no anyay halita-en moyo, ta hay halita-en moyo ha oras ya habayto ²⁰ ay ahè mangibat ha sarili moyon ihip, no alwan mangibat ha Ispirito nin Tatay tamoy Diyos.

²¹ “Ma-in tawo ya mangipapati nin pawpatel nay lalaki, boy ma-in tatay ya mangipapati nin anak na. Ma-in itaman aw-anak ya lomaban ha mawmato-antawo la biha la ipapati. ²² Banà ha pamakilamo moyo kongko, hikawo ay pag-inakitan nin kaganawan tawo. Piro hay makatagal ha kadya-dya-an boy ampanatilin antompel kongko angga ha ka-anggawan nin biyay na ay ma-in kalibriyan. ²³ No padya-dya-an kawo ha mihay banowa ay mowayo kawon mako ha kanayon ya banowa. Anhalita-en ko komoyo ya agmoyo mayari ya an-ipagawà ko komoyo ha kaganawan dogal ha nasyon Israyil anggan hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay makabira bayri.

²⁴ “Ayin antoro-an ya makara-eg ha ampanorò kona, boy ayin alilà ya makara-eg ha amo na. ²⁵ Kayà no anyay ampangyari ha ampanorò ay ombayro itaman ya mangyari ha antoro-an. Ombayro simpri ha alilà. No anyay ampangyari ha amo na ay ombayro itaman ya mangyari kona. Kayà no pangno ya anggaw-en la kongko ya manonorò komoyo ay ombayro simpri ya gaw-en la komoyo. Hiko ay iningat lan Bilsibob. Alwa warì mas mala-et ya i-ingat la komoyo?”

*Hay dapat kalimowan
(Lokas 12:2-7)*

²⁶ “Agmoyo kalimowan ya tawtawoy ampamadya-dyà komoyo ta ayin nakatagò ya ahè mipatnag, boy ayin sikrito ya ahè mibolgar. ²⁷ No anyay anhalita-en ko komoyo nin sikrito ay halita-en moyon bolgaran ha kaganawan, boy no anyay an-i-ananah komoyo ay halita-en moyon ibo-angaw. ²⁸ Agmoyo kalimowan ya mapamati ta nawini moyon bongat ya kaya lan patyen, piro hay kalolowa nin pinati la ay agla mapati; no alwan hay kalimowan moyo ay Diyos ya ma-in kapangyariyan mamati nin nawini boy mantan nin kalolowa ha impirno. ²⁹ Alwa nayì nin hay loway pipit ay angka-ilakò nin alagà mihay sintimos bongat? Ombayro man, maski miha konla ay ahè matata ha lotà no ahè payagan nin Tatay tamoy Diyos. ³⁰ Piro hikawo, maski habot moyo ay tandà nin Diyos no ongnoy bilang. ³¹ Kayà agkawo malimo ta hikawo ay mas ma-alagà kisa ha malakè ya pipit.”

*Hay tongkol ha ampamapteg boy ha
ampangipogla-oh koni Apo Hisos
(Markos 8:38; Lokas 12:8-9)*

³² Hinalità et ni Apo Hisos ya ombayri: “Hinomman ya mamapteg ha tawtawo nin hiya ay ampakilamo kongko, hiko ay mamapteg itaman ha arapan nin Tatay koy Diyos ha katatag-ayan ha kama-inan na nin habaytoy tawo ay ampakilamo kongko. ³³ Piro hinoman ya ampangipogla-oh kongko ha tawtawo nin hiya ay ahè ampakilamo kongko ay paptegan ko itaman ha arapan nin

Tatay koy Diyos ha katatag-ayan ha kama-inan na ya habaytoy tawo ay ahè nakilamo kongko.”

Magkama-in pamikontra nin banà ha pamako bayri ni Apo Hisos ha babon lotà

(Markos 8:34; Lokas 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ “Maka an-hipen moyo nin hay bara-nan nin pamako ko bayri ha babon lotà ay emen hay tawtawo ay magkama-in katinekan. Alwan ombayro ta banà kongko, hay tawtawo ay mangapikontra. Hay kanayon ay homonol kongko; hay kanayon itaman ay mag-inakit kongko. ³⁵ Banà ha pamako ko bayri, hay anak ya lalaki ay komontra ha tatay na, hay anak ya babayi ay komontra ha nanay na, boy hay manoyang ya babayi ay komontra ha ampò nay babayi. ³⁶ Hay mas mahigpit mikontra ay hatoy anti ha mihay pamilya.

³⁷ “Hinoman ya ampanlabi ha tatay na o ha nanay na nin mas et ha panlalabi na kongko ay alwan karapatdapat mag-in alagad ko; hinoman ya ampanlabi ha anak na nin mas et ha panlalabi na kongko ay alwa ya simprin karapatdapat mag-in alagad ko. ³⁸ Hinoman ya ahè labay magdanas kadya-dya-an nin bilang ampamalatay koroh nin palako ha kamatyan na, boy ahè labay makilamo kongko ay alwan karapatdapat mag-in alagad ko. ³⁹ Hinoman ya ampag-atap emen agya mati ay mati et bongat, piro hinoman ya mati nin banà kongko ay ma-in biyay ya ayin anggawan.”

Hay an-i-anti kontamo ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos

(Markos 9:41)

⁴⁰ “Hinoman ya ampananggap komoyo ay ampananggap kongko, boy hinoman ya ampananggap kongko ay antanggapen na simpri ya Diyos ya nangihogò kongko. ⁴¹ Hay ampananggap ha hogò nin Diyos banà ta hiya ay inhogò nin Diyos ay ma-in yan tanggapen ya primyo ya bilang ombayro ha tanggapen nin hatoy hogò nin Diyos. No tinanggap moy tawoy mahampat nin banà ha kahampatan na ay ma-in kan tanggapen ya primyoy bilang ombayro ha tanggapen na. ⁴² Habayti ya halita-en ko komoyo; hinoman ya mambin inomen ya lanom ya malay-ep ha maski pinaka-oltimo ya alagad ko, ta biyan na ya banà ta hiya ay alagad ko, habaytoy mambi ay makatanggap simpri nin primyo.”

11

Hi Apo Hisos boy hi Howan Mamiminyag (Lokas 7:18-35)

¹ Hin nayarì ni Apo Hisos nin pinalinawan baytoy labinloway alagad na ay nako ya ha bawbanoway mangarani bayro nin manorò boy mangaral.

² Hin habayto, hi Howan Mamiminyag ya anti ha pirisowan ay nakalengè nin tongkol ha gaw-gawà ni Pangino-on Hisokristo. Kayà nangihogò ya nin ongnoy alagad nan makon magpastang koni Apo Hisos. ³ Hin ni-abot hilayna koni Apo Hisos ay pinastang la ya, ya wanla, “Hika nayì baytoy lomateng ya impangakò nin Diyos, o ma-in et kanayon ya anti-en nawen?”

⁴ Tinombay konla hi Apo Hisos, ya wana, “Mag-bira kawoyna koni Howan ta ibalità moyo kona bayti ya angkalengè moyo boy angkakit moyo ya ⁵ banà kongko, hay bawbowag ay ampakakit ana, hay pawpolonen ay ampaka-owakoyna, hay mangama-in liproso ay hinomampat ana, hay tawteek ay ampakalengè ana, hay nikati ay angkapabiyay oman, boy hay Mahampat ya Balità ay an-i-aral ha manga-irap. ⁶ Makalmà ya tawoy ahè angka-alih ya pantotompel kongko.”

⁷ Hin norong ana baytoy inhogò ni Howan ay hinalità ni Apo Hisos do ha kalak-an tawo ya tongkol koni Howan. “Hin nilako moyo,” wana, “nin biniliw hi Howan do ha powiray dogal, anyay an-asawan moyon makit kona? Mawenek nayì nin bilang ha dikot ya angka-itomba nin angin? ⁸ Anyay an-asawan moyon makit kona? Hay ampagholot nin maganday dolo ay hatoy ampa-iri ha palasyo. ⁹ Antà awod nako kawo kona? Nako kawo nayì kona ta an-asawan moyo nin hiya ay propita? Anhalita-en ko komoyo ya igit et ha propita ya nakit moyo; ¹⁰ ta ha Halità nin Diyos ay ombayri ya impaholat nin Diyos ya tongkol koni Howan:

‘Hay hogò ko ay ihogò kon ma-ona komo nin mangihandà pagdanan mo.’

¹¹ “Hapa-eg habayti ya halita-en ko komoyo: ha kaganawan tawoy in-anak bayri ha babon lotà ay ayin makara-eg koni Howan Mamiminyag. Balè ha dogal ya ampag-ari-an nin Diyos, maski pinaka-oltimo ay da-eg hi Howan. ¹² Pa-ibat hin pana-on nin ampangaral hi Howan angga

hapa-eg, hay tawtawoy ampag-ari-an nin Diyos ay ampagdanas kadya-dya-an, ta hay tawtawoy mangala-et ay angkomontra ha pamomo-on nin Diyos. ¹³ Hin hato et, hay tongkol ha pamomo-on nin Diyos ay hinola-an ana nin pawpropita boy inholat ha kawkapanogo-an ni Moysis angga hin nangaral hi Howan. ¹⁴ Hinola-an la ya magbira hi Ilyas ya propita hin hato. No pinto-owen moyo bayto ay tandà moyo ya hiya bayti hi Howan ya hinola-an la. ¹⁵ Hay ka-ilangan moyo ay manlengè mahampat nin habayti ya anhalita-en ko komoyo biha moyo honolen.”

¹⁶ Hinalità et ni Apo Hisos, “Anyay pangiparisan ko nin tawtawo hapa-eg pana-on? Hila ay bilang ha aw-anak ya ampipampiknò ha danin palingki ya an-ibolyaw lan halita-en ha kawkaragaw lay, ¹⁷ ‘Antogtogan nawen kawon togtog ya para ha banhal piro agkawo antomalek. Ampagkanta kayi nin kanta ya para ha pananabon, piro agkawo ampanangih.’ ¹⁸ Hi Howan Mamiminyag ya nako bayri ay mabetbet nin magpaltan mangan boy ahè ampinom nin alak, piro anhalita-en nin tawtawo ya, ‘Hiya ay pinahokan nin dimonyo.’ ¹⁹ Hapa-eg ha hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ya nako bayri ya ahè ampagpaltan mangan boy minom ay anhalita-en nin tawtawo ya ‘Hiya ay mahibà, hiya ay maglalahing, boy hiya ay amigo nin mangahaol ya mawmanininon bo-ih boy tawtawoy alwan mahampat ya pagkatawo.’ Ombayro man, hay karonongan nin Diyos ay angkapaptegan ta hay risolta ay angkakit ha gawgawà nin tawtawoy anhomonol kona.”

*Hay tawtawoy talagan ahè antompel ha Diyos
(Lokas 10:13-15)*

²⁰ Hapa-eg hatoy tawtawoy pinanggaw-an ni Apo Hisos nin pawpapag-ispantawan ay ahè nipaghehe ha kawkasalanan. Kayà pinaghalitan na hilan makhit, ya wana, ²¹ “Ka-i-ingaloy mangyari komoyon tawtaga Korasin boy tawtaga Bitsayda! No hay pawpapag-ispantawan ya ginawà ko bayri komoyo ay ginawà dayi ha Tiro boy Sidon ya sawsiyodad nin alwan Hawhodiyo, sigoro hay boyot laynan naghohot mangakodpaw boy nagborobod nin aboh emen la ma-ipakit ya pamaghehe la ha kawkasalanan la. ²² Habayti ya halita-en ko komoyo: ha allon panonosga, hay tawtaga Tiro boy Sidon ay mas ingalowan nin Diyos kisan hikawo. ²³ Hikawo man ya tawtaga banowan Kapirnowom ya labay mitag-ay nin emen katag-ay langit ay itapon ha impirno ya ayin anggay kaparosawan. No hay pawpapag-ispantawan ya ginawà ko komoyo ay ginawà dayi ha tawtaga Sodoma, sigoro pinaghehean lay kawkasalanan la. Ha ombayro, hay dogal la ay ampanatili et dayin angga hapa-eg ta ahè dayi pino-olan nin Diyos. ²⁴ Habayti ya halita-en ko komoyo: ha allon panonosga, maski mangala-et ya tawtawo ha siyodad nin Sodoma ay mas hilay ingalowan nin Diyos kisan hikawo.”

*Hay dapat ay makilamo koni Apo Hisos
(Lokas 10:21-22)*

²⁵ Hin habayton oras ay nanalangin hi Apo Hisos, ya wana, “Tatay ko ya Pangino-on ha katatag-ayan ha kama-inan mo boy bayri

ha babon lotà, ampasalamat ako komo ta hay bawbagay ya insikrito mo emen ahè ma-intindiyan nin mangama-in pinag-aralan ay impa-intindiyan mo ha manga-aypà ya nakem nin bilang ha mangayamò ya aw-anak. ²⁶ Salamat, Tatay ko, ta habayti ya ginawà mo ay kalabayan mo.”

²⁷ Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos ha tawtawo ya ombayri: “Kaganawan bagay ay impahimalà kongko nin Tatay koy Diyos. Hay tongkol kongko ya Anak nin Diyos ay ayin ampakatandà no alwan Tatay koy Diyos, boy hay tongkol ha Tatay koy Diyos ay ayin ampakatandà no alwan hiko ya Anak na boy hatoy labay kon pangipatanda-an.

²⁸ “Hikawo ya ampomagal ta angkabiyatan mangihip ha panhohomonol moyo ha da-an kagali-an, pakarani kawo kongko emen kawo magkama-in katinekan. ²⁹ Honolen moyoy anipanogò ko, ta payagan moyo kon manorò komoyo emen kawo magkama-in katinekan. Hiko ay ma-aypà ya nakem boy mapanawan manorò. ³⁰ Mahampat no hikoy honolen moyo ta alwan ma-irap ya bawbagay ya itorò ko komoyo.”

12

Hay torò ni Apo Hisos ya tongkol ha allon pama-inawa

(Markos 2:23-28; Lokas 6:1-5)

¹ Mihay allon Sabado ya allon pama-inawa nin Hawhodiyo, hili Apo Hisos ya antomalà ay niparaan ha ma-in tawtanaman ya trigo. Hay aw-alagad nay nabitil ay nipanggetè nin

trigo ta kinan la. ² Hapa-eg, ma-in bayron Pawparisiyo ya nakakit konla. Kayà hinalità la koni Apo Hisos, “Biliwen moy aw-alagad mo,” wanla. “Anggaw-en la ba-in ya ha kawkapanogon tamo ay labag gomawà nin ombahen no allon pama-inawa.”

³ Tinombay hi Apo Hisos, ya wana, “Wari agmoyo et nabaha ya nakaholat ya ginawà ni Dabid hin hato hin binomitil ya kateng kawkalamowan na? ⁴ Nilomo-ob ya ha bali nin Diyos ta nangwa yan tinapay ya indolog ha Diyos. Nangan yan hatoy tinapay boy pinakan nay kawkalamowan na maski kontra ha kawkapanogon tamo ya mangan nin habayto, ta hay ma-arì bongat mangan nin habayto ay pawpari. ⁵ Tandà moyo ya impanogò nin Diyos ya ahè magtrabaho no allon pama-inawa. Nabaha moyo et baytoy impaholat na koni Moysis ya hay pawpari ay dapat gomawà ha bali nin Diyos maski allon pama-inawa. Kayà hila ay ayin kasalanan maski magtrabaho hila ha allon habayto. ⁶ Piro anhalita-en ko komoyo ya hiko ya anti bayri ay mas ma-in katongkolan gomawà kisa hatoy ampipagtrabaho ha bali nin Diyos. ⁷ Hay nakaholat ha Halità nin Diyos ay ombayri: ‘Hay mas labay ko ay mi-i-ingalo kawo kisa mamati kawon aw-ayop ya ipo-ol nin idolog kongko.’ No na-intindiyan moyo dayin mahampat bayto ay agmoyo hosgawan baytoy nanggawà nin alwan kasalanan. ⁸ Hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay ma-in karapatan maghalità no anyay tamà gaw-en no allon pama-inawa.”

*Hay tawoy kinomampil ya gamet
(Markos 3:1-6; Lokas 6:6-11)*

⁹ Hapa-eg hi Apo Hisos ay nog-alih bayro ta nako yan nilomo-ob ha miha ha hawhimbanan nin Hawhodiyo. ¹⁰ Bayro ay ma-in mihay lalaki ya hay mihay gamet ay ahè ma-igalaw ta kinomampil. Hapa-eg, ma-in bayron ampanikap nin bara-nan ya pangidimandawan la koni Apo Hisos. Kayà pinastang la ya nin ombayri: “Kompormi ha kawkapanogo-an,” wanla, “tamà nayì mamakahampat nin ampagmasakit no allon pama-inawa?”

¹¹ Tinombay konla hi Apo Hisos nin ombayri ya alimbawà: “No ma-in kan tawtopa ta hay miha ay natata ha malalè ya lobot ya nitag-on allon pama-inawa, agmo warì i-alawah ha allon habayto ta ilibri mo? ¹² Lalò ana ya tawo, ta hay mihay tawo ay mas ma-alagà kisa ha mihay topa. Kayà alwan kontra ha kawkapanogo-an no manggawà kahampatan no allon pama-inawa.” ¹³ Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos do ha lalaki ya kinomampil ya gamet, “Ipaktang mo,” wana, “ya gamet mo.” Hin impaktang na, hay gamet na ay hinomampat ana ta nag-in nin bilang ombayro ha kagmang gamet na. ¹⁴ Hapa-eg hatoy Pawparisiyo ay nog-alih ta pini-i-ilgowan la no pangno la mapati hi Apo Hisos.

Hay magsisirbi ya pinilì nin Diyos

¹⁵ Hin natanda-an ni Apo Hisos baytoy tangkà la ay nog-alih ya ha dogal ya habayto. Malakè ya tawoy nakihono kona. Kaganawan nin ma-in masakit ay pinakahampat na, ¹⁶ boy inhigpit nan

imbibilin konla ya agla ibabalitâ ya tongkol kona.
¹⁷ Bayri napaptegan ya holâ ni propita Isayas ya ombayri ya pagkahalitâ:

¹⁸ “Habayti ya magsisirbi koy pinili ko; an-labiyen ko ya boy masyado kon ampan-gonsowilo kona. Igwâ ko konay Ispir-ito ko, boy hiya ya mangibalitâ nin tongkol ha panonosga ko ha kaganawan tawo. ¹⁹ Agya makidiskosyon o mambong-haw, ni mambo-angaw nin magdiskorso ha kalsara. ²⁰ Agya pa-olayan baytoy mangakapey ya pantotompel, no alwan tambayan nay ma-in amò ya pamahimâlâ kona. Agya tonggen anggan agna ma-ipanalo ya kaptegan, ²¹ boy hay kaganawan tawo ay omasa kona.”

Bininggawan hi Apo Hisos nin ma-in kapang-yariyanni Bilsibob
(Markos 3:20-30; Lokas 11:14-23)

²² Hapa-eg, ma-in nako koni Apo Hisos ya onгно katawoy nantan nin mihay lalaki ya bowag boy ahè makapaghalitâ banâ ha kagagawan nin dimonyoy pinomahok kona. Pinakaham-pat ni Apo Hisos baytoy lalaki; kayâ nakakit ya boy nakapaghalitâ. ²³ Hatoy kalak-an tawoy anti bayro ya nakakit nin ginawâ ni Apo Hisos ay nipag-ispanta, ya wanla, “Maka hiyayna baytoy impangakò nin Diyos ya alalak ni Arì Dabid.”

²⁴ Piro hin nalengè bayti nin Pawparisiyo ay hinalitâ la, “Ampakapa-alih ya,” wanla, “nin

dawdimonyo, ta hay ampambi kona nin kapangyariyan makagawà nin ombayro ay hi Bilsibob ya po-on nin dawdimonyo.”

²⁵ Tandà ni Apo Hisos no anyay an-hipen la. Kayà hinalità na konla, “No ma-in ari,” wana, “ya hay ampag-ari-an na ay ampi-a-away ay ahè bomoyot ya pamomo-on na. Ombayro itaman ha mihay banowa o mihay pamilya ya ayin pamimimiha boy ampi-a-away ay mangapi-hihiyay. ²⁶ No kalabanen ni Satanas ya sarili na, pangno bomoyot ya pamomo-on na? ²⁷ No peteg ba-in ya anhalita-en moyo ya ampakapalih ako nin dawdimonyo ta binyan akon kapangyariyan ni Bilsibob ya hi Satanas, hapay kawkalamowan moyo, pangno hila ampakapalih nin dawdimonyo? Mismon kawkalamowan moyo ya ampamapteg nin hikawo ay talagan mali. ²⁸ Ispirito nin Diyos ya nambi kongkon kapangyariyan emen ako makapalih nin dawdimonyoy pinomahok ha tawtawo. Ha ombayro, angkapaptegangan ya nilomateng ana ya pamomo-on nin Diyos komoyo.”

²⁹ Hinalità et ni Apo Hisos, ya wana, “Hay bali nin makhaw ya tawo ay ayin makalo-ob manakaw nin kawkamama-in na no ahè pon balolen baytoy makhaw ya tawo.

³⁰ “Hinoman ya ahè an-omayon kongko ay kontra kongko. Hinoman ya ahè ampanambay nin mangipakarani kongko nin tawtawo ay ampangikakatak. ³¹ Anhalita-en ko komoyo: hay tawtawo ay patawaren ha kaganawan kasalanan ya nagawà la boy hinalità la. Piro hinoman ya

ampaghalià nin mala-et ya kontra ha Ispirito nin Diyos ay ayin kapatawaran maski makakano, ta ha ombayro ay an-itowad na nin hay gawgawà nin Ispirito nin Diyos ay gawgawà ni Satanas. ³² Hinoman ya ampaghalià nin kontra kongko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay ma-in kapatawaran, piro ayin kapatawaran ya ampaghalià nin mala-et ya kontra ha Ispirito nin Diyos.”

Hay pagnanakem nin tawo ay mabalayanha paghahalià na

(Matiyo 7:16-20; Lokas 6:43-45)

³³ “Ma-in po-on kayo ya hay an-ibonga ay malagà. Ma-in itaman kanayon ya po-on kayo ya hay an-ibonga ay ayin alagà. Hay kayo ay mabalayan ha bonga. ³⁴ Ombayro itaman komoyo. Hikawo ay bilang aw-otan ya ma-in dità, ta banà ha kala-etan moyo ay magaling kawon manggawà kala-etan. No anyay anti ha nakem nin tawo ay habaytoy anhalita-en na. ³⁵ Hay tawoy mahampat ya pagnanakem ay ampaghalià nin kahampatan. Hay tawo balè ya mala-et ya pagnanakem ay ampaghalià nin kala-etan. ³⁶ Anhalita-en ko komoyo: ha lomateng ya allon panonosga, kaganawan tawoy naghalià nin ayin kowintay halità ay ma-in tobayen ha Diyos. ³⁷ Hay panosgawan komo nin Diyos ay no anyay hinalità mo. No kahampatan ya hinalità mo ay agka parosawan nin Diyos, piro no kala-etan ya hinalità mo ay parosawan ka nin Diyos.”

Hay tawtawo ay ampamagawà koni Apo Hisosnin papag-ispantawan

(Markos 8:11-12; Lokas 11:29-32)

³⁸ Hapa-eg, ma-in ongnoy tawoy mangitorò nin kawkapanogo-an ya hinolat ni Moysis boy ongnoy Parisiyo ya naghalità koni Apo Hisos, ya wanla, “Apo, labay nawen makakit nin papag-ispantawan ya gaw-en mo.”

³⁹ Hinalità konla ni Apo Hisos, “Masyado,” wana, “nin la-et nin tawtawo hapa-eg pana-on ta inalih lay pantotompel la ha Diyos. Ampanikap kawon papag-ispantawan piro ayin ma-ipakit komoyo, no alwan hatoy nangyari hin hato koni propita Honas. ⁴⁰ Hi Honas ay lo-ob tatloy allo boy tatloy yabi nin anti ha lalè tiyan nin malhay ya ikan. Ombayro itaman kongko ya an-ingaten Anak nin Tawo, hiko ay itabon boy manatili ko ha lalè lotà nin lo-ob tatloy allo boy tatloy yabi. ⁴¹ Ha allon panonosga, hay tawtaga Ninibi ay magriklamo nin tongkol komoyon tawtawo hapa-eg pana-on, ta pinaghehean lay kawkasalanan la hin nalengè lay in-aral ni Honas. Piro hikawo ay ahè naghehe ha kawkasalanan ya hay ampangaral komoyo hapa-eg ay ayin kanayon no alwan hiko ya mas et koni Honas. ⁴² Ha allo nin panonosga, hay rayna ya na-ibat ha bandan bagatan ay magriklamo nin tongkol ha tawtawoy angkabiyay hapa-eg pana-on. Nilibot nay kagitnà nin habayti ya babon lotà ta nako ya bayrin nanlengè nin torò ni Arì Solomon ya maronong, piro anhalita-en ko komoyo ya ma-in bayri hapa-eg nin mas maronong kisa koni Arì Solomon.”

Hay pagbira nin mala-et ya ispiritoha tawoy

*pinahokan na**(Lokas 11:24-26)*

⁴³ Hapa-eg, naghalià ana et hi Apo Hisos, ya wana, “No nog-alih ana ya mala-et ya ispirito ha tawoy pinahokan na ay antomalà ya ha lawak nin mamiliw pama-inawawan na. No ayin yan makit ay halita-en na ha sarili na ya ombayri: ⁴⁴ ‘Magbira ko do ha tawoy pina-iriyang ko.’ Kayà nagbira ya ha tawoy pina-iriyang na. Nakit na ya hatoy tawo ay malinis boy ma-ayos, piro ayin kona ya Ispirito nin Diyos. ⁴⁵ Hapa-eg, nako ya nin nanagyang nin pitoy ispirito ya mas mala-et kisa kona ta mako hila nin pomahok do ha tawo. Kayà hatoy tawo ay lalò niloma-et ya gawgawà kisa hin ona. Ombayro et ya ampangyang hapa-eg ha tawoy mala-et ya pag-o-ogali.”

Hay anhomonol ha kalabayan nin Diyos ay hilaya nanay boy pawpatel ni Apo Hisos

(Markos 3:31-35; Lokas 8:19-21)

⁴⁶ Mintras ampaghalià hi Apo Hisos do ha tawtawo ay nakalateng ya nanay na boy pawpatel nay lalaki. Anti hila ha likol nin ampanganti ta labay lan mapagka-ilgo hi Apo Hisos. ⁴⁷ Miha ha tawtawoy anti bayro ay naghalià koni Apo Hisos, ya wana, “Hay nanay mo kateng pawpatel moy lalaki ay anti ha likol ta labay la kan mapagka-ilgo.”

⁴⁸ Tinombay kona hi Apo Hisos, “Hino,” wana, “ya antokoyen mon nanay ko boy pawpatel ko?”

⁴⁹ Hapa-eg, intorò na baytoy aw-alagad na boy hinalità na, “Hila bayti,” wana, “ya nanay ko boy pawpatel ko. ⁵⁰ Hinoman ya anhomonol ha

kalabayan nin Tatay koy anti ha katatag-ayan ha kama-inan na ay hila ya nanay ko boy pawpatel ko.”

13

*Hay alimbawà ya tongkol ha mananabwag
(Markos 4:1-9; Lokas 8:4-8)*

¹ Habayto et allo, hi Apo Hisos ay nog-alih bayro ha bali ta nako yan niknò ha ambay dagat ta bayro ya manorò. ² Banà ha kalak-an tawoy nakitipon kona ay hinomapat ya ha bangkà nin niknò. Hay tawtawo itaman ay ampipampireng ha ambay. ³ Malakè ya bagay ya an-itorò konla ni Apo Hisos ya aw-alimbawà.

“Ma-in,” wana, “nin mihay lalaki ya nakon nanabwag. ⁴ Ha pangihabwag na ay ma-in ongnoy pahì ya natata ha daan; hatoy pawpahì ya natata ha daan ay kinan nin mawmanokmanok. ⁵ Ma-in itaman pawpahì ya natata ha babon matampiyak ya bato ya ma-in amò ya lotà. Habaytoy pawpahì ay tampol tinomobò ta alwan makodpaw ya lotà ya nakataphon. ⁶ Piro hin inomamot ya hilà allo, hatoy tinomobò ay nalaneh anggan nayangoh ta mababo ya pinanyamotan. ⁷ Hay kanayon ya pawpahì ay natata ha antobo-an nin ampangayakay ya dawdikot ya madowih. Hin tinomobò baytoy pawpahì ay tinomobò itaman baytoy ampangayakay ya dawdikot ya madowih. ⁸ Piro ma-in pawpahì ya natata ha maganday lotà. Habayto ay tinomobò nin mahampat boy namonga. Ma-in pinaka-alawahanan magato;

ma-in pinaka-alawahanan anemapò, boy ma-in pinaka-alawahanan tatlompò.” ⁹ Hinalità et ni Apo Hisos, “Hay ka-ilangan moyo,” wana, “ay manlengè mahampat nin habayti ya anhalita-en ko biha moyo honolen.”

*Hay bara-nan nin pambin aw-alimbawà
(Markos 4:10-12; Lokas 8:9-10)*

¹⁰ Hapa-eg hay aw-alagad ay napakarani koni Apo Hisos ta pinastang la ya nin ombayri: “Antà aw-alimbawà ya anggamiten mon maghalità ha tawtawo?”

¹¹ Tinombay konla hi Apo Hisos, “Komoyo,” wana, “inggawà ya pangingintindi nin sawsikrito ya tongkol ha pamomo-on nin Diyos; piro ha kanayon ay ahè impa-intindiyan. ¹² Hay tawoy ampinto-o ha bagay ya an-ipa-intindi kona nin Diyos ay lalò maka-intindi ha an-ipa-intindi kona. Piro hay tawoy ahè ampinto-o ha an-ipa-intindi kona nin Diyos ay alihen et ha nakem na baytoy amò ya na-intindiyan na. ¹³ Habayti ya bara-nan no antà aw-alimbawà ya anggamiten konlay halità, ta ampanegteg hila piro aghila ampakakit, boy ampanlengè hila piro aghila ampakalengè ni ampaka-intindi. ¹⁴ Angkatopad konlay holà ni propita Isayas ya ombayri ya pagkahalità:

‘Manlengè hila man anan manlengè ay aghila maka-intindi; manegteg hila man anan manegteg ay aghila makakit. ¹⁵ Habayti ya tawtawo ay matyà ya nakem nin toro-an. Anhenghengan lay tolih la boy an-ipleng lay mata la. No alwa dayin om-

bayro, makakit hila, makalengè boy maka-intindi; boy pakarani hila kongko ta alihen koy kawkasalanan la.' ”

¹⁶ Hapa-eg, ombayri et ya hinalità ni Apo Hisos ha aw-alagad na: “Makalmà kawo ta angka-intindiyan moyoy angkakit moyo boy angkalengè moyo. ¹⁷ Anhalita-en ko komoyo ya hin hatoy ay malakè ya propita boy malakè ya tawoy antompel ha Diyos ya labay makakit nin angkakit moyo, piro agla nakit. Labay la simprin makalengè nin angkalengè moyo, piro agla nalengè.”

*Impalinaw ni Apo Hisos ya alimbawà ya tongkolha mananabwag
(Markos 4:13-20; Lokas 8:11-15)*

¹⁸ “Leng-en moyo,” wani Apo Hisos, “ya labay totolen nin hatoy in-alimbawà ko komoyoy mananabwag. ¹⁹ Hay tawtawoy ampakalengè nin halità ya tongkol ha pamomo-on nin Diyos piro agla angka-intindiyan ay bilang hilan hatoy daan ya kinatatawan nin hatoy pawpahì. Hi Satanas ay anlomateng ta an-alihen na ha nakem nin habaytoy tawtawo baytoy nalengè la.

²⁰ “Hatoy matampiyak ya bato ya ma-in amò ya lotà ya kinatatawan pawpahì ay bilang ha tawtawo ya nakalengè nin Halità nin Diyos. ²¹ Piro hay Halità nin Diyos ay ahè nakayamot ha nakem la boy kadodomali bongat ya pananggap la. No ma-in anlomateng ya angkagolowan ihip la, boy no ampagkama-in hila nin kawkadya-dyaan nin banà ha Halità nin Diyos ay angka-alin

antimano ya pantotompel la. ²² Hatoy lotà ya ma-in ampangayakay ya dawdikot ya madowih ya kinatatawan nin pawpahì ay bilang ha tawtawoy nakalengè nin Halità nin Diyos. Piro banà ha bawbagay ya angkagolowan la ha biyay la, boy banà ha kalabayan la nin yomaman, hila ay kowinta pawpahì ya tinomobò ya napolopotan nin ampangayakay ya dawdikot ya madowih. Kayà hay Halità nin Diyos ya nalengè la ay ahè namonga ha biyay la. ²³ Hatoy maganday lotà ya kinatatawan nin pawpahì ay bilang ha tawtawoy nanlengè nin Halità nin Diyos. Habaytoy nalengè lay Halità nin Diyos ay na-intindiyan la boy nakapibongan kahampatan ha biyay la nin emen ha pawpahì ya ma-in namongan magato, ma-in anemapò boy ma-in namongan tatlompò.”

Hay alimbawà ya tongkol ha dawdikot ya talotoh

²⁴ Habayti et ya mihay alimbawà ya hinalità konla ni Apo Hisos, “Hay pamomo-on nin Diyos,” wana, “ay i-alimbawà ko ha mihay lalaki ya nako ha paliyan nin nanabwag nin maganday binì ya trigo. ²⁵ Piro mihay yabi, mintras angkatoloy ya tawtawo, hay ka-away na ay nilomateng nin nangihabwag bawbongan talotoh bayro ha hinabwagan nin trigo. Hin nayarì nan ginawà bayto ay nog-alih ya. ²⁶ Hin anhomwak ana baytoy trigo ay nipanlomwayna itaman baytoy dawdikot ya talotoh. ²⁷ Hapa-eg hay aw-alilà nin hatoy nanabwag trigo ay nako kona ta hinalità la, ‘Apo,’ wanla, ‘alwa nayì nin maganday binì ya trigo ya inhabwag mo? Ayri na-ibat baytoy

dawdikot ya talotoh?’ ²⁸ Tinombay ya konla, ‘Ah!’ wana, ‘habayti ay gawà nin mihay ka-away.’

“ ‘Labay mo nayì,’ wanla, ‘nin oloten nawen baytoy dawdikot ya talotoh?’ ²⁹ ‘Ahè,’ wana, ‘ta no oloten moyoy dawdikot ya talotoh ay maka kateng trigo ya ma-olot moyo.’ ³⁰ Pariho moyoyna pon nin pa-olayan bayto angga ha pangalawah; ta ha oras ya habayto ay halitaren ko ha mawmangalawah ya ombayri: ‘Oloten moyo pon ya dawdikot ya talotoh biha moyo pethen ta ipo-ol; mayari bayto ay alawahanen moyoy trigo ta igwà ha kamalig ko.’ ”

*In-alimbawà ha bot-on mostasa
(Markos 4:30-32; Lokas 13:18-19)*

³¹ Habayti et ya kanayon ya alimbawà ya hinalità konla ni Apo Hisos, “Hay pamomo-on nin Diyos,” wana, “ay i-alimbawà ko ha bot-o nin mostasa ya intanem nin mihay lalaki ha pananamanan na. ³² Maski pinakamayamò baytoy bot-o, pantomobò ay anhomlay nin mas et ha kanayon ya po-on gawgolay ta ampag-in nin emen ha po-on kayo. Kayà hay mawmanokmanok ay ampanayi ha hawhanga nin habayto.”

*Hay alimbawà ya tongkol ha pampalbag
(Lokas 13:20-21)*

³³ Habayti et ya alimbawà ya hinalità ni Apo Hisos, “Hay pamomo-on nin Diyos ay bilang ha pampalbag ya kinwa nin babayi ta inla-ok na ha tatloy hokat nin arina. Hapa-eg hatoy arina ya nila-okan nin pampalbag ay nilombag.”

*Hay panggamit ni Apo Hisos nin aw-alimbawà
(Markos 4:33-34)*

³⁴ Aw-alimbawà ya anggamiten ni Apo Hisos ha pangitorò na ha kaganawan tawo. Agya ampanorò konla nin ahè ampanggamit alimbawà.

³⁵ Habayti ya ginawà na ay nagkapeteg ya holà nin propita ya ombayri ya pagkahalità:

“Aw-alimbawà ya gamiten kon mangitorò ha tawtawo. Halita-en ko konlay bawbagay ya sikrito pa-ibat hin pinalsa ya babon lotà.”

*Impalinaw ni Apo Hisos ya alimbawà ya
tongkolha dawdikot ya talotoh*

³⁶ Hapa-eg, inalihan ni Apo Hisos baytoy tawtawo ta nilomo-ob ya ha bali. Hay aw-alagad na ay nako kona ta hinalità la ya ombayri: “Ibalità mo,” wanla, “konnawen no anyay labay totolen nin hatoy in-alimbawà moy dawdikot ya talotoh ya tinomobò ha paliyan.”

³⁷ Tinombay konla hi Apo Hisos, ya wana, “Hay lalaki ya nangihabwag nin maganday binì ya trigo ay ayin kanayon no alwan hiko ya aningaten Anak nin Tawo. ³⁸ Hay ka-alimbawa-an nin paliyan ay babon lotà; hay ka-alimbawa-an nin hatoy maganday binì ay tawtawo ya ampag-ari-an nin Diyos; boy hay ka-alimbawa-an nin dawdikot ya talotoh ay tawtawoy ampag-ari-an ni Satanas. ³⁹ Hay ka-away ya nangihabwag nin hatoy dawdikot ya talotoh ay hi Satanas. Hay ka-alimbawa-an nin pangalawah ay ka-anggawan nin babon lotà, boy hay mipangalawah ay aw-anghil. ⁴⁰ No pangnoy panipon

nin hatoy dawdikot ya talotoh ya ipo-ol, lano ha ka-anggawan nin babon lotà ay ombayro itaman ya mangyari ha tawtawoy mangala-et. ⁴¹ Hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay mangihogò nin aw-anghil kon manipon nin kaganawan tawoy ampangibatan nin kasalanan boy kaganawan ampipanggawà kala-etan. Hila ay ahè makapak-ilamo ha tawtawoy ampag-ari-an nin Diyos, ⁴² ta itapon hila ha apoy. Bayro hila mi-angaw-angaw boy manget-et nin ngipen banà ha tanamen lay dya-dyà. ⁴³ Hapa-eg hay tawtawoy ikon nin Diyos ay homawang nin bilang ha allo do ha dogal ya ampag-ari-an nin Tatay lay Diyos. Hay ka-ilangan moyo ay manlengè mahampat nin habayti ya anhalita-en ko biha moyo honolen.”

Mas ma-alagà ya mapalamo ha ampag-ari-an nin Diyos kisa yomaman

⁴⁴ “Hay pamomo-on nin Diyos,” wana et ni Apo Hisos, “ay i-alimbawà ko ha gintò ya nakatagò ha lalè lotà ya natompakan nin mihay tawo. Habaytoy gintò ay tinagpenan nan oman boy maliga yay norong. Hapa-eg, inlakò nay kaganawan kamama-in na ta hinaliw na baytoy dogal emen na mapag-ikon baytoy gintò.

⁴⁵ “Hay pamomo-on nin Diyos ay i-alimbawà ko et ha tawoy magninigosyo ya ampanikap nin maganday pirlas ya ma-irap matompakan. ⁴⁶ Hapa-eg, hin nakit na ay inlakò nay kaganawan kamama-in na ta hinaliw na baytoy ma-alagà ya pirlas.”

Hay tongkol ha eket

⁴⁷ “Hay pamomo-on nin Diyos,” wana et ni Apo Hisos, “ay i-alimbawà ko ha eket ya indabò ha dagat ya nakakwa nin hari-hari ya klasin ikan. ⁴⁸ Hin napnò anan ikan baytoy eket ay inggoloy nin mawmanlalapet ha lakatan. Hapa-eg, nikhò hila ta pinipapapawà lay nakwa la. Hay aw-ikan ya maganday klasi ay impalaman la ha pambiyanan, piro hay ayin kowinta ay intapon la. ⁴⁹ Ombayri ya mangyari lano ha ka-anggawan nin babon lotà. Hay aw-anghil ay lomateng ta hay mangala-et ya tawtawo ay ipapawà la ha mangahampat, ⁵⁰ biha hay mangala-et ay itapon ha apoy. Bayro hila mi-angaw-angaw boy manget-et nin ngipen banà ha tanamen lay dya-dyà.

⁵¹ “Na-intindiyan moyo nayi ya bawbagay ya habayti?” wani Apo Hisos. “Awò,” wanla, “na-intindiyan nawen.” ⁵² Hapa-eg, hinalità konla ni Apo Hisos, “Balang mangitorò nin kawkapanogonan ya nag-in miha ha ampag-ari-an nin Diyos, hiya ay bilang ha tawoy nangilimpeh nin da-an boy bayoy kahangkapan ha pangilimpehan na biha na kowen nin gamiten.”

Hi Apo Hisos ay ahè binalay ha Nasaritya sarili nan banowa
(Markos 6:1-6; Lokas 4:16-30)

⁵³ Hin nayari nin hinalità ni Apo Hisos baytoy aw-alimbawà ay nog-alih ya ha dogal ya habayto, ⁵⁴ ta norong ya ha Nasarit ya sarili nan banowa. Nako ya ha himba-an nin Hawhodiyo nin manorò. Hay ampipanlengè kona ay ampipag-ispanta, ya wanla, “Ayri nangibat ya ombayri

ya karonongan na boy pangno na nagawà bayti ya pawpapag-ispantawan? ⁵⁵ Warì alwan hiya bayti ya anak nin karpintiro? Warì alwan hi Mariya ya nanay na boy hay pawpatel nay lalaki ay hi Santiyago, hi Hosi, hi Simon, boy hi Hodas? ⁵⁶ Warì alwan hay pawpatel nay babayi ay anti bayri? Ayri na natotowan bayti ya kaganawan nin habayti?” ⁵⁷ Habaytoy tawtawoy nipagpas-tang ay ahè nipananggap koni Apo Hisos.

Hapa-eg, hinalità konla ni Apo Hisos, “Hay propita ay an-igalang ha maski ayirin dogal, piro ahè an-igalang ha sarili nan banowa boy agya an-igalang nin sarili nan pamilya.” ⁵⁸ Banà ta hay tawtawo bayro ay ayin katetpel koni Apo Hisos ay amò bongat ya papag-ispantawan ya ginawà na.

14

Hi Howan Mamiminyag ay impapati ni Ari Hirodis

(Markos 6:14-29; Lokas 9:7-9)

¹ Habayton pana-on, hin nalengè ni Ari Hirodis ya tongkol ha gawgawà ni Apo Hisos ² ay hinalità na ha tawtawowan na, “Hiya,” wana, “hi Howan Mamiminyag ya nabiyay oman; kayà ampakagawà ya nin habayti ya pawpapag-ispantawan.”

³⁻⁴ Ombayri pon ya pangyayari hin ahè et nati hi Howan Mamiminyag: hi Hirodiyas ay ahawa ni Pilipi ya patel ni Ari Hirodis. Hapa-eg hi Hirodiyas ay inayo ni Ari Hirodis ta pinag-ahawa na. Banà bayri ay hinalità ni Howan Mamiminyag koni Ari Hirodis, “Alwan tamà,” wana, “ya ginawà mo ta inayo mon pinag-ahawa

ya ahawa nin patel mo.” Hapa-eg, ha kagagawan ni Hirodiyas, hi Howan ay imparakep boy impapiriso ni Arì Hirodis. ⁵ Labay dayin ipapati ni Arì Hirodis hi Howan, piro angkalimo yan maggolo baytoy tawtawo ta ampinto-o hila nin hi Howan ay propita.

⁶ Hin na-abot ya impanganak ni Arì Hirodis, hay dalagay anak ni Hirodiyas ay tinomalek ha arapan nin tawtawoy kinombida. Banà ha pantomalek nin hatoy dalaga ay nangonsowilo hi Arì Hirodis. ⁷ Kayà nagpangakò ya do ha dalaga nin igwà na konay maski anyay labay na. ⁸ Banà ha dikta nin nanay na ay hinalità na koni Arì Hirodis, “Hapa-eg et,” wana, “hay olo ni Howan Mamiminyag ay igwà mo ha bandihado ta igwà mo kongko.” ⁹ Hay arì ay nilomelè, piro banà do ha pagpangakò na ha arapan nin hatoy tawtawo ay hinonol nay labay nin hatoy dalaga. ¹⁰ Hi Arì Hirodis ay nangihogò nin mako ha pirisowan ta hi Howan ay impapotohan nan olo. ¹¹ Nayari bayto, hatoy olo ay impapa-igwà na ha bandihado, biha inggawà do ha dalaga. Hato itaman ya dalaga ya nambi nin hatoy olo do ha nanay na. ¹² Hapa-eg hay aw-alagad ni Howan Mamiminyag ay nako bayron nangwan bangkay na biha la ya intabon; hin nayari ay imbalità la koni Apo Hisos.

*Liman libo katawo ya pinakan ni Apo Hisos
(Markos 6:30-44; Lokas 9:10-17; Howan 6:1-14)*

¹³ Hin nalengè ni Apo Hisos baytoy nangyari koni Howan ay nog-alih ya ha dogal ya habayto.

Hinomakay ya ha bangkà ta napa-alilih yan nako ha powiray dogal. Piro hay tawtawoy nakatandà nin dogal ya nilako na ay nog-alih ha bawbanowa la, ta kinomamat koni Apo Hisos nin nowakon nagdaan ha ambay dagat. ¹⁴ Hin nakalombah hi Apo Hisos bayro ha bangkà ay nakit na baytoy kalak-an tawo. Hapa-eg, na-ingalowan na hila boy hay mangama-in masakit ay pinakahampat na.

¹⁵ Hin mahilem ana, hi Apo Hisos ay pinakaraniyan nin aw-alagad na ta hinalità la kona, “Powiray dogal bayti,” wanla, “boy anyomabi ana. Kayà ipakitotol mo konlan habayti ya tawtawo emen hila makalako ha bawbaryo nin manaliw pamamangan la.”

¹⁶ Piro hinalità konla ni Apo Hisos, “Alwan kailangan,” wana, “nin mog-alih hila; hikawo ya mambi konla nin pamamangan.”

¹⁷ Tinombay hila kona, “Lilimay tinapay,” wanla, “boy loloway ikan bayti ya anti bayri.”

¹⁸ “Gitan moyo bayri kongko,” wani Apo Hisos. ¹⁹ Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos ha tawtawo ya miknò hila bayro ha dawdikot. Hin nayari ay kinwà na baytoy limay tinapay boy loway ikan, biha ya naninglà ta habayto ay pinasalamatan na ha Diyos. Hapa-eg, binibi-hil na baytoy tinapay biha na inggawà ha aw-alagad na, ta hilay pinatayak na do ha tawtawo. ²⁰ Hilay kaganawan ay nangan boy nabhoḃ. Hin tinipon lay natilà ya bawbi-hil ay nakapnò et nin labinloway bakol. ²¹ Hay kalak-an nipampangan ay

mangalimanliboy lalaki powira et ya bawbabayi boy aw-anak.

*Hi Apo Hisos ay nowako ha babon lanom
(Markos 6:45-52; Howan 6:16-21)*

²² Hapa-eg, pinahakay ni Apo Hisos ya aw-alagad na ha bangkà ta pina-ona na hilan lomi-pay ha kagmang mintras ampa-orongen na baytoy tawtawo. ²³ Hin naka-alih baytoy tawtawo ay nagsolo yan nilomakat ha bakil ta bayro ya manalangin. Hin yabi ana, hiya ay anti bayron mimiha na. ²⁴ Hapa-eg hay aw-alagad na ya anlomipay ay anti ha botlay dagat boy angka-irapan banà ha kalhayan nin dawdawoyon boy kakhawan angin ya anhomalongà konla. ²⁵ Hin manga-alas kowatroyna nin palbangon, hi Apo Hisos ay ampowako ha babon lanom nin ampag-palako konla. ²⁶ Hin nakit la yay ampowako ha babon lanom ay nalimo hilan masyado. “Molto!” wanla. Ha kalimowan la ay nambo-angaw hila.

²⁷ Piro antimano, nag-ilgo konla hi Apo Hisos, ya wana, “Agkawo malimo ta hiko bayti.”

²⁸ Hapa-eg, iningat ya ni Pidro, “Pangino-on,” wana, “no talagan hika ba-in ay pa-owakowen mo kon magdaan ha babon lanom nin mako bahen komo.”

²⁹ “Mako ka bayri,” wani Apo Hisos koni Pidro. Kayà hi Pidro ay nilomombah ha bangkà ta nowako ya ha babon lanom nin magpalako koni Apo Hisos. ³⁰ Piro hin nakit ni Pidro ya mangalhay ya dawoyon ya gawà nin makhaw ya angin ay nalimo ya boy anlomdeg yayna.

Kayà nambo-angaw ya, ya wana, “Ilibri mo ko, Pangino-on.”

³¹ Antimano, ginawang ya ni Apo Hisos boy hinaità na kona, “Kolang,” wana, “ya pantotompel mo! Antà ampagdoda ka?”

³² Hapa-eg, hin hinomapat hila ha bangkà ay nagkalmay angin. ³³ Hatoy aw-alagad ya anti ha bangkà ay hinomamba koni Apo Hisos, ya wanla, “Talagan hika ya Anak nin Diyos.”

Hi Apo Hisos ay namakahampat nin tawtawoyma-in masakit ha banowan Hinisarit (Markos 6:53-56)

³⁴ Hapa-eg, hin nakalipay ana hili Apo Hisos ay ni-abot hila ha banowan Hinisarit. ³⁵ Banà ta hi Apo Hisos ay nabalayan nin tawtawo bayro ay nangihogò hila mangibalità ha ampipagmasakit ha mamalibot nin habaytoy dogal. Kayà hay ampipagmasakit ay gintan la koni Apo Hisos. ³⁶ Impaki-i-ingalo la kona ya maski laylay dolo na ay ma-aptoh nin hatoy ampipagmasakit. Kaganawan hatoy ampipagmasakit ya naka-aptoh nin laylay dolo ni Apo Hisos ay hinomapat.

15

Hay na-iknawan ya kawka-ogali-an (Markos 7:1-13)

¹ Hapa-eg, ma-in nakalateng ya Pawparisiyo boy mawmangitorò nin kawkapanogo-an ya nabit ha siyodad nin Hirosalim ya nagpastang koni Apo Hisos: ² “Antà nin hay aw-alagad mo,” wanla, “ay ahè anhomonol ha kawka-ogali-an ya na-iknawan ha kawka-apo-apowan tamo, ta

ampangan hila nin ahè ampag-ibano kompormi ha kawka-ogali-an tamo?"

³ Tinombay konla hi Apo Hisos, "Antà man hikawo ay anlomabag ha pawpanogò nin Diyos ta hay anhonolen moyo ay kawka-ogali-an ya na-iknawan moyo? ⁴ Hinalità nin Diyos ya ombayri: 'Igalang moy tatay mo boy nanay mo,' boy ombayri et ya hinalità na: 'Hinoman ya maghalità nin mala-et ha tatay na o ha nanay na ay dapat patyen.' ⁵ Piro an-itorò moyo ya no ma-in tawoy ma-in itambay ha tatay na o ha nanay na, ta halita-en nay, 'Habayti ay inggawà ha Diyos,' ⁶ ay alwa naynan ka-ilangan igalang ya mawmato-antawo na. Ombayri moyo an-alihan alagà ya kawkapanogo-an nin Diyos ha panhohomonol moyo ha sarili moyon kawka-ogali-an. ⁷ Hikawoy mawmagkakanwarì! Tamà baytoy holà ni propita Isayas hin hato ya tongkol komoyo ya ombayri ya pagkahalità:

⁸ 'Habayti ya tawtawo, wanan Diyos ay ampaghalità nin an-igalang la ko, piro marayò ya nakem la kongko. ⁹ Ayin kowinta ya panhomamba la kongko, ta hay an-itorò lay pawpanogò nin tawtawo ay anhalita-en la nin habayto ay pawpanogò ko.' "

Hay kala-etan nin tawo ay angka-ibatha sarili nan nakem

(Markos 7:14-23)

¹⁰ Hapa-eg, iningat ni Apo Hisos baytoy kalakan tawo nin pakarani kona ta hinalità na konla, "Manlengè kawo," wana, "boy intindiyan moyo

bayti ya halita-en ko. ¹¹ Hay ampakapakasalanan ha tawo ay alwan pamamangan ya an-ihobò na, no alwan hay ampakapakasalanan kona ay hatoy anhalita-en na.”

¹² Hapa-eg hay aw-alagad ay napakarani koni Apo Hisos ta hinalità la kona, “Haba-in,” wanla, “ya hinalità mo ay nakakhit nakem nin Pawparisiyo.”

¹³ Piro ombayri ya alimbawà ya intobay konla ni Apo Hisos: “Balang,” wana, “nin tanaman ya ahè intanem nin Tatay koy anti ha katatag-ayan ha kama-inan na ay oloten. ¹⁴ Pa-olayan moyo hila ta hila ay bilang bowag ya mangangakay. No bowag ya ampangakay nin kapariho nan bowag ay pariho hilan matata ha malalè ya lobot.”

¹⁵ Hapa-eg, naghalità hi Pidro, “Ipalinaw mo,” wana, “konnawen no anyay labay totolen nin hatoy alimbawà mo ya tongkol ha ampakapakasalanan.”

¹⁶ Hinalità konla ni Apo Hisos, “Wari kateng hikawo,” wana, “ay ahè ampaka-intindi? ¹⁷ Wari agmoyo tandà ya anyaman ya an-ihobò ay ampagdiritso ha tiyan biha mipalwah nin ma-alih kona? ¹⁸ Piro hay mala-et ya hawhalità ay ampangibat ha mala-et ya nakem boy ampakapakasalanan ha tawo. ¹⁹ Ha nakem ampangibat ya kala-etan ihip ya bilang ha pamatin tawo, pamabayi, pamakilalaki, panakaw, pamongkok, boy paninirà pori nin kanayon. ²⁰ Habayti ya bawbagay ya ampakapakasalanan. Piro hay mangan ya ahè nag-ibano kompormi ha ka-ogali-an nin Pawparisiyo ay ahè ampakapakasalanan.”

*Hay babayi ya alwan Hodiyo ya tinompelkoni
Apo Hisos*

(Markos 7:24-30)

²¹ Hi Apo Hisos ay nog-alih ha dogal ya habayto ta nako ya ha mihay dogal ya marani ha banowan Tiro boy banowan Sidon. ²² Bayro ay ma-in ampa-iri ya mihay babayi ya alwan Hodiyo ya nako koni Apo Hisos. Habaytoy babayi ay an-ingaten Kananiya ta alalak ya nin taga Kana-an. Hapa-eg, nambolyaw baytoy babayi, ya wana, “Pangino-on, alalak ni Arì Dabid, ingalowan mo ko, ta hay anak koy babayi ay masyadon ampa-irapan nin dimonyoy pinomahok kona.”

²³ Piro ni mihay halità ay ahè tinombay kona hi Apo Hisos. Hapa-eg, napakarani koni Apo Hisos ya aw-alagad na ta impaki-ilgo la kona, ya wanla, “Gaw-en mo payna ya labay na emen yayna morong ta ampibobo-angaw yay anhomono kontamo.”

²⁴ Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos do ha babayi, “Hay aw-inalalak ni Israyil,” wana, “ay bilang tawtopa ya nitawon. Hilan bongat ya pinangihogo-an kongko nin Diyos.”

²⁵ Piro hatoy babayi ay napakarani koni Apo Hisos ta nanlokob yan naghalità kona, ya wana, “Pangino-on, tambayan mo ko!”

²⁶ Tinombay kona hi Apo Hisos, “Hay pamamangan,” wana, “ya para ha aw-anak ay ahè itapon ha aw-aho no alwan ipakan ha aw-anak.”

²⁷ “Peteg bayto, Pangino-on,” wanan hatoy babayi, “piro hay aw-aho ay ampangan nin

mawmomo ya angkatata ha hilog lamisawan nin amo la.”

²⁸ Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos do ha babayi, “Makhaw ya pantotompel mo,” wana; “kayà hay andawaten mo ay igwà komo.” Habayto et oras, hay anak nin hatoy babayi ay hinomampat.

Malakè ya tawoy pinakahampat ni Apo Hisos

²⁹ Hi Apo Hisos ay nog-alih bayro ta nako ya ha ambay Dagat nin Galiliya. Hapa-eg, nilomakat ya ha bakil ta bayro ya niknò. ³⁰ Malakè ya tawo ya nako kona ya nantan pawpilai, pawpokol, bawbowag, pawpipi, boy malakè et ya tawoy ma-in kanayon ya dawdipirinsya. Habayti ya mangama-in dipirinsya ay inggawà la ha dani ni Apo Hisos ta pinakahampat na hila. ³¹ Hapa-eg hatoy tawtawo ay nag-ispanta hin nakit la ya hay pawpipi ay ampakapaghalità ana, hay pawpokol ay nag-in anan alwan pokol, hay pawpilai ay ampaka-owakoyna, boy hay bawbowag ay ampakakit ana. Hapa-eg, pinori lay Diyos ya anhambawan nin aw-inalalak ni Israyil.

Ma-igit apat ya libo katawo ya pinakan ni Apo Hisos
(Markos 8:1-10)

³² Hapa-eg, iningat ni Apo Hisos ya aw-alagad na ta hinalità na konla, ya wana, “Angka-ingalowan ko bayti ya kalak-an tawo ta tatloy allo layna bayri kontamo, boy ayin hilaynan ma-ekan hapa-eg. Agko hila labay pa-orongen nin ahè nangan, ta maka ma-olaw hila ha daan mintras amporong hila.”

³³ Hinalità kona nin aw-alagad na, “Habayti,” wanla, “ay powiray dogal. Ayri tamo mangwan pamamangan ya magkasya nin ipakan bayri ha kalak-an tawo?”

³⁴ Pinastang hila ni Apo Hisos, “Ongnoy tinapay ya ma-in komoyo?” wana.

“Pitoy tinapay,” wanla, “boy ma-in ongnoy mangayamò ya ikan.”

³⁵ Hapa-eg hatoy kalak-an tawo ay minandawan ni Apo Hisos nin miknò ha lotà. ³⁶⁻³⁷ Nayari bayto ay kinwa na baytoy pitoy tinapay boy hatoy ikan, ta pinasalamatan na ha Diyos biha na binibi-hil. Hapa-eg, inggawà na ha aw-alagad na ta hilay pinatayak na ha tawtawo. Hatoy tawtawoy nipampangan ay nikabhoy boy nakatipon et ya aw-alagad nin natilà ya nakapnò et nin pitoy bakol. ³⁸ Hay nipampangan ya lawlalaki ay apat ya libo powira et ya bawbabayi boy aw-anak.

16

Hay tawtawo ay ampamagawà koni Apo Hisosnin papag-ispantawan

(Markos 8:11-13; Lokas 12:54-56)

¹ Mihay allo, ma-in ongnoy Parisiyo boy Sadosiyo ya nako koni Apo Hisos ta anhoboken la ya. Kayà ampagaw-en la yan papag-ispantawan ya mamapteg nin hiya ay inhogò nin Diyos. ² Piro ombayri ya intobay konla ni Apo Hisos, “No anhomlep anay allo,” wana, “ta ma-orit ya langit ay anhalita-en moyo ya ‘Maganday panaon nobokah.’” ³ No mahambak ta ma-orit boy

mabereg ya langit ay anhalita-en moyo ya, ‘Man-goran hapa-eg allo.’ Maronong kawon mambin kahologan nin angkakit moyo ha langit; piro agmoyo tandà ya kahologan nin ampangyari hapa-eg pana-on. ⁴ Masyadon la-et nin tawtawo hapa-eg pana-on ta inalih lay pantotompel la ha Diyos. Ampanikap kawon papag-ispantawan, piro ayin ma-ipakit komoyo no alwan hatoy nangyari hin hato koni propita Honas.” Hapa-eg, inalihan hila ni Apo Hisos.

*Hay alimbawà ya tongkol ha pampalbag
(Markos 8:14-21)*

⁵ Hin nakalipay ana hili Apo Hisos ay napanemteman nin aw-alagad na ya aghila nagbawon nin tinapay. ⁶ Hapa-eg, hinalità konla ni Apo Hisos, “Pag-atapan moyo,” wana, “ya pampalbag nin Pawparisiyo boy Sawsadosiyo.” ⁷ Ha ombayroy hinalità ni Apo Hisos ay andap nin aw-alagad no talagan pampalbag tinapay ya labay nan totolen. Kayà ni-i-ilgo hila, ya wanla, “Hinalità na bayto ta agtamo nagbawon tinapay.”

⁸ Tandà ni Apo Hisos no anyay ampi-i-ilgowan nin aw-alagad na; kayà hinalità na konla, “Talagi,” wana, “nin kolang ya pantotompel moyo! Antà ampididiskosyonan moyo ya agmoyo pantan tinapay? ⁹ Warì ayin kawon panggingintindi? Warì agmoyo angkapanemteman ya limay tinapay bongat ya pinamakan kon liman libo katawo, boy warì agmoyo et angkapanemteman no ongnoy bakol ya napnò nin natipon moyoy natilà?

¹⁰ Hapa et baytoy pitoy tinapay ya impakan ko

ha apat ya libo katawo? Ongnoy bakol ya napnò nin natipon moyoy natilà? ¹¹ Antà agmoyo angka-intindiyan ya alwan tinapay ya labay kon totolen? Mag-atap kawo ha pampalbag nin Pawparisiyo boy Sawsadosiyo.” ¹² Hapa-eg, naintindiyan nin aw-alagad ya alwan pampalbag nin tinapay ya anhalita-en ni Apo Hisos nin pag-atapan la, no alwan hay pag-atapan la ay tawtorò nin Pawparisiyo boy Sawsadosiyo.

*Hay indiklara ni Pidro ya tongkol koni Apo Hisos
(Markos 8:27-30; Lokas 9:18-21)*

¹³ Hapa-eg, hin ni-abot hili Apo Hisos ha danin banowan Sisarya Pilipo ay pinastang nay aw-alagad na, ya wana, “Anyay anhalita-en nin tawtawo? An-hipen la warì no hino ko ya aningaten Anak nin Tawo?”

¹⁴ Tinombay hila kona, ya wanla, “Hay kanayon ay ampaghalià nin hika ay hi Howan Mamiminyag; hay kanayon ay ampaghalià nin hika ay hi propita Ilyas; hay kanayon itaman ay ampaghalià nin hika ay hi propita Hirimiyas o kanayon ya propita.”

¹⁵ “Hapa hikawo,” wani Apo Hisos ha aw-alagad na, “an-hipen moyo nayì no hino ko?”

¹⁶ Tinombay hi Simon Pidro, “Hika,” wana, “hi Kristo ya impangakò nin Diyos boy hika ay anak nin Diyos ya angkabiyay.”

¹⁷ Hinalità kona ni Apo Hisos, “Makalmà ka,” wana, “Simon ya anak ni Honas, ta habayti ya kaptegan ay alwan tawo ya nangipatandà komo,

no alwan Tatay koy Diyos ya anti ha katatag-ayan ha kama-inan na. ¹⁸ Leng-en mo bayti ya anhalita-en ko komo: hika, hay ngalan mo ay Pidro ya hay labay totole ay bato. Hay pamapteg mo ya tongkol kongko ay kowinta bato ya mag-in pondasyon nin tawtawoy mipantompel kongko. Kayà ayin makatalo konla maski kamatyan. ¹⁹ Komo ko an-ipatayà ya kowinta sosi nin dogal ya ampag-ari-an nin Diyos, ta hika ya mama-alà ha tawtawo bayro. Hay agmo payagan bayri ha babon lotà ay ahè itaman payagan ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. Hay payagan mo bayri ha babon lotà ay payagan itaman ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos.”

²⁰ Hapa-eg, mahigpit nin imbibilin ni Apo Hisos ha aw-alagad na ya agla ibabalità ya hiya hi Kristo ya impangakò nin Diyos.

Hinalità ni Apo Hisos ya tongkol ha kamatyan na
(Markos 8:31-33; Lokas 9:21-22)

²¹ Pa-ibat hin pana-on ya habayto ay inom-pisawan ni Apo Hisos nin impalinaw ha aw-alagad na ya mangyari kona. “Ka-ilangan akon mako ha siyodad nin Hirosalim,” wana, “ta bayro ko danasen ya masyadoy kadya-dya-an ha mawmato-ay mangama-in katongkolan, pawpon nin pawpari, boy ha mawmangitorò nin kawkapanogo-an. Hiko ay patyen piro ha ikatlon allo ay mabiyay akon oman.”

²² Piro hi Apo Hisos ay impa-alilih ni Pidro ta hinalità na kona ya ombayri: “Pangino-on,

habayti ay talagan ahè payagan nin Diyos nin mangyari komo ha ingangalo na.”

²³ Hapa-eg hi Apo Hisos ay nagpeyeh nin inomarap koni Pidro biha na ya pinagtotolan, “Pakarayò ka kongko,” wana, “Satanas. Hika ay hadlang kongko ta hay ka-hipan mo ay ka-hipan nin tawo, alwan ka-hipan ya nangibat ha Diyos.”

Hay dapat gaw-en nin hinoman ya labay makilamo koni Apo Hisos

(Markos 8:34-38; Lokas 9:23-27)

²⁴ Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos ha aw-alagad na, “Hinoman ya labay makilamo kongko,” wana, “ay agna honolen ya sarili nan kalabayan, no alwan te-eheh nay kadya-dya-an nin bilang ampamalatay koroh nin magpalako ha kamatyan na ta makilamo ya kongko. ²⁵ Hinoman ya tawoy ampag-atap nin ahè mati ay mati et bongat, piro hinoman ya tawoy mati nin banà kongko ay malibri ta ma-in yan biyay ya ayin anggawan. ²⁶ Warì ma-in mapakinabang ya tawoy makapag-ikon nin kaganawan kayamanan bayri ha babon lotà no hay kalolowa na ay mipalako ha impirno? No anti yayna ha impirno, ma-in ya warì ma-ipambeh nin sarili na para magkama-in yan biyay ya ayin anggawan? ²⁷ Hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay magbira bayri nin ma-in kagandawan ya ahè makwan hipen ya bilang kagandawan nin Tatay koy Diyos. Kalamo koy aw-anghil nin mako bayri ta hosgawan koy tawtawo kompormi ha gawgawà nin balang miha konla. ²⁸ Anhalita-en ko komoyo ya kaptegan, ma-in ongno bayri komoyo ya ahè

mati anggan agla ko makit ya an-ingaten Anak nin Tawo ya lomateng nin mamoon.”

17

Na-oman ya itsora ni Apo Hisos (Markos 9:2-13; Lokas 9:28-36)

¹ Nalabah ya anem ya allo, hi Apo Hisos ay nako ha matag-ay ya bakil. Hay gintan na ay hi Pidro, kateng hi Santiyago boy hi Howan ya mipatel. ² Hapa-eg, nakit la ya hay itsora ni Apo Hisos ay na-oman. Hay lopa na ay nag-in bilang kahawang hilà allo, boy hay dolo na ay nag-in pagkapopotì nin bilang ha hawang. ³ Totongna, nakit nin hatoy tatloy alagad hi Moysis boy hi Ilyas ya ampaki-ilgo koni Apo Hisos. ⁴ Hapa-eg, hinalità ni Pidro koni Apo Hisos, “Panginoon,” wana, “mahampat ya anti tamo bayri. No labay mo ay manggawà akon tatloy pa-ihilongan. Hay miha ay para komo, hay miha ay para koni Moysis, boy hay miha ay para koni Ilyas.”

⁵ Mintras ampaghalità et hi Pidro ay ma-in hay hawang leem ya naka-amey konla, boy ma-in hilan nalengè ya bosis bayro ha leem ya ombayri ya hinalità: “Habayti ya mimihay Anak koy pinakalabilabi ko ya ampakapakonsowilo kongko; hiya ya honolen moyo!”

⁶ Hin nalengè bayto nin hatoy aw-alagad ay masyado hilan nalimo; kayà nanlokob hila ha lotà. ⁷ Hapa-eg hi Apo Hisos ay napakarani konla ta inaptoh na hila boy hinalità na konla, “Mibangon kawo,” wana, “boy agkawo malimo.”

⁸ Hin nanegteg hila ay ayin hilaynan nakit ya kanayon no alwan hi Apo Hisos tana.

⁹ Peleg anlomohan hili Apo Hisos ha bakil ay binibilinan na baytoy tatloy alagad na nin ombayri: “Habayti ya nakit moyo ay agmoyo ibabalità ha maski hino anggan hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay ahèet mati biha mabiyay oman.”

¹⁰ Hapa-eg hi Apo Hisos ay pinastang nin hatoy tatloy alagad na, ya wanla, “Antà anhalita-en nin mawmangitorò nin kawkapanogo-an ya hay ma-onan lomateng ay hi Ilyas ya propita hin hato?”

¹¹ Tinombay ya konla, “Peteg,” wana, “nin ma-in pon lomateng ya emen koni Ilyas ta ihandà nay kaganawan bagay. ¹² Piro anhalita-en ko komoyo ya hatoy tawo ya emen koni Ilyas ay nakalateng ana, piro agya nabalayan nin tawtawo. Kayà ginawà lay balang labay lan gaw-en kona. Ombayro simpri ya mangyari ha an-ingaten Anak nin Tawo ya ayin kanayon no alwan hiko. Magdanas ako nin kawkadya-dya-an ha gamet la.”

¹³ Hapa-eg, na-intindiyan nin aw-alagad ya hatoy hinalità ni Apo Hisos ya lomateng ya hi Ilyas ay ayin kanayon no alwan hi Howan Mamiminyag.

Pinakahampat ni Apo Hisos ya anak ya lalakiya pinahokan dimonyo

(Markos 9:14-29; Lokas 9:37-43a)

¹⁴ Hin ni-abot hili Apo Hisos do ha kalakan tawo ay ma-in mihay lalaki ya napakarani kona. Nanalimokod ya ta hinalità na, ¹⁵ “Apo,”

wana, “ingalowan moy anak koy lalaki ya to-gawen. Masyado yan angka-irapan ta mabetbet yan mihapog ha apoy boy milemlem ha lanom. ¹⁶ Gintan ko ya ha aw-alagad mo piro agla ya mapakahampat.”

¹⁷ Tinombay hi Apo Hisos, ya wana, “Hikawo ya tawtawo hapa-eg ay talagan ayin katetpel ha Diyos boy masyado kawon ampipagkamali. Anggan makano ya pagte-eh ko komoyo biha kawo tompel kongko?” Hinalità ni Apo Hisos do ha lalaki, “Gitan mo,” wana, “bayri ya anak mo.” ¹⁸ Hapa-eg hatoy dimonyoy pinomahok do ha anak ay minandawan ni Apo Hisos nin mog-alih. Kayà nog-alih baytoy dimonyo boy habayto et oras ay hinomampat baytoy anak.

¹⁹ Hapa-eg hay aw-alagad ni Apo Hisos ay nako kona nin hilahilan bongat ta nagpastang, “Antà,” wanla, “nin agnawen mapa-alih baytoy dimonyo?”

²⁰ Tinombay konla hi Apo Hisos, “Banà,” wana, “ta kolang ya pantotompel moyo, piro habayti ya halita-en ko komoyo: no ma-in kawon pantotompel ya maski bilang kayamò nin bot-on mostasa, ta halita-en moyo bahen ha bakil ya, ‘Magkambya ka,’ ay magkambya ba-in. Ayin marap ya bagay ya ahè pangyariyen komoyo nin Diyos. ²¹ Piro habayti ya ombayri ya klasin dimonyo ay agmoyo mapa-alih no agmoyo gaw-en ya magpaltan mangan ta sigisigi ya panalangin.”

Hinalità oman ni Apo Hisos ya tongkolha kamatyan na

(Markos 9:30-32; Lokas 9:43-45)

²² Hapa-eg mintras antomalà hili Apo Hisos ha probinsyan Galiliya ay hinalità na ha aw-alagad na, “Hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo,” wana, “ay igwà ha tawtawoy mangama-in katongkolan ²³ ya mangipapati kongko, piro ha ikatlon allo ay mabiyay akon oman.” Hapa-eg hay aw-alagad na ay masyadon nilomelè.

Hay pamamayad nin bo-ih

²⁴ Hin hi Apo Hisos kateng aw-alagad na ay ni-abot ha banowan Kapir nawom, hay mawmanininon bo-ih ya para ha bali nin Diyos ay nakon nagpastang koni Pidro, ya wanla, “Hay mangangaral moyo ay ampamayad nayi nin bo-ih?”

²⁵ “Awò, ampamayad ya,” wani Pidro.

Hapa-eg, hin nako hi Pidro ha bali ay nanonan nagpastang kona hi Apo Hisos, ya wana, “Anyay palagay mo, Pidro? Bayri ha babon lotà, hinoy mamayad bo-ih ha aw-ari? Hato nayi ya tawtawowan la o dawdayowan?”

²⁶ “Hatoy dawdayowan,” wani Pidro. Hinalità kona ni Apo Hisos, “Hay labay tolole awod,” wana, “ay alwan ka-ilangan mamayad ya tawtawowan la. ²⁷ Piro emen ahè halita-en nin hatoy mawmanininon bo-ih ya angkomontra tamo konla ay mako ka ha dagat ta mangawil ka. Lo-aten moy bebey nin onan ikan ya makwa mo, ta bayro mo kowen ya sintimos ya tamà nin ibayad ha bo-ih ta.”

18

*Hinoy pinaka-igit ha tawtawo ha dogalya
ampag-ari-an nin Diyos*

(Markos 9:33-37; Lokas 9:46-48)

¹ Hin oras ya habayto, hay aw-alagad ni Apo Hisos ay napakarani kona nin nagpastang, “Hino,” wanla, “ya pinaka-igit lano ha tawtawo ha dogal ya ampag-ari-an nin Diyos?”

² Hapa-eg hi Apo Hisos ay nangingat nin mayamò ya anak, ta pina-ireng na ha arapan la ³ biha na hinalità, ya wanà, “Anhalita-en ko komoyo ya dapat moyon omanen ya pangingihip moyo ta towaren moyoy ka-aypa-an nakem nin aw-anak. No alwan ombayri ya gaw-en moyo ay agkawo mapalamo ha tawtawoy ampag-ari-an nin Diyos. ⁴ Hinoman ya magpaka-aypà nakem nin bilang ombayri ha anak ay hiyay pinaka-igit ha tawtawo ha dogal ya ampag-ari-an nin Diyos; ⁵ boy hinoman ya mananggap boy mangasiwà nin ombayri ya anak ha ngalan ko ay hikoy antanggapen na.”

Hay maka-alih nin pantotompel

(Markos 9:42-48; Lokas 17:1-2)

⁶ Hinalità et ni Apo Hisos, “Hinoman,” wana, “ya manggawà nin bara-nan ya pangibatan nin hay mihay anak ya antompel kongko ay maka-pagkasalanan, mahampat et ya hay le-ey na ay taklan nin malhay ya batoy gigilingan biha ya itapon ha dagat. ⁷ Ka-i-ingalo ya tawtawo ta ma-in malakè ya bagay ya pangibatan nin hila ay makapagkasalanan. Talagan mangyari

bayti piro lalò ka-i-ingaloy mangyari ha tawoy manonoksò.

⁸ “No hay kagmang gamet mo o kagmang bitih mo ay ampakahirà nin pantotompel mo kongko ay potohen mo ta itapon mo. Mahampat et ya mimihay gamet mo o mimihay bitih mo no hika ay magkama-in nin biyay ya ayin anggawan kisa komplitoy gamet mo boy bitih mo no hika ay itapon ha impirno ya apoy ya ahè angkaparé.

⁹ No hay kagmang mata mo ay ampakahirà nin pantotompel mo kongko ay alihen mo ta itapon mo. Mahampat et ya mimihay mata mo no hika ay magkama-in nin biyay ya ayin anggawan kisa komplitoy mata mo no hika ay itapon ha impirno.”

Hay tawoy nitawon ay in-alimbawà ni Apo Hisosha topa ya nikatak

(Lokas 15:3-7)

¹⁰ Hinalità et ni Apo Hisos, ya wana, “Agmoyo yamo-yamo-en ya maski miha ha mangayamò ya aw-anak ya ombayri, ta anhalita-en ko komoyo ya hay aw-anghil ya kalamo lay ampangasiwà konla ay anti ha Tatay koy Diyos ha katatag-ayan ha kama-inan na. (¹¹ Hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay nako bayri ha babon lotà ta mangilibri nin tawtawoy nitawon emen aghila mipalako ha kaparosawan ya ayin anggawan.)

¹² “No ma-in tawo ya ma-in nin magatoy topa ya hay miha ay nikatak, anyay gaw-en nin hatoy tawoy ma-in topa? Agna warì ibalag baytoy siyamapò boy siyam bayro ha pagpastolan ha pallig bakil ta lakwen nan tikapen baytoy mihay

topa ya nikatak? ¹³ Anhalita-en ko komoyo ya pamakakit na nin hatoy mihay topa ya nikatak ay habaytoy mas makab-i kona nin kaligawan kisa hatoy siyampò boy siyam ya ahè nikatak. ¹⁴ Ombayro ya labay nin Tatay tamo ya anti ha katatag-ayan ha kama-inan na. Agna labay ya maski miha bayri ha mangayamò ya aw-anak ay mipalako ha kaparosawan.”

Hay dapat gaw-en no ma-in patel ya naka-pagkasalanan

¹⁵ Insigi ni Apo Hisos ya paghalità na, ya wana, “No hay kapara mon antompel ha Pangino-on ay nakapagkasalanan komo ay magsolo ka nin mako kona ta ibalità mo kona ya kamali-an na. No leng-en na ka ay mi-orong ya bilang da-an nin pamipatel moyo. ¹⁶ Piro no agya manlengè komo ay maglamo ka nin miha o lowa katawoy kapara mon antompel ha Pangino-on emen hay mapitotolan moyo ay malengè nin hatoy lowa o tatloy tistigos. ¹⁷ No agya simpri manlengè ay halita-en mo ha gropon kapara mon antompel ha Pangino-on. No agya et manlengè konla ay itoring mo yayna nin ahè antompel ha Pangino-on o bilang miha ha mangaha-ol ya mawmanininon bo-ih.

¹⁸ “Habayti ya halita-en ko komoyo,” wana et ni Apo Hisos, “hay agmoyo payagan bayri ha babon lotà ay ahè itaman payagan ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. Hay payagan moyo bayri ha babon lotà ay payagan itaman ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos.

¹⁹ Anhalita-en ko et komoyo ya no ma-in lowa

komoyo bayri ha babon lotà ya mapimiha ha anyaman ya bagay ya ipanalangin moyo ay pangyariyen komoyo nin Tatay koy Diyos ya anti ha katatag-ayan ha kama-inan na, ²⁰ ta no ayri ya lowa o tatlo ya ampititipon nin banà ha pantotompel ha ngalan ko, hiko ay anti konla.”

Hay alimbawà ya tongkol ha pamatawad

²¹ Hapa-eg hi Pidro ay napakarani koni Apo Hisos nin nagpastang, ya wana, “Pangino-on, ongnoy bisis kon patawaren ya patel koy ampakapagkasalanan kongko? Kapitoy bisis nayi?”

²² “Alwan bongat,” wani Apo Hisos, “no alwan pitoy bisis ya manipitompò; ²³ ta hay ka-alimbawa-an nin pamomo-on nin Diyos ay bilang ha mihay arì ya labay magsita nin pawpa-otang na. ²⁴ Hapa-eg, hin an-ompisawan naynan gaw-en ay in-arap kona ya mihay tawoy ma-in otang kona nin liboliboy pisos. ²⁵ Piro hin ayin yan ma-ibayad ha otang na ay immanda nin hatoy amo nay arì ya ilakò ya, kateng ahawa na boy aw-anak na, boy kaganawan kamama-in na emen mabayaran ya otang na.

²⁶ Piro hatoy ma-in otang ay nanalimokod nin naki-i-ingalo do ha pinangotangan na, ya wana, ‘Pagpasinsyawan mo ko pon ta bayaran ko man komo ya kaganawan.’ ²⁷ Hapa-eg hatoy amo na ya nama-otang kona ay naka-ingalo; kayà agna yayna pinabayad bayro ha otang na.

²⁸ “Piro hin nanigè ana baytoy alilà ya nagka-otang ay nahakbat nay kapariho nan alilà ya ma-in amò ya otang kona. Hay ginawà na ay nilognah na ya biha na binikhe boy hinalità

na kona, ya wana, ‘Bayaran moyna ya otang mo kongko.’ ²⁹ Hapa-eg hatoy kapariho nan alilà ay nanalimokod nin naki-i-ingalo kona, ya wana, ‘Pagpasinsyawan mo ko pon ta bayaran ko man ya otang ko komo.’ ³⁰ Piro hatoy nama-otang ay ahè pinomayag. Hay ginawà na ay impapiriso na baytoy ma-in otang kona anggan agya makabayad. ³¹ Hin nakit baytoy nangyari nin hatoy kanayon ya kapariho lan aw-alilà ay masyado hilan nilomelè. Kayà kaganawan hatoy pangyayari ay gintan lan imbalità do ha amo la.

³² “Hapa-eg, iningat nin hatoy amo lay ari baytoy alilà ya ahè namatawad ta hinalità na kona, ‘Hika,’ wana, ‘ya mala-et ya alilà, banà ha pamaki-i-ingalo mo ay pinatawad kata ha kaganawan inotang mo kongko. ³³ Antà agka nangingangalo ha kapariho mon alilà nin bilang ha pangingangalo ko komo?’ ³⁴ Hapa-eg hatoy amo ya ari ay masyadon namahang; kayà hatoy alilà ya ahè namatawad ay impapiriso na anggan agna mabayaran baytoy kaganawan otang na.

³⁵ “Ombayro itaman ha balang miha komoyo,” wani Apo Hisos. “Hikawo ay ahè ingalowan nin Tatay tamoy Diyos ya anti ha katatag-ayan ha kama-inan na, no alwan matibolos ya nakem moyon mamatawad ha pawpatel moyo.”

19

Hay torò ni Apo Hisos ya tongkol ha pami-hiyaynin mita-ahawa

(Markos 10:1-12; Matiyo 5:31-32; Lokas 16:18)

¹ Hin nayari bayton intorò ni Apo Hisos ay nog-alih ya ha probinsyan Galiliya, ta nilomipay ya ha balah nin Hordan biha ya nagpahabagatan anggan ni-abot ya ha probinsyan Hodiya.

² Malakè ya tawoy hinomono kona boy bayro na pinakahampat ya mangama-in masakit.

³ Hapa-eg, ma-in Pawparisiyoy nako koni Apo Hisos ta labay la yan mahagep ya magkamali ha pagpastang la kona nin ombayri: “Ha kawkapanogo-an nayi,” wanla, “ay ampayagan ya lalaki nin mangihiyay ahawa nin maski anyay bara-nan?”

⁴ Tinombay konla hi Apo Hisos, “Wari agmoyo,” wana, “nabaha ha Halità nin Diyos ya hin ka-ona-onawan ay pinalsa nin Diyos ya lalaki boy babayi?” ⁵ ‘Banà bayri,’ wana et nin Diyos, ‘hay lalaki ay makihiyay ha mawmato-antawo na ta makilamo ya ha ahawa na boy hilay lowa ay mag-in mimiha.’ ⁶ Kayà hila,” wana et ni Apo Hisos, “ay alwaynan lowa no alwan mimihayna. Hay pinilamo nin Diyos ay ahè pihiyayen nin tawo.”

⁷ Hapa-eg hi Apo Hisos ay pinastang ana et nin hatoy Pawparisiyo, “Antà man awod,” wanla, “nin impanogò ni Moysis ha kawka-apo-apowan nawen ya hay lalaki ay ma-ari mangihiyay nin ahawa no manggawà ya pon kaholatan nin pamihiyay?”

⁸ Tinombay konla hi Apo Hisos, “Pinayagan hila,” wana, “ni Moysis nin mangihiyay ahawa banà ha katya-an nakem lan toro-an. Piro alwan ombayro pa-ibat hin ka-ona-onawan. ⁹ Anhalitayen ko komoyo bayti,” wana et ni Apo Hisos:

“hinoman ya lalaki ya mangihiyay nin ahawa ya ahè ampakilalaki ta mag-ahawa nin kanayon ay ampamabayi ya.”

¹⁰ Hay aw-alagad ni Apo Hisos ay naghaltà kona, “No masyadon dya-dyà awod,” wanla, “ya mangihiyay nin ahawa ay mas mahampat et ya agana mag-ahawa.”

¹¹ Tinombay konla hi Apo Hisos, “Alwan kaganawan ay mananggap nin habayti ya ombayri ya torò ya tongkol ha pag-ahawa, no alwan haton bongat ya tambayan nin Pangino-on. ¹² Malakè ya bara-nan no antà hay lalaki ay ahè makapag-ahawa. Hay kanayon ay ma-in dipirinsya pibat hin in-anak; hay kanayon itaman ay banà ta napakapon; boy hay kanayon ay ansadya-en lan ahè mag-ahawa emen la mahonol nin mahampat ya pangi-aral nin tongkol ha pamomo-on nin Diyos. Hinoman ya makakaya ay mananggap nin habayti ya torò.”

*Binindisyonan ni Apo Hisos ya aw-anak
(Markos 10:13-16; Lokas 18:15-17)*

¹³ Ma-in ongnoy tawoy nantan nin mangayamò ya aw-anak ta dinawat la koni Apo Hisos ya ipababo nay gamet na bayro ha aw-anak boy ipanalangin na hila, piro hatoy tawtawo ay anha-aren nin aw-alagad. ¹⁴ Banà bayro ay hinalità konla ni Apo Hisos ya ombayri: “Hay aw-anak ay agmoyo ha-aren, no alwan pa-olayan moyo hilan pakarani kongko, ta hay pamomo-on nin Diyos ay anti ha tawtawoy ma-in pamahimalà kona nin bilang ombayri ha pamahimalà nin

habayti ya mangayamò ya aw-anak.” ¹⁵ Hapag, impababo ni Apo Hisos ya gamet na do ha aw-anak ta binindisyonan na hila biha ya nog-alih.

*Hay tongkol ha mihay lalaki ya mayaman
(Markos 10:17-31; Lokas 18:18-30)*

¹⁶ Minghan, ma-in mihay lalaki ya napakarani koni Apo Hisos. “Mangangaral,” wana, “anyay mahampat ya bagay ya dapat kon gaw-en emen ako magkama-in biyay ya ayin anggawan?”

¹⁷ Hinalità kona ni Apo Hisos, “Antà,” wana, “nin ampastangen mo ko nin tongkol ha mahampat? Mimiha ya mahampat; ayin kanayon no alwan Diyos. Honolen moy pawpanogò na no labay mon magkama-in biyay ya ayin anggawan.”

¹⁸ “Anyay pawpanogò?” wanan hatoy lalaki.

Tinombay kona hi Apo Hisos nin ombayri: “Agka mamatin tawo, agka mamabayi o maki-lalaki, agka manakaw, agka manistigos nin ayin kaptegan, ¹⁹ igalang moy tatay mo boy nanay mo, boy labiyen moy kapara mon tawo nin bilang ha panlalabi mo ha sarili mo.”

²⁰ Hay intobay nin hatoy malagò ya lalaki ay ombayri: “Hinonol koyna,” wana, “bayti ya kaganawan panogò. Anya et ya ka-ilangan kon gaw-en?”

²¹ Tinombay kona hi Apo Hisos, “No labay mon mag-in ayin kakolongan,” wana, “ay morong ka ta ilakò moy kaganawan kamama-in mo, boy hay napaglako-an ay igwà mo ha mawmangairap emen ka magkama-in nin kayamanan ha

katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. Pangayari mon gaw-en bayto ay magbira ka bayri ta makilamo ka kongko.” ²² Hin nalengè bayto nin hatoy malagò ya lalaki ay malelè yay nog-alih ta hay kamama-in na ay pagkalalakè.

²³ Hinalità ni Apo Hisos ha aw-alagad na, “Habayti,” wana, “ya anhalita-en ko komoyo: hay tawoy mayaman ay ma-irap mapalamo ha tawtawoy ampag-ari-an nin Diyos. ²⁴ Habayti et ya halita-en ko komoyo: mas maparah et ha mihay kamel ya magdaan ha lobot nin karayem kisa ha mihay mayaman ya mapalamo ha tawtawoy ampag-ari-an nin Diyos.”

²⁵ Hin nalengè bayti nin hatoy aw-alagad ay masyado hilan nag-ispanta boy hinalità la, ya wanla, “Hinoman awod ya malibri?” ²⁶ Piro tinegteg hila ni Apo Hisos biha na hinalità konla, ya wana, “Ahè ma-ilibri nin tawo ya sarili na, no alwan Diyos ya mangilibri kona ta kaganawan bagay ay ma-arì pangyariyen nin Diyos.”

²⁷ Hapa-eg, naghalità hi Pidro, “Helken mo,” wana. “Imbalag nawen ya kaganawan ta nakilamo kayi komo. Anyay matanggap nawen?”

²⁸ Hinalità konla ni Apo Hisos, ya wana, “Anhalita-en ko komoyo ya kaptegan: ha bayowen ya kaganawan, hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ya ma-in kagandawan ya ahè makwan ihipen ay miknò ha trono. Hikawo ya nakilamo kongko ay miknò itaman ha labinloway trono ta manosga ha labinloway lipì ni Israyil. ²⁹ Hinoman ya mangibalag nin pamamali na, pawpatel na, mawmato-antawo na, aw-anak

na, o lotà na banà ha panhomonol na kongko ay matanggap nan kamagatoy bisis nin mi-orong kona baytoy imbalag na, boy magkama-in yan biyay ya ayin anggawan. ³⁰ Malakè ya ampagmalhay hapa-eg, piro lano ay mag-in hilan pinaka-oltimo ha tawtawoy ampag-ari-an nin Diyos. Malakè itaman ya ampagma-aypà hapa-eg, piro lano ay mag-in hilan matag-ay ha tawtawoy ampag-ari-an nin Diyos.”

20

Hay mawmagtatarabaho ha tinanamanan obas

¹ “Hay pamomo-on nin Diyos,” wani Apo Hisos, “ay i-alimbawà ko ha mihay tawoy ma-in tanaman ya aw-obas. Mahambak et, hiya ay nanagyat nin lawlalaki ya opa-an nan magtrabaho ha tawtanaman nay obas. ² Nakisondò ya konla nin bayaran na hila kompormi ha an-i-opà ha lo-ob mihay allon pagtrabaho, biha na hila inhogò magtrabaho do ha tawtanaman nay obas. ³ Hin mag-a-alas nowibi ana ay nako ya ha danin palingki. Bayro ay nakakit yan ongnoy lalaki ya ayin trabaho. ⁴ Kayà hinalità na konla, ‘Mako kawo,’ wana, ‘nin magtrabaho ha tawtanaman koy obas, ta opa-an katawo nin tamà ya opà ha pagtrabaho moyo.’ Hapa-eg, nako hilan nagtrabaho. ⁵ Hin ni-ogtoynay allo boy hin alas tris ana ay ombayro simpri ya ginawà na. ⁶ Hin mag-a-alas singkoyna nin mahilem ay nako yayna et do ha danin palingki. Bayro ay nakakit yayna et nin ongnoy lalaki

ya ampipampireng. Pinastang na hila, 'Antà,' wana, 'nin ansayangen moyoy managa-allo nin ayin anggaw-en?' ⁷ Tinombay hila kona, 'Ayin,' wanla, 'nin mangopà konnawen nin magtrabaho.' Hinalità na konla, 'Mako kawo,' wana, 'nin magtrabaho ha tawtanaman koy obas.'

⁸ "Hin anyomabi ana, hatoy ma-in ikon nin tawtanaman ay naghalità do ha pinaba-alà na, 'Ingaten moyna,' wana, 'ya mawmagtatarabaho ta igwà moynay opà la nin hay onawen mon biyan ay hatoy nikahoyot mon pinatrabaho.'

⁹ Hapa-eg hatoy lawlalaki ya alas singkoyna nin nagtrabaho ay inopa-an na nin opà lo-ob managa-allo. ¹⁰ Hin nilomateng baytoy onan hinagyat nin magtrabaho ay an-asawan lan mas et bayro ya opà la ha in-opà do ha nikahoyot nagtrabaho. Piro ombayro simpri ya in-opà konla. ¹¹ Mintras antanggapen lay opà la ay ampagrikلامو hila do ha namatrabaho konla.

¹² 'Hato,' wanla, 'ya nikahoyot ay mimihay oras bongat nagtrabaho, piro hay opà la ay impantay mo ha opà nawen ya hikayi ay mikaka-allon nagpagal nin nagtrabaho boy nagte-eh nin amot allo.'

¹³ "Hatoy namatrabaho ay tinombay ha miha konla, 'Patel,' wana, 'agkata nilogi. Agka nayi nakisondò kongko nin hay i-opà ko komo ay tamà ha opà nin magtrabahon mihay allo?' ¹⁴ Hapa-eg ay kowen moy opà mo ta morong kayna. Habayti ya nahoyot ay labay kon opa-an nin bilang ha in-opà ko komo. ¹⁵ Warì ayin akon karapatan gaw-en ya kalabayan ko ha sarili kon kowalta? Ampag-inggit ka nayi ta mabibi-iyen ako?'

16 “Kayà,” wani Apo Hisos, “ha tawtawo ay ma-in pangyayari ya hay nika-ona ay emen hilay nahoyot, boy hay nahoyot ay emen nika-ona.”

Ikatlon bisis nin hinalità ni Apo Hisosya tongkol ha kamatyan na

(Markos 10:32-34; Lokas 18:31-34)

17 Mintras ampagpalako hili Apo Hisos ha siyodad nin Hirosalim ay impa-alilih nay aw-alagad na ta hinalità na konla, 18 “Leng-en moyo bayti ya halita-en ko komoyo. Hitamo ay ampagpalako ha siyodad nin Hirosalim. Bayro, hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay igwà ha pawpo-on nin pawpari boy ha mawmangitorò nin kawkapanogo-an, ta sintinsyawan la ko nin patyen. 19 Igwà la ko ha alwan Hawhodiyo, ta hay gaw-en la nin habayto ay pagsistiyon la ko, barogen, boy ipakò ha koroh. Pangati ko, lomateng ya ikatlon allo ay mabiyay akon oman.”

Hay an-awoken nin mihay nanay

(Markos 10:35-45)

20 Hapa-eg, nakalateng ya ahawa ni Sibidiyo kalamo nay loway anak nay lalaki. Napakarani ya koni Apo Hisos ta nanalimokod yan ampan-gawok kona.

21 Pinastang ya ni Apo Hisos, “Anyà,” wana, “ya labay mon awoken kongko?”

Tinombay ya kona, “An-awoken ko komo,” wana, “ya lano do ha dogal ya ampag-ari-an mo, habayti ya loway anak ko ay pa-ikno-en mo ha dani mo, miha ha bandan wanan mo boy miha ha bandan oki mo.”

²² Hinalità ni Apo Hisos konla, “Agmoyo,” wana, “angka-intindiyan ya an-awoken moyo. Makat-eh kawo warì ha kadya-dya-an ya te-ehen ko?”

“Awò,” wanla, “kaya nawen.”

²³ Hapa-eg, hinalità konla ni Apo Hisos, ya wana, “Talagan peteg nin te-ehen moyoy kadya-dya-an ya te-ehen ko. Ombayro man ay alwan hikoy magdisisyon no hinoy miknò ha bandan wanan ko boy ha bandan oki ko. Habaytoy ikno-an ay para ha tawtawoy hinanda-an nin Tatay koy Diyos.”

*Towaren tamo ya pagsisirbi ni Apo Hisos
(Markos 10:41-45)*

²⁴ Hatoy mapò ya alagad ay namahang do ha loway mipatel hin natanda-an la baytoy an-awoken nin nanay nin hatoy mipatel. ²⁵ Kayà iningat ni Apo Hisos nin pakarani kona ya kaganawan alagad na ta hinalità na konla, ya wana, “Tandà moyo ya hay ampipamo-on ha alwan Hawhodiyo ay an-ipagpalangkà lay pamomo-on la, boy hay kanayon ya ma-in katongkolan ay ampamo-on nin sapilitan.

²⁶ Agmoyo gaw-en baytoy ombayro. Hinoman komoyo ya labay maka-igit ay ka-ilangan magsirbi.

²⁷ Hinoman komoyo ya labay mangona ay ka-ilangan magsirbi nin bilang ha alilà ²⁸ ya bilang ombayri ha anggaw-en ko. Hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay ahè nako bayri ha babon lotà nin sirbiyan, no alwan nako ko bayri nin magsirbi boy mangigwà nin biyay ko nin pam-beh nin malakè ya tawo.”

*Pinakahampat ni Apo Hisos ya loway bowag
(Markos 10:46-52; Lokas 18:35-43)*

²⁹ Mintras ampog-alih hili Apo Hisos do ha banowan Hiriko ay hinono yan malakè ya tawo.

³⁰ Ha pingit daan ay ma-in ampiknò ya loway lalaki ya bowag. Hin nalengè la ya hi Apo Hisos ay ampagdaan bayro ay nambo-angaw hila, ya wanla, “Alalak ni Arì Dabid, ingalowan mo kayi!”

³¹ Hinalità konla nin hatoy kalak-an tawo ya aghila magtelek piro lalò hilayna ingat nambo-angaw, ya wanla, “Apo, alalak ni Arì Dabid, ingalowan mo kayi!”

³² Hin nalengè ni Apo Hisos baytoy bo-angaw ay tinonggen ya ta pinastang na hila, “Anyà,” wana, “ya labay moyon gaw-en ko komoyo?”

³³ “Apo,” wanla, “labay nawen dayin makakit!”

³⁴ Hapa-eg, na-ingalowan hila ni Apo Hisos boy inaptoh nay mata la. Antimano, nakakit hila boy nakilako hila koni Apo Hisos.

21

*Hin hi Apo Hisos ay anlomateng ha siyodadnin
Hirosalim*

(Markos 11:1-11; Lokas 19:28-40; Howan 12:12-19)

¹ Hili Apo Hisos ay maranina ha siyodad nin Hirosalim ta anlomateng hilayna ha banowan Bitpahi ya ma-in bakilbakil ya an-ingaten Bakil nin Aw-olibo. Hapa-eg, pina-ona ni Apo Hisos ya loway alagad na boy hinalità na konla, ² ya wana, “Mako kawo bahen ha banowa ha onawan tamo. Pami-abot moyo bahen ay ma-in kawon makit ya nakapotal ya asno boy hay oybon

na ay anti ha dani na. Oka-an moyo baytoy asno kateng oybon ta gitan moyo bayri kongko. ³ No ma-in mamastang komoyo nin tongkol ha anggaw-en moyo ay ombayri ya halita-en moyo kona, 'Habayti ay ka-ilangan nin Pangino-on'; ha ombayro, antimano ay payagan na kawon mangwa."

⁴ Habayti ay nangyari emen magkapeteg baytoy ombayri ya pagkahalita ha holà nin propita:

⁵ "Halita-en ha tawtawo ha siyodad nin Siyon ya hay arì la ay anlomateng ya ma-in ka-aypaan nakem ya nakahakay ha oybon asno."

⁶ Hapa-eg hatoy aw-alagad ya inhogò ni Apo Hisos ay nanigè ana ta ginawà la baytoy impagawà na konla. ⁷ Gintan la baytoy asno kateng oybon ta hinapinan lan aw-alimenmen la, biha hinakyan ni Apo Hisos baytoy oybon. ⁸ Kalakan do ha tawtawoy anti bayro ay nag-alih nin alimenmen ta in-aplak la ha pagdanan ni Apo Hisos. Hay kanayon ay namotoh nin bawbolong, ta in-apin la ha pagdanan na emen la mapakit ya pangigalang la kona. ⁹ Hay tawtawoy anti ha onawan ni Apo Hisos kateng hatoy anti ha hoyotan na ay ampipambo-angaw banà ha kaligawan la, ya wanla, "Yehey! Poriyen tamoy inalalak ni Arì Dabid. Bindisyonan nin Diyos ya anlomateng ha ngalan nin Pangino-on! Poriyen ya Diyos ya anti ha katatag-ayan!"

¹⁰ Hin nakalo-ob ana hi Apo Hisos ha siyodad nin Hirosalim ay pinagkagolowan ya nin tawtawo bayro boy wanla, "Hino ya raw bayti?"

¹¹ Tinombay baytoy kalak-an tawo, “Hiya bayti,” wanla, “hi Hisos ya propita ya na-ibat ha banowan Nasarit ha probinsyan Galiliya.”

*Hin anti hi Apo Hisos ha bali nin Diyos
(Markos 11:15-19; Lokas 19:45-48; Howan 2:13-22)*

¹² Hapa-eg hi Apo Hisos ay nako ha bali nin Diyos. Impataboy nay kaganawan anti bayroy ampipaglakò boy ampipanalaw, boy intomba nay lawlamisita nin ampipamahili nin kowalta kateng bawbangkò nin ampipaglakò nin kawkalapati. ¹³ Hapa-eg, hinalità na konla, ya wana, “Ha Halità nin Diyos ay ombayri ya nakaholat: ‘Hay bali ko ay ingaten balin panalanginan.’ Piro ginawà moyo,” wani Apo Hisos, “nin kowartil nin tawtolisan.”

¹⁴ Hapa-eg do ha bali nin Diyos ay napakarani koni Apo Hisos ya bawbowag kateng pawpilay. Hila ay pinakahampat na. ¹⁵ Piro hatoy anti bayroy pawpo-on nin pawparì kateng hatoy mawmangitorò nin kawkapanogo-an ay namahang hin nakit lay kawkapapa-ispantay ginawà ni Apo Hisos boy hin nalengè lay aw-anak ya ampipangibolyaw nin, “Poriyen ya alalak ni Ari Dabid!”

¹⁶ Kayà hinalità la koni Apo Hisos, “Angkalengè mo nayì,” wanla, “ya an-ibolyaw nin haba-in ya aw-anak?”

“Awò,” wani Apo Hisos. “Angkalengè ko. Wari agmoyo nabaha ha Halità nin Diyos ya ombayri: ‘Hay aw-anak kateng kawkolaw ay pinapori na kona?’” ¹⁷ Hapa-eg, inalihan hila ni Apo Hisos

ta nako ya ha banowan Bitanya boy bayro ya natoloy nin habayton yabi.

*Hay po-on kayoy igos ya inhompà ni Apo Hisos
(Markos 11:12-14, 20-24)*

¹⁸ Ika-ibokah, mintras ampagbira hi Apo Hisos ha siyodad nin Hirosalim ay binomitil ya. ¹⁹ Hapa-eg, do ha pingit daan ay nakakit yan po-on kayoy igos. Hin pinakaraniyan na bayto ay nakit nay ayin bonga no alwan bawbolong bongat; kayà hinalità na do ha po-on kayoy igos, “Maski makakanoman,” wana, “ay agkayna mamonga.” Antimano, hatoy po-on kayoy igos ay nayangoh. ²⁰ Hin nakit bayto nin aw-alagad ay nag-ispanta hila, ya wanla, “Pangno nayangon tampol ba-in ya po-on kayoy igos?” ²¹ Tinombay konla hi Apo Hisos, ya wana, “Anhalita-en ko komoyoy kaptegan: no ma-in kawon panto-tompel ta agkawo magdoda ay alwan bongat ombayri ya magawà moyo ha ginawà ko ha po-on kayoy igos, no alwan mahalità moyo et bayri ha bakil ya, ‘Mitapon ka ha dagat,’ habayto ay mangyari. ²² Matanggap moyoy kaganawan bagay ya andawaten moyo ha panalangin moyo no tompel kawo.”

*Hay pastang ya tongkol ha katongkolan ni Apo Hisos
(Markos 11:27-33; Lokas 20:1-8)*

²³ Hin nakabira hi Apo Hisos ha bali nin Diyos boy ampanorò ya bayro, hay pawpo-on nin pawparì kateng mawmato-ay mangama-in katongkolan ay nakon nagpastang koni Apo Hisos,

“Anyà,” wana, “ya katongkolan mo nin manggawà nin ombayri ya bawbagay bayri ha bali nin Diyos, boy hinoy nambi komo nin ombayroy katongkolan?” ²⁴ Tinombay konla hi Apo Hisos, ya wana, “Ma-in ako pon nin mihay pastang komoyo. No matbay moyo ay ibalità ko komoyo no hinoy nambi kongkon katongkolan nin manggawà nin ombayroy bawbagay. ²⁵ Ayri,” wana, “nangibat ya katongkolan ni Howan nin maminyag? Ha Diyos nayì o ha tawo?” Hilahila ay ampididiskosyon boy ma-in ampaghalià nin ombayri: “No halita-en tamo ya nangibat ha Diyos ya paminyag ni Howan ay halita-en na kontamo ya, ‘Antà awod agmoyo pininto-o hi Howan?’ ²⁶ Piro no halita-en tamo itaman ya nangibat ha tawo ay maka pahangan tamo nin tawtawo, ta kaganawan tawo ay ampipampinto-o nin hi Howan Mamiminyag ay propita nin Diyos.” ²⁷ Kayà hay intobay la koni Apo Hisos ay ombayri: “Agnawen,” wana, “tandà no hinoy nambin katongkolan koni Howan.” Hinalità konla ni Apo Hisos, “Hiko man ay ahè itaman maghalità komoyo no hinoy nambi kongkon katongkolan nin manggawà nin ombayroy bawbagay.”

Hay alimbawà ya tongkol ha loway anak ya lalaki

²⁸ Hinalità ana et konla ni Apo Hisos, “Anyà ha palagay moyo,” wana, “ya tongkol bayri ha halita-en ko komoyoy alimbawà? Ma-in mihay mato-antawoy lalaki ya ma-in loway anak ya parihon lalaki. Nako ya do ha anak nay

onantawo ta hinalità na, ‘Anak ko,’ wana, ‘hapa-eg allo ay mako kan magtrabaho ha tanaman tamoy aw-obas.’ ²⁹ ‘Agko,’ wanan hatoy anak. Piro nangoman ya ihip na; kayà nako ya simprin nagtrabaho. ³⁰ Hatoy tatay ay nako do ha ali ta hinalità nay ombayro ha hinalità na ha kakà. ‘Awò,’ wanan hatoy anak piro agya nanigè. ³¹ Hino bayri ha loway anak,” wani Apo Hisos, “ya hinomonol ha kalabayan nin tatay la?”

Tinombay hila kona, “Simpri,” wanla, “hatoy ona nin inhogò.”

Kayà hinalità konla ni Apo Hisos, ya wana, “Anhalita-en ko komoyoy kaptegan, hay mangaha-ol ya mawmanininon bo-ih kateng pawpota ay ma-arì mipalako ha dogal ya ampagari-an nin Diyos kisa hikawo; ³² ta hi Howan Mamiminyag ay nakon nangitorò komoyo no pangno kawo magkama-in kahampatan piro agmoyo hinonol ya intorò na. Hay mangaha-ol ya mawmanininon bo-ih boy pawpota ay hinomonol kona. Hikawo balè, maski nakit moyo bayti ya pangyayari ay agkawo naghehe boy agkawo ninto-o koni Howan Mamiminyag.”

Hay tawtawoy pinaba-alà

(Markos 12:1-12; Lokas 20:9-19)

³³ “Leng-en moyo et bayti ya kanayon ya alimbawà,” wani Apo Hisos. “Ma-in mihay lalaki ya ma-in lotà ya tinanamanan na nin aw-obas. Inalal na boy nangotkot ya ta nanggawà yan pamehpehan nin bawbongan obas, biha ya nanggawà nin matag-ay ya pagbantayan. Hapa-eg, impaba-alà na ha ongnoy tawo ta nako ya

ha kanayon ya dogal. ³⁴ Hin pana-on anan pangalawah nin bawbongan obas ay nangihogò yan aw-alilà na do ha pinaba-alà ta kowen lay atag na ha ma-alawah. ³⁵ Piro hay ginawà nin hatoy tawtawoy pinaba-alà na ay dinawohong la baytoy aw-alilà ya inhogò. Hay miha ay pinahpah la, hay miha ay pinati la, boy hay miha ay pinagbabato la. ³⁶ Hapa-eg hatoy ma-in tanaman ay nangihogò ana et nin mas malakè ya alilà nay pakwawen nan atag na, piro ginawà simpri konla ya bilang ombayro ha ginawà do ha nika-ona nin inhogò. ³⁷ Ha kalalampohan, hatoy ma-in tanaman ay inhogò nay anak nay lalaki ta wana, ‘Sigoradon igalang lay anak ko.’ ³⁸ Piro hin nakit nin hatoy pinaba-alà baytoy anak ay ni-ilgo hila, ya wanla, ‘Hiya bayti ya mamagmana. Hali! patyen tamo ya emen tamo mapag-ikon ya mamanawen na.’ ³⁹ Kayà hay ginawà la do ha anak ay dinawohong la, boy intapon ha likol alal nin tawtanaman ya obas biha la ya pinati.”

⁴⁰ “Hapa-eg,” wani Apo Hisos, “panlomateng nin ma-in ikon nin hatoy tawtanaman ya aw-obas, ha palagay moyo, anyay gaw-en na do ha pinaba-alà na?”

⁴¹ Tinombay hila kona, ya wanla, “Sigoradon ayin ingangalo nan patyen baytoy mangala-et ya tawtawo, biha hay tawtanaman na ay ipaba-alà na ha kanayon ya tawtawo ya mambi kona nin atag na no pana-on pangalawah.”

⁴² Hinalità konla ni Apo Hisos, “Warì agmoyo et,” wana, “nabaha bayti ya nakaholat ha Kaholatan nin Diyos?”

‘Hay bato ya ahè tinanggap nin manggagawà bali ay nag-in pinakama-alagà ya bato. Habayti ay gawà nin Pangino-on boy masyadon kapapa-ispanta konnawen.’

⁴³ “Kayà,” wana et ni Apo Hisos, “anhalita-en ko komoyo: hikawoy Hawhodiyo ay agana pag-ari-an nin Diyos, ta hay pag-ari-an na ay tawtawoy gomawà kalabayan na. (⁴⁴ Hinoman ya matata bayro ha bato ay matamek, boy bilang ya ha tawoy ampagdanas kadya-dya-an ta ahè naghehe ha kasalanan; boy hinoman ya mabondagan nin habaytoy bato ay matapong, boy bilang ya ha tawoy igwà nin Diyos ha kaparosawan.”)

⁴⁵ Hin nalengè nin pawpo-on nin pawpari boy hatoy Pawparisiyo ya aw-alimbawà ni Apo Hisos ay na-intindiyan la ya hila ya antokoyen na. ⁴⁶ Kayà ampagsikahan la yan dakpen, piro angkalimo hila do ha kalak-an tawo ya ampipampinto-o nin hi Apo Hisos ay propita.

22

Hay alimbawà ya tongkol ha malhay ya handàha banhal
(Lokas 14:15-24)

¹ Habayti ya alimbawà ya hinalità ana et ni Apo Hisos ha tawtawo, ² “Hay pamomo-on nin Diyos,” wana, “ay i-alimbawà ko et ha ari ya naghandà pamamangan para ha banhal nin anak nay lalaki. ³ Hapa-eg, hin ka-orasan anan paghandà ay inhogò nay aw-alilà nan mangalap

nin hatoy da-an naynan kinombida, piro hatoy kinombida ay ahè labay mako.

⁴ “Nangihogò yayna et nin kanayon ya aw-alilà nan mangalap konla ta impabalità na ya ombayri: ‘Kaganawan ay handà ana ta nawotò anay kawkarni nin pinati koy mangatabà ya bawbakà kateng aw-oybon ya ma-arì anan kona-en. Kayà mako kawoyna bayri ta banhal ana nin anak ko.’ ⁵ Piro hatoy kawkinombida ay pinagka-ayin la baytoy hakyat konla. Hay miha ay nakon magtrabaho ha pawpaliyan na, boy hay miha ay nako ha tindawan na. ⁶ Hay kanayon ay nipandawohong nin hatoy aw-alilà ya pina-alap, ta pinareng-ey la biha la pinati. ⁷ Banà bayri, hay arì ay masyadon namahang; kayà inhogò nay hawhondalò nan mamati nin hatoy nipamati nin aw-alilà na, biha na impapo-olan ya siyodad la.

⁸ “Hapa-eg, hinalità nin hatoy arì ha kanayon ya aw-alilà na, ‘Hay pamamangan,’ wana, ‘ya para ha banhal ay handà ana. Piro hatoy kawkinombida ay alwan karapatdapat ta agla pina-alaga-an ya pangombida konla. ⁹ Hapa-eg ay mangalsara kawo ta kaganawan makit moyoy tawo ay kombidawen moyo.’ ¹⁰ Hatoy aw-alilà ay nakoyna ha kawkalsara ta kaganawan tawoy nakit la, mala-et o mahampat ay kinombida la. Kayà habaytoy ampagbanhalan ay napnò tawo.

¹¹ “Hapa-eg hay arì ay nakon nanlek do ha sawsang-ili na. Bayro ay nakakit yan mihay lalaki ya nakadolo nin alwan para ha banhal. ¹² ‘Amigo,’ wanan arì, ‘pangno ka nakapahok bayri ya hay dolo mo ay alwan para ha banhal?’

Hatoy lalaki ay ahè tinombay. ¹³ Hapa-eg, hinalità nin hatoy arì do ha aw-alilà na, ‘Balolen moyo,’ wana, ‘ya gamet na boy bitih na biha moyo ya itapon ha likol ya mareglem. Bayro ya mi-angaw-angaw boy manget-et ngipen na banà ha tanamen nay dya-dyà.’ ”

¹⁴ Hinalità et ni Apo Hisos, “Hay Diyos,” wana, “ay nangingat nin malakè ya tawoy pag-ari-an na piro a-amò konla ya pinilì na.”

*Hay pastang ya tongkol ha pamamayad bo-ih
(Markos 12:13-17; Lokas 20:20-26)*

¹⁵ Hapa-eg hay Pawparisiyo ay nititipon ta ampangihip hilan paraan no pangno la mapahalità hi Apo Hisos nin panagpan la kona. ¹⁶ Nangihogò hilan tawtawowan la boy ongnoy tawowan ni Ari Hirodis nin makon magpastang koni Apo Hisos nin ombayri: “Mangangaral,” wanla, “tandà nawen ya hika ay tapat. Agka ampag-alangan mangitorò nin tongkol ha kalabayan nin Diyos para ha tawtawo, ta hika ay ahè ampamili nin tawo. ¹⁷ Hapa-eg, tongkol ha pamamayad bo-ih, tamà nayì o alwa ya mamayad kayi nin bo-ih ha ampamo-on konnawen ya hi Ari Sisar ya taga siyodad nin Roma?”

¹⁸ Banà ta tandà ni Apo Hisos ya kala-etan intinsyon la ay hinalità na konla, “Hikawo,” wana, “ya mawmagkakanwarì, antà anhapen moyo ko ha pag-i-ilgo ko? ¹⁹ Pakitan moyo kon kowalta ya ibabayad ha bo-ih.” Hapa-eg, pinantan la yan mihay kowaltay pilak. ²⁰ Pinastang hila ni Apo Hisos, “Hino,” wana, “ya ma-in lopa

nin habayti ya anti bayri, boy hino ya ma-in ngalan nin habayti ya nakaholat bayri?”

²¹ “Hi Arì Sisar,” wanla.

Hapa-eg, hinalità konla ni Apo Hisos, “Kayà hay para koni Arì Sisar ay igwà moyo kona, ta hay para ha Diyos ay igwà moyo ha Diyos.”

²² Hin nalengè lay katalinowan nin pantotombay konla ni Apo Hisos ay nag-ispanta hila boy inalihan la ya.

*Hay pastang ya tongkol ha pangabiyay oman
(Markos 12:18-27; Lokas 20:27-40)*

²³ Ma-in mihay gropon Hawhodiyo ya aningaten Sadosiyo ya ahè ampinto-o nin hay nikati ay mabiyay oman. Hin habayto et allo, hay onгно konla ay nakon nagpastang koni Apo Hisos. ²⁴ “Mangangaral,” wanla, “ombayri ya hinalità ni Moysis ya para kontamo: ‘No ma-in mita-ahawa ya hay lalaki ay nati nin aghila nagka-anak, hatoy bawo ay dapat pag-ahawa nin patel nin hatoy nati, ta no magka-anak hila, hatoy anak ay para do ha patel nay nati.’

²⁵ Konnawen ay ma-in pitoy lalaki ya mipapatel. Hay ponganay ay nag-ahawa, piro nati nin ahè nagka-anak. Hatoy bawo ay pinag-ahawa nin homono ya patel nin hatoy nati. ²⁶ Ombayro simpri ya nangyari do ha ikalwa, ha ikatlo, angga do ha ikapito ya bongsò lay napag-ahawa nin hatoy bawo piro kaganawan la ay nati nin ahè nagka-anak. ²⁷ Ha kalalampohan ay nati baytoy babayi. ²⁸ Hay pastang nawen ay ombayri: no warì ta biyayen oman ya nikati, hino konla ya

ma-in ahawa nin hatoy babayi ya kaganawan nin hatoy pitoy mipapatel ay nakapag-ahawa kona?”

²⁹ Tinombay konla hi Apo Hisos, ya wana, “Ampagkamali kawo, ta agmoyo angka-intindiyan ya nakaholat ha Kaholatan nin Diyos ya tongkol ha pangabiyay oman, boy agmoyo et angka-intindiyan ya tongkol ha kapangyariyan nin Diyos. ³⁰ Hay nikati ya mabiyay oman ay agana mag-ahawa, ta hila ay mag-in anan emen ha aw-anhil ya anti ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos. ³¹ Hapa-eg, tongkol ha pangabiyay oman nin nikati, warì agmoyo et nabaha bayti ya para komoyoy hinalità nin Diyos ya ombayri ya pagkahalità: ³² ‘Hiko ya Diyos ni Abraham, Diyos ni Isak boy Diyos ni Hakob’? Ampangahologan nin hay nikati ana ya nipantompel ha Diyos ay kowinta angkabiyay; ta hay Diyos ay Diyos nin ampikabiyay, alwan Diyos nin nikati.”

³³ Hapa-eg, nipag-ispanta baytoy kalak-an tawo hin nalengè la baytoy intorò ni Apo Hisos.

*Hay pinakama-alagà ya panogò
(Markos 12:28-34; Lokas 10:25-28)*

³⁴ Hin nalengè nin Pawparisiyo ya hay Sawsadosiyo ay ahè makatlek ha tawtobay konla ni Apo Hisos ay nititipon hila. ³⁵ Miha ha Pawparisiyo ya mangitorò nin kawkapanogo-an ay nagpastang koni Apo Hisos ta labay la yan mahagep ha pag-i-ilgo na. ³⁶ “Mangangaral,” wana, “ha kaganawan kapanogo-an, anyay pinakama-alagà?” ³⁷ Tinombay kona hi Apo Hisos, ya wana, “Hay Pangino-on mon Diyos ay labiyen mo nin bo-ò ha nakem mo, ha biyay mo, boy ha

panginghip mo. ³⁸ Habayti ya pinakama-alagà boy pinaka-importantin kapanogo-an. ³⁹ Hay ikalwan pinakama-alagà ya kapanogo-an ay ombayri: 'Labiyen moy kapara mon tawo nin bilang panlalabi mo ha sarili mo.' ⁴⁰ Bayri ha loway panogò ya habayti nin nabo-ò ya kaganawan kapanogo-an ya inggawà ni Moysis kateng hatoy intorò nin pawpropita."

Hay pastang ya tongkol koni Kristo ya impangakònin Diyos

(Markos 12:35-37; Lokas 20:41-44)

⁴¹ Mintras tipon et baytoy Pawparisiyo ay pinastang hila ni Apo Hisos, ⁴² "Anyà," wana, "ya an-hipen moyo tongkol koni Kristo ya impangakò nin Diyos? Hinoy ma-in alalak kona?" "Alalak ya," wanla, "ni Arì Dabid."

⁴³ Pinastang hilayna et ni Apo Hisos, "Antà man awod," wana, "nin hay Ispirito nin Diyos ay nangipa-hip koni Arì Dabid nin mangingat 'Pangino-on' koni Kristo? Ombayri ya hinalità ni Arì Dabid:

⁴⁴ 'Hinalità nin Pangino-on Diyos ha Pangino-on ko, Miknò ka ha bandan wanan ko anggan hay kawka-away mo ay talowen ko boy igwà ko hila ha hilog nin kapangyariyan mo.' "

⁴⁵ "Hapa-eg," wana et ni Apo Hisos, "no hi Arì Dabid ay nangingat 'Pangino-on' koni Kristo ya impangakò nin Diyos, pangno nin hi Arì Dabid ya tawon bongat ay nakapi-alalak ha Pangino-on na?"

⁴⁶ Ni miha konla ay ayin nakatbay nin habaytoy pastang ni Apo Hisos, boy pa-ibat hin allon

habayto ay ayin anan nakaregdeg nin magpas-tang kona.

23

Mag-atap ha mawmangitorò nin kawkapanogo-anboy ha Pawparisiyo (Markos 12:38-40; Lokas 11:43, 46; 20:45-46)

¹ Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos do ha kalakan tawo kateng ha aw-alagad na, ya wana,
² “Hay mawmangitorò nin kawkapanogo-an boy Pawparisiyo ya binyan katongkolan mangipalinaw nin kawkapanogo-an ya inggawà ni Moysis.
³ Kayà dapat moyon honolen ya kaganawan bagay ya halita-en la komoyo. Piro agmoyo towaren ya anggaw-en la, ta hay an-itorò la komoyo ay agla anggaw-en. ⁴ Hay tawtawo ay ampagaw-en lan malakè ya bagay ya ma-irap honolen, piro hilan mismo ay ahè ampanambay ha panggawà nin ombayro. ⁵ Kaganawan bagay ya anggaw-en la ay an-ipakit lan bongat ha tawtawo emen hila poriyen. Hay bawbirsikolo nin Halità nin Diyos ay an-igwà la ha malhay ya pambiyanan ya katat, biha la itakel ha waweng la boy ha braso la; boy hay pawpalamoy nin dolo la ay an-ikarà la. ⁶ No ma-in okasyon, hay labay lan pamikno-an ay ha dani nin hatoy ma-in pa-okasyon, boy ha lo-ob nin himba-an ay labay lan miknò ha arapan ha pamikno-an nin importantin tawo. ⁷ No ampagpasyal hila ha plasa boy ha arapan nin tawtindawan ay labay lan ilawen boy igalang nin tawtawo, boy labay la et nin ingaten ‘Mangangaral’.

⁸ “Piro hikawo ay agkawo pa-ingat nin om-bayro. Mimihay Mangangaral moyo boy hikawoy kaganawan ay mipapatel. ⁹ Bayri ha babon lotà ay agkawo dapat mangingat nin Tatay ha maski hinoy tawo, ta Diyos ha katatag-ayan ha kama-inan na ya dapat moyon bongat ingaten nin ‘Tatay.’ ¹⁰ Agkawo pa-ingat nin ‘manonorò’ ta mimihay Manonorò moyo ya ayin kanayon no alwan hiko hi Kristo ya impangakò nin Diyos. ¹¹ Emen kawo mag-in pinakamalhay ay magmaka-aypà kawon magsirbi. ¹² Hinoman ya ampangipagmalhay nin sarili na ay angka-alihan dangal, boy hinoman ya ampagmaka-aypà ay ampagkama-in dangal.”

*Pinaghalita-an ni Apo Hisos ya mawmangitorònin kawkapanogo-an boy Pawparisiyo
(Markos 12:40; Lokas 11:39-42, 44, 52; 20:47)*

¹³ “Lano ay ka-i-ingaloy mangyari komoyon mawmangitorò nin kawkapanogo-an boy komoyon Pawparisiyo ta hikawo ay mawmagkakanwarì! Hay kanayon ya labay pomahok ha dogal ya ampag-ari-an nin Diyos ay agmoyo ampayagan boy mismon hikawo ay ahè malabay pomahok bayro. (¹⁴ Lano ay ka-i-ingaloy mangyari komoyon mawmangitorò nin kawkapanogo-an boy komoyon Pawparisiyo, ta hikawo ay mawmagkakanwarì! Angkowen moyoy kamama-in nin bawbawoy babayi biha kawo mamakit nin masyadon karà panalangin. Banà bayri ha anggaw-en moyo ay lalò bomyat ya iparosa komoyo.)

¹⁵ “Ka-i-ingaloy mangyari komoyon mawmangitorò nin kawkapanogo-an boy komoyon Pawparisiyo ta hikawo ay mawmagkakanwarì! Anlomipay kawo ha dagat nin mako ha marayò ya dogal, ta ampanlek kawo nin maski mihay makombinyo moyo. No nakombinyo moyo yayna, hay an-itorò moyo kona ay makapipalako kona ha impirno, boy mag-in yan mas mala-et kisa komoyo.

¹⁶ “Ka-i-ingaloy mangyari lano komoyon mawmangitorò nin kawkapanogo-an boy komoyon Pawparisiyo! Hikawo ay bilang bawbowag ya ampangakay ha pangitorò moyo nin ombayri: ‘Ayin kowinta ha hinoman ya magpangakò nin maghompà ha bali nin Diyos, piro hinoman ya magpangakò nin maghompà ha gintò ya anti ha bali nin Diyos ay ahè ma-arì nin agna geperan baytoy pangakò na.’ ¹⁷ Hikawo ay bilang bawbowag ya tawtangah! Warì mas importanti baytoy gintò kisa masagradoy bali nin Diyos? ¹⁸ An-itorò moyo et ya ombayri: ‘Ayin kowinta ha hinoman ya magpangakò nin maghompà ha altar ya anti ha bali nin Diyos, piro hinoman ya magpangakò nin maghompà ha indolog nin inggawà ha babon altar ay ahè ma-arì nin agna geperan baytoy pangakò na.’ ¹⁹ Talagan bilang kawon bawbowag! Warì mas importanti baytoy indolog nin inggawà ha babon altar kisa hatoy masagradoy altar? ²⁰ Kayà hay tawoy magpangakò nin maghompà ha altar ya anti ha bali nin Diyos ay ampaghompà ya kateng ha kaganawan indolog nin inggawà ha babon altar; ²¹ boy

hay ampaghompà nin maghompà ha bali nin Diyos ay ampaghompà ya et ha Diyos ya ampairi bayro. ²² No hay tawoy ampaghompà nin magpangakò, ta ha paghompà na ay anhabtan nay katatag-ayan ya kama-inan nin Diyos ay ampaghompà ya ha trono ya anti bayro kateng ha Diyos ya ampiknò bayro ha trono.

²³ “Ka-i-ingaloy mangyari komoyon mawmangitorò nin kawkapanogo-an boy komoyon Pawparisiyo ta hikawo ay mawmagkakanwarì! Ampambi kawo ha Diyos nin ikamapò parti nin tawtanaman moyoy dikot ya balang ya panrikadon pamamangan. Piro agmoyo anhonolen ya pinaka-importantin bagay ya bilang ha matoyong ya panonosga, pangingangalo, boy katapatan. Talagan dapat moyon igwà ya ikamapò parti nin natikapan moyo, piro agmoyo palayan ya mas importanti ya bagay. ²⁴ Hikawo ay bilang bawbowag ya mangangakay. Agkawo makaregdeg nin manggawà kasalanan ya bilang kayamò gamogamo piro ampakaregdeg kawon manggawà kasalanan ya bilang kalhay ayop ya kamel.

²⁵ “Ka-i-ingaloy mangyari komoyon mawmangitorò nin kawkapanogo-an boy komoyon Pawparisiyo ta hikawo ay mawmagkakanwarì! Hay likol nin plato boy losa ay ampakalinisan moyon mahampat, piro hay nakem moyo ay ponò kasakiman boy kala-etan. ²⁶ Hikawoy Pawparisiyo ya bilang bawbowag, ka-ilangan linisan moyo pon ya kanakeman moyo nin bilang ha losa boy plato ya anggamiten moyo. Ha ombayro, kateng gawgawà moyo ay mag-in malinis.

²⁷ “Ka-i-ingaloy mangyari komoyon mawmangitorò nin kawkapanogo-an boy komoyon Pawparisiyo ta hikawo ay mawmagkakanwarì! Bilang kawo ha pantyon ya nilinisan ya likol ta pinapotì, balè ha lalè nin habayto ay poro boto nin tawoy nabolok. ²⁸ Hikawo ay ombayro. Hay kahampatan ay an-ipakit moyon bongat ha tawtawo, piro hay nakem moyo ay pono-ponò pagkakanwarì boy kasalanan.”

Hinalità ni Apo Hisos ya iparosa ha mawmangitorò nin kawkapanogo-an boy ha Pawparisiyo (Lokas 11:47-51)

²⁹⁻³⁰ Hinalità et ni Apo Hisos, “Ka-i-ingaloy mangyari komoyon mawmangitorò nin kawkapanogo-an boy komoyon Pawparisiyo ta hikawo ay mawmagkakanwarì! Anggaw-en moyoy pawpantyon nin pawpropita ya pinati nin kawka-apo-apowan moyo, boy an-adornowan moyoy tinabon nin hatoy mangahampat ya tawtawoy pinati la, ya wamoyo, ‘No hikayi dayi ay tawoyna hin pana-on nin kawka-apo-apowan nawen ay agkayi naki-emen ha ginawà la ya namati.’ ³¹ Ha paghalità moyo nin habayto ay ampaptegan moyo ya talagan hikawo ay awinalalak nin hatoy nipamati nin pawpropita. ³² Sigi, yari-en moyo baytoy kala-etan ya ahè nayarì nin kawka-apo-apowan moyo.

³³ “Hikawo ay bilang aw-otan ya ma-in dità banà ha kala-etan moyo. Warì mapa-alilihan moyoy kaparosawan ha impirno? ³⁴ Kayà emen kawo lalò komasalanan ha tegteg nin Diyos ay

mangihogò ako komoyo nin pawpropita, tawta-woy mangaronong, boy mawmanonorò. Hay onгно konla ay patyen moyo, boy hay kanayon ay ipakò moyo ha koroh. Hay kanayon ay barogen ha lo-ob nin hawhimba-an moyo boy kamaten hila ha balang banowa ta padya-dya-an. ³⁵ Banà bayri ay mipalako komoyoy kaparosawan ha pamati nin mangahampat ya tawtawo, pa-ibat koni Abil angga koni Sakariyas ya anak ni Barakiyas. Hi Sakariyas ya pinati moyo ha danin altar ya anti ha arapan nin masagradoy kowarto ha bali nin Diyos. ³⁶ Habayti ya halita-en ko komoyo: hay tawtawo hapa-eg panaon ya mananggap kaparosawan ha pamati nin habaytoy pawpropita.”

*Hay panlalabi ni Apo Hisos ha tawtaga siyodadnin Hirosalim
(Lokas 13:34-35)*

³⁷ Hinalità et ni Apo Hisos, ya wana, “Tawtawo ha Hirosalim, hikawo ya ampamati nin pawpropita boy ambatowen moyo baytoy inhogò bahen komoyo. Ongnoy bisis katawon labay kokopen nin bilang ha pangokop nin to-an manok ha sawsisiw na, piro agmoyo labay nin pakokop kongko. ³⁸ Hapa-eg ay hikawoyna ya ba-alà bahen ha ampa-iriyon moyoy siyodad ta pa-olayan katawoyna. ³⁹ Anhalita-en ko komoyo ya agmoyo koyna makit oman anggan agmoyo halita-en ya, ‘Makalmà ya anlomateng ha ngalan nin Pangino-on.’ ”

24

Hinalità ni Apo Hisos ya tongkol ha pagkahirà nin bali nin Diyos

(Markos 13:1-2; Lokas 21:5-6)

¹ Mintras ampog-alih hi Apo Hisos ha bali nin Diyos, hay aw-alagad na ay nako kona ta intorò lay bawbali ya anti ha kolob nin bali nin Diyos.

² Piro hinalità konla ni Apo Hisos, “Ampag-ispantawan moyo nayì ba-in ya angkakit moyo? Anhalita-en ko komoyoy kaptegan: haba-in ya angkakit moyoy bawbato ya pinibabanto, lano ay ayin matilà ha babo nin kaparihon bato ta kaganawan ay mihabwag.”

Kagolowan boy pawpanla-et

(Markos 13:3-13; Lokas 21:7-19)

³ Mintras ampiknò hi Apo Hisos ha Bakil nin Aw-olibo, hay aw-alagad na ay napakarani kona nin hilahilan bongat ta hinalità la kona, “Ibalità mo,” wanla, “konnawen no makano mangyari bayto ya hinalità mo ya tongkol ha bawbato, boy no anyay palatanda-an ya mangyari emen nawen matanda-an ya lomateng kayna boy kanggawan nin babon lotà.”

⁴ Tinombay konla hi Apo Hisos, “Mag-atap kawo,” wana, “emen agkawo maloko nin maski hino, ⁵ ta malakè ya tawoy lomwah ya manggamit nin ngalan ko ya maghalità nin ombayri: ‘Hiko hi Kristo ya impangakò nin Diyos.’ Banà bayri ay malakè ya tawoy maloko la. ⁶ Agkawo mataranta ha malengè moyoy telek nin banà ha labanan boy ha bawbalità ya tongkol ha gawgira. Habayti ya ombayri ya bawbagay ay

ka-ilangan mangyari, piro alwa et ka-anggawan nin kaganawan. ⁷ Hay tawtawo ha mihay nasyon ay lomaban ha kanayon ya nasyon, boy mangapilalaban et ya gawgobirno. Ma-in lomateng ya bitil boy magkama-in nin lawlayon ha maski ayirin dogal. ⁸ Habayti ya kaganawan ay ompisan bongat nin masyadoy kadya-dya-an ya tanamen nin bilang ha ampanganak.

⁹ “Banà ha pamakilamo moyo kongko, hikawo ay pag-inakitan nin kaganawan tawo. Dakpen la kawo ta padya-dya-an biha la kawo patyen. ¹⁰ Ha pana-on ya habayto ay malakè ya malihan nin pantotompel kongko, misasapakan, boy mi-i-inakitan. ¹¹ Hapa-eg, malakè ya lomwah ya alwan peteg mawmanonorò ta lokowen lay kalak-an tawo. ¹² Banà ha panlomalò nin kala-etan ay malakè ya lomay-ep ya panlalabi nin miha ta miha. ¹³ Piro hay ampanatilin antompel kongko boy makatagal ha kadya-dya-an angga ha ka-anggawan nin biyay na ay ma-in kalibriyan. ¹⁴ Hay Mahampat ya Balità ya tongkol ha pamomo-on nin Diyos ay i-aral ha kaganawan dogal ha babon lotà emen kaganawan tawo ay makalengè. Pangayari ay ma-anggawan anay babon lotà.”

Pangyayari ya kapapalimo

(Markos 13:14-23; Lokas 21:20-24)

¹⁵ Hinalità et ni Apo Hisos, “Do,” wana, “ha bali nin Diyos ay makit moyoy pangyayari ya hinalità hin hatò ni propita Danyil ya hay maninirà ya ayin kapara ha kala-etan ay aampireng ha masagradoy kowarto ya paran bongat ha Diyos.

(Dapat intindiyan bayti nin ampamaha.) ¹⁶ No ombayroynay mangyari, hay tawtawo bayri ha probinsyan Hodiya ay dapat mowayon mako ha bawbakil. ¹⁷ Hinoman ya anti ha balkon ha bobongan nin bali na ay agana mistil mona-oy nin mangwan kawkamama-in na ya anti ha lo-ob nin bali na. ¹⁸ Hinoman ya anti ha paliyan ay agana mistil morong nin mangwan alimenmen na. ¹⁹ Ha aw-alloy habayto, hay mangaboktot boy nawnanay ya ampipamanonò ay ka-i-ingalo. ²⁰ Ipanalangin moyo ya habayti ya pamowayo moyo ay ahè mangyari no pana-on abagat o no allon pama-inawa. ²¹ Ha pana-on ya habayto, hay tawtawo ay makaranas nin kadya-dya-an ya igit ha kadya-dya-an ya dinanas ana pa-ibat et hin pinalsa ya babon lotà. Maski makakano ay agana maranasan baytoy ombayroy kadya-dya-an. ²² Pina-ipek nin Diyos ya aw-allo nin pana-on kadya-dya-an, ta no ahè ay ayin tawoy makalibri ha kamatyan. Banà ha ingangalo na ha tawtawoy pinilì na ay pina-ipek na baytoy pana-on nin kadya-dya-an.

²³ “Hapa-eg no ma-in maghalità komoyo nin, ‘Biliwen moyo, anti bayri hi Kristo ya impangakò nin Diyos!’ o no hay halita-en ay ‘Anti ya bayro!’ ay agmoyo pinto-owen bayto. ²⁴ Ma-in lomwah ya mawmagkakanwarì nin hila hi Kristo, boy ma-in lomwah ya alwan peteg mawmanonorò. Mangipakit hilan masyadoy pawpapag-ispantawan ta no ma-ari, maski tawtawoy pinilì nin Diyos ay lokowen la. ²⁵ Hinalità koyna komoyo; kayà mag-atap kawo

emen agkawo maloko.

²⁶ “No ma-in tawoy maghalità komoyo nin, ‘Helken moyo, hi Kristo ay anti bayro ha powiray dogal,’ ay agkawo mako bayro. No halita-en la simpri ya, ‘Hi Kristo ay anti ha kowarto ta ampagtagò,’ ay agkawo minto-o. ²⁷ No pangno nin hay kimat ha langit ay biglà anhomawang nin mangibat ha baytan magpalakon babà ay ombayroy panlomateng ko bayri ya an-ingaten Anak nin Tawo.

²⁸ “No ayri ya bangkay ay bayro ampitipon ya aw-owak.”

Hay panlomateng nin an-ingaten Anak nin Tawo

(Markos 13:24-27; Lokas 21:25-28)

²⁹ Hinalità et ni Apo Hisos, “Pangalabah nin habaytoy pana-on, antimano, hay babon lotà ay domeglem ta hay allo boy bowan ay ahè homawang. Hay bawbito-en ay mikatata boy hay kawkapangyariyan ya anti ha langit ay mipampikambya. ³⁰ Hapa-eg hay palatanda-an nin panlomateng ko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay makit ha tag-ay langit, boy kaganawan tawo bayri ha babon lotà ay mi-anggaw-angaw banà ha kalimowan la. Hiko ya Anak nin Tawo ya mangibat ha katatag-ayan ha kamanin nin Diyos ay lomateng ya anti ha leem. Makit la ko ya ma-in kapangyariyan boy ma-in masyadoy kagandawan ya ahè makwan ihipen. ³¹ Ihogò koy aw-anghil ko nin mipanamboyok nin makhaw, ta tiponen lay kaganawan tawoy pinili koy ma-ibat ha kaganawan dogal bayri ha babon lotà.”

*Hay alimbawà ya tongkol ha po-on kayoy igos
(Markos 13:28-31; Lokas 21:29-33)*

³² “Hay pangwanan moyon alimbawà ay tana-man ya kayoy igos,” wani Apo Hisos. “Tandà tamo ya no ampamayoynan bolong ay marani anay abagat. ³³ Ombayro itaman, no makit moyoy ampangyari ana baytoy kaganawan bagay ya hinalità ko komoyo ay matanda-an moyo ya marani koynan lomateng, bilang akoy-nan anti ha polta. ³⁴ Anhalita-en ko komoyoy kaptegan: hay tawtawoy angkabiyay hapa-eg pana-on ay ahè ma-obon mati anggan ahè mang-yari ya kaganawan nin habayto. ³⁵ Hay langit boy lotà ay ma-anggawan piro hay hawhalità ko ay ahè ma-anggawan.”

*Ayin kanayon ya magtandà no makano mang-yari baytoy bawbagay no alwan Tatay ya Diyos
(Markos 13:32-37; Lokas 17:26-30, 34-36)*

³⁶ Hinalità et ni Apo Hisos, ya wana, “Hay magtandà bongat nin allo boy oras nin mangyari bayto ay Tatay koy Diyos. Ahè tandà nin aw-anghil ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos, ni hiko ya Anak nin Diyos ay ahè magtandà no makano mangyari bayto. ³⁷ Hay panlomateng ko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay bilang ombayro ha pangyayari hin pana-on ni Nowi ya hay tawtawo ay alwan handà, ta masyadoy kala-etan la boy aglayna anlingayen ya Diyos. ³⁸ Hin habayton pana-on biha nahalipawan nin lanom ya babon lotà, hay tawtawo ay sigisigi ha pamangan, paglahing, pag-ahawa, boy pam-abanhal anggan na-abot ya allo nin hili Nowi ay

pinomahok ha barko. ³⁹ Habaytoy tawtawo ay ahè nanghip nin ma-in mangyari konla anggan hay babon lotà ay nahalipawan nin lanom ya nakamati konlan kaganawan. Bilang ombayro ya panlomateng ko ya an-ingaten Anak nin Tawo. ⁴⁰ Ha allon habayto ay ma-in loway lalaki ya ampilamon ampagtrabaho ha paliyan; hay miha ay kowen, hay miha ay ibalag. ⁴¹ Ma-in loway babayi ya ampitambay nin ampanggiling; hay miha ay kowen, hay miha ay ibalag.

⁴² “Kayà maghandà kawo ta agmoyo tandà ya allon panlomateng ko ya Pangino-on moyo. ⁴³ Habayti ya tanda-an moyo: no tandà nin ma-in bali ya oras nin lomateng ya mananakaw ay magbantay ya, ta agna pa-olayan ya hay bali na ay pahoken nin mananakaw. ⁴⁴ Kayà hikawo man ay maghandà ta hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay lomateng ha oras ya agmoyo an-asawan.”

*Hay tapat boy alwan tapat ya alilà
(Lokas 12:41-48)*

⁴⁵ Hinalità et ni Apo Hisos, ya wana, “Pangno mabalayan ya tapat boy maronong ya alilà? Hay tapat boy maronong ya alilà ay ambiyan nin amo na nin karapatan mama-alà ha kawkalamowan nay aw-alilà boy hiya ya mambin pamamangan la ha tamà ya oras. ⁴⁶ Habaytoy ombayroy alilà ay ma-in kakalma-an no malatngan nin amo na ya anggaw-en na baytoy impagawà kona. ⁴⁷ Anhalita-en ko komoyo ya kaptegan: habaytoy tapat ya alilà ay paba-ala-en nin amo na ha kaganawan kamama-in na. ⁴⁸ Piro no mala-et ya

alilà ay halita-en na ha sarili na ya, ‘Maboyot pon biha lomateng ya amo ko.’ ⁴⁹ Kayà ompisawan nan bogbogen ya kapara nan aw-alilà boy magpasasà yan mangan boy makilahingan. ⁵⁰ Hapa-eg hay amo nin hatoy alilà ay lomateng ha allo ya agna an-asawan boy ha oras ya agna tandà. ⁵¹ Habaytoy mala-et ya alilà ay parosawan nin amo na nin mabiyat ya parosa boy ipakilamo na ya ha dogal nin mawmagkakanwarì. Bayro hila mi-anggaw-anggaw nin manget-et ngipen la banà ha tanamen lay dya-dyà.”

25

Hay alimbawà ya tongkol ha mapò ya dalaga

¹ Hinalità ana et ni Apo Hisos, ya wana, “Ha allon habayto nin lomateng ako, hay pamomo-on nin Diyos ay bilang ha mapò ya dalaga ya balang miha ay ma-in gitan ya kingki ya andongket nin homakbat ha kakahal ya lalaki. ² Hay lima konla ay tangah; hay lima ay maronong. ³ Hatoy taw-tangah ay nantan kingki la piro aghila nantan risilbay pitorolyo. ⁴ Hato balè ya mangaronong ay nantan risilba ya para ha kingki la. ⁵ Hapa-eg, mintras na-antalà ya panlomateng nin hatoy kakahal ya lalaki, hatoy mapò ya dalaga ay nakakatoloy.

⁶ “Piro hin botlay yabi ana ay naka-imata hila ha nalengè lay bolyaw ya ombayri: ‘Anti anay kakahal ya lalaki! Mako kawoyna bayrin homakbat kona!’ ⁷ Hapa-eg hatoy mapò ya dalaga ay nipampibangon ta pinaka-osay lay kawkingki la. ⁸ Hinalità nin hatoy limay dalaga

ya tengah do ha limay maronong, 'Atagan moyo kayi,' wanla, 'nin pitorolyo moyo ta angkaparè anay kingki nawen.' ⁹ Piro tinombay konla baytoy mangaronong ya dawdalaga, 'Ahè marì,' wanla, 'ta tama-tamà bongat baytin para konnawen; kayà mako kawo ha tindawan nin manaliw nin para komoyo.' ¹⁰ Hapa-eg hatoy limay dalaga ya tengah ay nakon manaliw nin pitorolyo ya para ha kawkingki la. Mintras ayin hila, hay kakahal ya lalaki ay nilomateng. Hatoy limay nakahandà ay nakapakilamo do ha ikakahal boy nakapakibanhal. Hapa-eg hay polta ya pinahokan la ay inharà ana.

¹¹ "Ahè naboyot, hatoy limay dalaga ya nanaliw pitorolyo ay nakalateng. Hila ay anti ha likol nin ampibobolyaw, ya wanla, 'Apo, Apo, lo-aten moy polta ta papahoken mo kayi!' ¹² Piro tinombay baytoy kakahal ya lalaki, ya wana, 'Anhalita-en ko komoyoy kaptegan ya agkatawo balay.' " ¹³ Hapa-eg, hinalità et ni Apo Hisos, "Kayà bay," wana, "hay ka-ilangan ay pirmi kawon handà ta agmoyo tandà ya allo o oras nin panlomateng ko."

*Hay alimbawà ya tongkol ha tatloy alilà ya pinataya-an nin kowalta
(Lokas 19:11-27)*

¹⁴ Hinalità et ni Apo Hisos, "Hay pamomo-on nin Diyos," wana, "ay i-alimbawà ko et ha mihay tawoy nako ha kanayon ya dogal. Piro biha ya nog-alih ay iningat nay aw-alilà na ta impabala na konlay kawkamama-in na. ¹⁵ Balang miha ay binyan na nin kompormi ha kaya nan

asiwa-en. Hay miha ay binyan nan alagà liman libo, hay miha ay binyan nan alagà lowan libo, boy hay miha ay binyan nan alagà malibo. Hapa-eg hiya ay nanigè ana. ¹⁶ Hatoy alilà ya nananggap nin alagà liman libo ay tampol nan ingkomirsyo baytoy kowalta ya impatayà kona; kayà nakatobò yan alagà liman libo. ¹⁷ Ombayro simpri ya ginawà nin hatoy binalagan alagà nin lowan libo; kayà nakatobò ya itaman nin alagà lowan libo. ¹⁸ Hato balè ya alilà ya binalagan nin alagà malibo ay nangotkot lotà ta intagò na baytoy kowaltay imbalag kona nin amo na.

¹⁹ “Nalabah ya malakè ya pana-on, hatoy amo ay nakalateng boy sinita na baytoy kowaltay imbalag na konla. ²⁰ Hatoy alilà ya binalagan nin alagà liman libo ay nako kona ta gintan na baytoy kowalta kateng natobò na ya alagà liman libo. ‘Binalagan mo ko, Apo,’ wana, ‘nin alagà liman libo. Helken mo! Habayti et ya liman liboy natobò ko.’

²¹ “Hinalità kona nin hatoy amo na, ‘Maganday ginawà mo, mahampat boy tapat ya alilà. Banà ta mapahimala-an ka ha mayamò ya alagà ay gaw-en katan mama-alà nin malhay ya alagà. Kayà pakarani ka kongko nin makilamo ha kaligawan.’

²² “Hato itaman ya alilà ya binalagan nin alagà lowan libo ay nako do ha amo na ta hinalità na kona, ‘Binalagan mo ko, Apo,’ wana, ‘nin alagà lowan libo. Helken mo! habayti et ya lowan liboy natobò ko.’ ²³ Hinalità itaman kona nin hatoy amo, ‘Maganday ginawà mo, mahampat boy tapat ya alilà. Banà ta mapahimala-an ka

ha mayamò ya alagà ay gaw-en katan mama-alà nin malhay ya alagà. Kayà pakarani ka kongko nin makilamo ha kaligawan.'

²⁴ "Hapa-eg hatoy alilà ya binalagan nin alagà malibo ay nako do ha amo na ta hinalità na kona, 'Apo,' wana, 'tandà ko ya hika ay ma-irap nin pakilamowan, ta ampangalawah ka nin agmo intanem boy ampakinabang ka ha agmo pinagpagalan. ²⁵ Angkalimo ko komo; kayà hay kowalta mo ay intagò ko ha lalè lotà. Helken mo! Anti ana bayri bayti ya ikon mo.'

²⁶ "Hapa-eg, hinalità kona nin hatoy amo na, 'Hika,' wana, 'ya mala-et boy matamlad ya alilà! Tandà mo awod ya ampangalawah ako nin agko intanem boy ampakinabang ha agko pinagpagalan. ²⁷ Ha ombayro, hay kowalta ko ay indabò mo dayi ha bangko emen habayto ay nibira kongko nin ma-in tobò.'

²⁸ "Hapa-eg, hinalità et nin hatoy amo do ha kanayon ya aw-alilà na, 'Kowen moyo kona,' wana, 'ba-in ya kowalta ta igwà moyo do ha ma-in alagà mapò ya libo. ²⁹ Hay tawoy ma-in ay pahanan et ya ma-in kona, piro hay ayin, no anyaman ya ma-in kona maski a-amò ay alihen kona. ³⁰ Hay bagay bayri ha ayin pakinabang ya alilà ay itapon ha likol ha dogal ya pagkareglem. Bayro hay tawtawo ay mi-anggaw-angaw boy manget-et nin ngipen la banà ha tanamen lay dya-dyà.' "

Hay kalalampohan panonosga

³¹ Ombayri et ya hinalità ni Apo Hisos, "Hiko," wana, "ya an-ingaten Anak nin Tawo, pagbira ko

bayri ha babon lotà ay ma-in akon kagandawan ya ahè makwan ihipen, boy kalamo koy aw-anghil ko biha ko miknò ha trono koy ma-in kagandawan. ³² Kaganawan tawo bayri ha babon lotà ay mititipon ha arapan ko ta pipapawa-en ko ha loway gropo nin bilang ha magpapastol ya ampipapawa-en nay tawtopa boy kawkanding. ³³ Hay tawtawoy mangahampat ya bilang ha topa ay igwà ko ha bandan wanan ko; hay tawtawoy mangala-et ya bilang ha kanding ay igwà ko ha bandan oki ko.

³⁴ “Hapa-eg hiko ya Arì ay maghalità ha tawtawoy anti ha bandan wanan ko, ‘Hikawoy ma-in kahampatan ya inggawà komoyo nin Tatay koy Diyos, mako kawo bayri ta pag-ari-an katawo. Hay pag-ari ko komoyo ay inhandà nin Diyos pabibat hin pinalsa ya babon lotà; ³⁵ ta hin nabitlan ako ay pinakan moyo ko; hin na-angan ako ay pina-inom moyo ko. Maski agmoyo ko nabalayan ay pinagkahandà moyo ko ha bali moyo. ³⁶ Hin ayin akon dolo ay pinadolowan moyo ko; hin nagmasakit ako ay inasiwà moyo ko, boy hin napiriso ko ay tinibaw moyo ko.’

³⁷ “Hapa-eg, tombay kongko baytoy mangahampat ya tawtawo, ‘Pangino-on,’ wanla, ‘nakano nawen ka nakit ya binomitil ya pinakan nawen, boy nakano nawen ka nakit ya na-angan ya pina-inom nawen? ³⁸ Nakano nawen ka ahè nabalayan ya pinagkahandà nawen, boy nakano ka nanga-ilangan nin dolo ya pinadolowan nawen? ³⁹ Nakano nawen ka simpri nakit ya nagmasakit o napiriso ya tinibaw nawen?’

⁴⁰ “Hapa-eg hiko ya Arì ay tombay konla nin ombayri: ‘Kaptegan ya anhalita-en ko komoyo; ha panggawà moyo nin ombayri ha miha ha pinaka-oltimo ya kowinta pawpatel ko ay bilang anan kongko moyo ginawà.’

⁴¹ “Hapa-eg,” wana et ni Apo Hisos, “ombayri itaman ya halita-en ko ha tawtawoy anti ha bandan oki ko: ‘Pakarayò kawo kongko. Hay bagay komoyo ay kaparosawan. Mako kawo ha apoy ya ahè maparè ya inhandà anan para koni Satanas boy ha dawdimonyoy aw-anghil na; ⁴² ta hin binomitol ako ay agmoyo ko pinakan; hin na-angan ako ay agmoyo ko pina-inom. ⁴³ Hiko ya agmoyo nabalayan ay agmoyo pinagkahandà ha bali moyo; hin ayin akon dolo ay agmoyo ko pinadolowan; hin nagmasakit ako boy napiriso ay agmoyo ko simpri tinibaw.’

⁴⁴ “Hapa-eg, tombay hila kongko, ‘Pangino-on,’ wanla, ‘nakano nawen ka nakit ya binomitol, o na-angan, o ahè nabalayan, o ayin dolo, o nagmasakit, o napiriso ya agnawen tinambayan?’

⁴⁵ Hapa-eg hiko ya Arì ay tombay konla nin ombayri: ‘Kaptegan ya halita-en ko komoyo; hay agmoyo panambay ha pinaka-oltimo ya kowinta pawpatel ko ay hiko ya agmoyo tinambayan.’

⁴⁶ Habayto,” wana et ni Apo Hisos, “ya ombayroy tawtawo ay mipalako ha impirno ya ayin anggay kaparosawan, piro hay mangahampat ya tawtawo ay biyan biyay ya ayin anggawan.”

*Hay tangkà koni Apo Hisos
(Markos 14:1-2; Lokas 22:1-2; Howan 11:45-53)*

¹ Hin nayari intorò ni Apo Hisos baytoy kaganawan ay hinalità na ha aw-alagad na, ya wana, ² “Tandà moyo ya loway allo tana ya palabahen biha Pistan Pamamanemtem; boy ha allon habayto, hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay igwà ha tawtawoy mangipakò kongko ha koroh.”

³ Hapa-eg hay pawpo-on nin pawpari boy mawmato-ay mangama-in katongkolan ay niti-tipon ha palasyo ni Kaypas ya pinakamatag-ay ya po-on pari, ⁴ ta amplanowen la no pangno la ma-isikrito ya pandakep koni Apo Hisos ta patyen la ya. ⁵ “Agtamo,” wanla, “gaw-en peleg pista ta maka manggawà nin kagolowan ya tawtawo.”

*Hay babayi ya nangibollog nin pabangoh ha oloni Apo Hisos
(Markos 14:3-9; Howan 12:1-8)*

⁶ Hapa-eg hi Apo Hisos ay anti ha banowan Bitanya ha bali ni Simon ya liprosowen pon. ⁷ Peleg ampangan hili Apo Hisos ay ma-in nakalateng ya mihay babayi ya nantan nin pinakamabli ya pabangoh ya nakapalaman ha maganday pambiyanan ya an-ingaten alabastro. Habayto ay imbollog na ha olo ni Apo Hisos. ⁸ Hin nakit bayto nin aw-alagad ay namahang hila. “Antà,” wanla, “nin sinayang na ba-in ya pabangoh? ⁹ No na-ilakò dayi ba-in nin malhay ya alagà, hay napaglako-an ay na-igwà dayi ha manga-irap.”

¹⁰ Hatoy anhalita-en la ay alwan polinged koni Apo Hisos; kayà hinalità na konla, “Antà,” wana, “nin ampaki-emenan moyo ya? Hay ginawà na kongko ay kahampatan. ¹¹ Hay manga-irap ay kalamo moyon pirmi; piro hiko ay ahè magpirmi komoyo. ¹² Hay pangibollog na ha nawini ko nin habayti ya pabangoh ay paghahandà ha pananabon kongko. ¹³ Anhalita-en ko komoyo ya kaptegan: maski ayrin dogal bayri ha babon lotà nin ma-i-aral bayti ya Mahampat ya Balità ay mapanemteman bayti ya babayi ta mabanggit ya ginawà na kongko.”

Hi Hodas Iskaryoti ay nakisondò nin isapakat hi Apo Hisos

(Markos 14:10-11; Lokas 22:3-6)

¹⁴ Hapa-eg hi Hodas Iskaryoti ya miha ha labin-loway alagad ni Apo Hisos ay nako ha pawpon nin pawpari ¹⁵ ta hinalità na konla, “Anyà,” wana, “ya igwà moyo kongko no igwà ko komoyo hi Hisos?” Hapa-eg, binyan la yan tatlompò ya kowaltay pilak. ¹⁶ Pa-ibat hin habayto ay anhipen ni Hodas no pangnoy pangisapakat na koni Apo Hisos.

Hi Apo Hisos ay nangipahandà nin pangaponanpara ha Pistan Pamamanemtem

(Markos 14:12-16; Lokas 22:7-13)

¹⁷ Hin primiron allo nin Pistan pamangan tinapay ya ayin pampalbag, hay aw-alagad ni Apo Hisos ay napakarani kona ta pinastang la ya, ya wanla, “Ayri ya labay mon pangihandan nawen nin pangaponan tamo ya pamanemteman?”

18 Tinombay konla hi Apo Hisos, ya wana, “Mako kawo ha siyodad nin Hirosalim ta maki-ilgo kawo ha mihay tawo bayro ya halita-en ko komoyo. Hay halita-en moyo bayro ha tawo ay ombayri: ‘Hinalità nin Mangangaral nawen ya, “Hay ka-orasan nin kamatyan ko ay maranina. Hikayi nin aw-alagad ko ay bayri ha bali mo nin mangapon hapa-eg Pistan Pamamanemtem.” ’ ’ ”

19 Hapa-eg hatoy aw-alagad ay hinomonol ha hinalità konla ni Apo Hisos. Kayà nangihandà hila nin pangaponan la para ha Pistan Pamanemtem.

Hin Pistan Pamamanemtem ya ampangan hili Apo Hisos ay hinalità na yama-in mangisapakat kona

(Markos 14:17-21; Lokas 22:21-23; Howan 13:21-26)

20 Hin yabi ana, hi Apo Hisos kateng labin-loway alagad na ay dinomoyong ha lamisawan ta mangan. 21 Hin ampi-a-arap hilayna nin ampangan ay hinalità konla ni Apo Hisos, ya wana, “Anhalita-en ko komoyoy kaptegan: miha komoyo ya ka-arap kon ampangan ay mangisapakat kongko.”

22 Hapa-eg, hatoy aw-alagad ay nilomelè. Mihamiha hilan nagpastang koni Apo Hisos, ya wanla, “Alwa kali nin hiko bayto, Pangino-on?”

23 Tinombay konla hi Apo Hisos, ya wana, “Hatoy kalamo kon ampagsawsaw nin tinapay ha yawong ay hiya bayto ya mangisapakat kongko. 24 Impaholat nin Diyos ya hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay talagan mati, piro ka-i-ingaloy

mangyari ha tawoy mangisapakat kongko ya aningaten Anak nin Tawo. Mas mahampat et dayi ya agyayna in-anak.”

²⁵ Hapa-eg hi Hodas ya ampangisapakat koni Apo Hisos ay naghalità, “Hiko nayì,” wana, “Apo?”

Tinombay kona hi Apo Hisos, “Mismon hikayna,” wana, “ya naghalità.”

Intorò ni Apo Hisos ha aw-alagad na ya tongkolha bayoy kasondo-an nin Diyos ha tawtawo

(Markos 14:22-26; Lokas 22:14-20; 1 Korinto 11:23-34)

²⁶ Peleg la et bayron ampangan, hi Apo Hisos ay nandampot nin tinapay ya pinasalamatan na ha Diyos. Binibi-hil na bayto ta impatpel na ha aw-alagad na biha na hinalità, ya wana, “Habayti ay nawini ko; kanen moyo.”

²⁷ Hapa-eg, dinampot na et ya mihay baso ya ma-in alak nin obas. Pinasalamatan na bayto ha Diyos biha na inggawà ha aw-alagad na. “Hikawoy kaganawan,” wana, “ay minom nin habayti, ²⁸ ta habayti ay dayà ko ya katibayan nin hay Diyos ay ma-in bayoy kasondo-an ha tawtawo. Habayti ya dayà ko ya mantolò para ha kalak-an tawo, boy habayti ya makapatawad nin kawkasalanan. ²⁹ Anhalita-en ko komoyo ya agkoyna minom nin ombayri ya alak nin obas anggan lano ha mapagkalamo katawo nin minom nin bayoy alak do ha dogal ya ampag-arian nin Tatay koy Diyos.”

³⁰ Hin nayari hili Apo Hisos nin nagkantan pamasalamat ay nako hila ha Bakil nin Aw-olibo.

*Hinola-an ni Apo Hisos ya ipogla-oh ya ni Pidro
(Markos 14:27-31; Lokas 22:31-34; Howan
13:36-38)*

³¹ Hapa-eg, hinalità ni Apo Hisos ha aw-alagad na, ya wana, “Hikawoy kaganawan ay ma-lihan nin katetpel kongko hapa-eg yabi kompormi ha hinalità nin Diyos ya ombayri: ‘Hay Pastol nin tawtopa ay patyen ko boy mikakatak ya tawtopa.’ ³² Piro pangabiyay kon oman,” wana et ni Apo Hisos, “ay ma-ona ko komoyo nin mako ha probinsyan Galiliya.”

³³ Hapa-eg, hinalità ni Pidro koni Apo Hisos, ya wana, “Maski ma-lihan nin katetpel ya kaganawan, hiko ay ahè!”

³⁴ Hinalità kona ni Apo Hisos, “Anhalita-en ko komo ya kaptegan,” wana, “hapa-eg yabi, biha mangkati ya manok ay katatloy bisis mo kon ipogla-oh nin halita-en ya agmo ko balay.”

³⁵ Tinombay kona hi Pidro, ya wana, “Maski mati ko nin kalamo mo ay agko maghalità nin agkata balay.” Ombayro simpri ya hinalità nin kaganawan alagad.

*Hi Apo Hisos ay nako ha Gitsimani ta bayroya
nanalangin*

(Markos 14:32-42; Lokas 22:39-46)

³⁶ Hapa-eg hi Apo Hisos kateng aw-alagad na ay nako ha dogal ya an-ingaten Gitsimani. Hinalità na ha aw-alagad na, “Miknò kawo bayri,” wana, “ta mako ko ha banda bayro nin manalangin.” ³⁷ Hapa-eg, hay gintan ni Apo Hisos ay hi Pidro kateng hatoy loway anak ni Sibidiyo, boy hin habayto ay nakatanam yan

masyadoy kalele-an boy angkagolo ya ihip na.
³⁸ Hapa-eg, hinalità konla ni Apo Hisos, “Emen akon mati,” wana, “nin banà ha masyadoy kalele-an ko. Bayri kawo pon boy makipoyat kawo kongko.”

³⁹ Hin nipakarayò nin amò hi Apo Hisos ay nanlokob yan nanalangin, ya wana, “Tatay ko, no ma-ari dayi ay alihen mo bayti ya kadya-dya-an ya andanassen ko. Ombayro man ay alwan kalabayan koy mahonol no alwan kalabayan mo.”

⁴⁰ Hapa-eg hi Apo Hisos ay nagbira do ha tatloy alagad na boy natalngan na hilay angkatoloy. Hinalità ni Apo Hisos koni Pidro, “Agmo nayì matagal nin magpoyat nin maski mihay oras?
⁴¹ Homandà kawo boy manalangin emen agkawo matoksò. Anti ha nakem moyo ya labay moyon homonol, piro ahè makaya nin sarili moyo.”

⁴² Inalihan hilayna et ni Apo Hisos nin ikalwan bisis ta nako yan nanalangin. “Tatay ko,” wana, “no ahè ma-alih bayti ya kadya-dya-an ya andanassen ko ay kalabayan moy mangyari.”

⁴³ Hapa-eg, nagbirayna et hi Apo Hisos do ha tatloy alagad na boy natalngan na hilay angkatoloy ta nitonglò hilayna.

⁴⁴ Inalihan hilayna et oman ni Apo Hisos nin ikatlon bisis ta nako yan nanalangin nin bilang ombayro hin ona. ⁴⁵ Hapa-eg ay nagbira yayna et ta hinalità na konla, “Angkatoloy kawo et nayì,” wana, “boy ampa-inawa? Nilomateng anay oras nin hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay isapakat nin igwà ha gamet nin tawtawoy

makasalanan. ⁴⁶ Mibangon kawoyna ta an-lomateng anay tawoy ampangisapakat kongko. Hakbaten tamo hila.”

Dinakep hi Apo Hisos

(Markos 14:43-50; Lokas 22:47-53; Howan 18:3-11)

⁴⁷ Mintras ampaghalià hi Apo Hisos, hi Hodas ya miha ha labinloway alagad na ay nakalateng kalamo nay malakè ya tawoy nipaghondang boy nipagpapatok. Hila bayti ay inhogò nin pawpon nin pawpari boy mawmato-ay mangama-in katongkolan. ⁴⁸ Hatoy traydor ya hi Hodas ya ampangiparakep koni Apo Hisos ay naghalità ha kawkalamowan na, ya wana, “Hay alekan ko ay hiya bayto. Dakpen moyo ya ta gitan moyo.” ⁴⁹ Hin nilomateng bayro hi Hodas ay nagdiritso ya koni Apo Hisos boy hinalità na, “Apo,” wana, biha na ya inalekan.

⁵⁰ Hinalità kona ni Apo Hisos, “Aporawen mon gaw-en,” wana, “ya bara-nan nin pamako mo bayri.” Hapa-eg hi Apo Hisos ay pinakaraniyan nin hatoy kawkalamowan ni Hodas ta dinakep la ya. ⁵¹ Miha ha aw-alagad ni Apo Hisos ya anti bayro ay nanganoh nin hondang ta tinabtab nay alilà nin pinakapo-on nin pawpari. Hatoy alilà ya tinabtab ay napongohan nin tolih. ⁵² Hinalità ni Apo Hisos, “Igomà moynay hondang mo,” wana, “ta kaganawan ampamati nin hay anggamiten ay hondang ay hondang itaman ya gamiten nin pamati konla. ⁵³ Agmo nayi tandà ya no makirawat ako hapa-eg ha Tatay koy Diyos ay ihogò na hapa-eg et ya liboliboy anghil na nin

mangasiwà kongko? ⁵⁴ Piro no gaw-en ko baytoy ombayro ay pangno matopad baytoy nakaholat ha Kaholatan nin Diyos ya dapat mangyari?”

⁵⁵ Hapa-eg hi Apo Hisos ay naghalià do ha kalak-an tawo, ya wana, “Warì tolisan ako ta nakahondang kawo boy nipagpapatok ya mandakep kongko? Allo-allo kon ampiknò do ha bali nin Diyos nin ampanorò ay antà agmoyo ko dinakep? ⁵⁶ Kaganawan nin habayti ay ampangyari emen magkapeteg baytoy hinolat nin pawpropita ha Kaholatan nin Diyos.”

Hapa-eg hay kaganawan alagad ni Apo Hisos ay nipampowayo ta inalihan la ya.

Hi Apo Hisos ay in-arap ha mangama-in katongkolan

(Markos 14:53-65; Lokas 22:54-55, 63-71; Howan 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Hapa-eg hi Apo Hisos ay gintan nin hatoy nipandakep kona ha bali ni Kaypas ya pinakapon nin pawpari, ta anti bayron nititipon ya mawmangitorò nin kawkapanogo-an kateng hatoy mawmato-ay mangama-in katongkolan. ⁵⁸ Hi Pidro ya ma-in amò ya karayo-an ya anhomono koni Apo Hisos ay ni-abot ha kolob bali nin hatoy pinakapo-on nin pawpari. Nilomo-ob ya bayro nin naki-iknò ha bawbantay ta an-imatonan na no anyay homono ya mangyari. ⁵⁹ Hapa-eg hay pawpo-on nin pawpari boy kaganawan ma-in katongkolan ay ampanikap nin manistigos kabongkokan ya kontra koni Apo Hisos emen la ya ma-ipapati. ⁶⁰ Piro ayin hilan makit ya baranan ya pamatyan la kona maski malakè ya tawoy

ampaghalià nin kabongkokan. Ha kalalampohan ay ma-in loway tawo ya napakarani ⁶¹ ya naghalià nin, “Habayti ya tawo ay naghalià nin, ‘Kaya kon hira-en bayti ya bali nin Diyos ta pangalabah nin tatloy allo ay ibangon kon oman.’”

⁶² Hapa-eg, nireng baytoy pinakapo-on nin pawparì ta pinastang na hi Apo Hisos, ya wana, “Ayin ka nayì ma-itobay bahen ha an-ibingga la komo?” ⁶³ Piro hi Apo Hisos ay ahè nagtelek.

Hinalità kona nin hatoy pinakapo-on nin pawparì, “An-imanda ko,” wana, “komo ya ha arapan nin Diyos ya ayin kamatyan ay halita-en mo konnawen no hika baytoy impangakò nin Diyos ya Anak nin Diyos.”

⁶⁴ Tinombay kona hi Apo Hisos, “Mismon hikayna,” wana, “ya naghalià. Piro habayti ya halita-en ko komoyon kaganawan: lano, hiko ya an-ingaten Anak nin Tawo ay makit moyoy ampiknò ha bandan wanan nin Pinakamakapangyariyan ya Diyos. Pagbira ko bayri ay makit moyo ko ya anti ha leem ya mangibat ha katatagayan.”

⁶⁵ Hapa-eg, ha kapahangan nin hatoy pinakapo-on nin pawparì ay giniwak nay dolo na boy hinalità na, “Haba-in ya tawo,” wana, “ay ampaghalià nin kontra ha Diyos, ta hiya ay tawon bongat piro an-ipantay nay sarili na ha Diyos. Kayà alwa tamoynan ka-ilangan ya tistigos. Bayri ay nalengè moyoynay hinalità na ya kontra ha Diyos. ⁶⁶ Anyay disisyon moyo?”

Tinombay kona baytoy tawtawo, ya wanla, “Hay dapat kona ay patyen.”

⁶⁷ Hapa-eg, dinol-an lay lopa ni Apo Hisos boy pinagpoponiti la ya; hay ginawà nin kanayon ay pinerengan lay mata na, biha la ya tinampal ⁶⁸ boy hinalità la kona, “Banta-an mo pa, Kristo, no hinoy nanampal komo.”

Hi Apo Hisos ay impogla-oh ni Pidro

(Markos 14:66-72; Lokas 22:56-62; Howan 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Hi Pidro ay anti ha kolob nin hatoy pinakapo-on nin pawpari nin ampiknò. Hapa-eg mihay babayi ya alilà bayro ay napakaranin naghaltà kona, “Kateng hika,” wana, “ay miha ha kawkalamowan ni Hisos ya taga Galiliya.”

⁷⁰ Piro ha arapan nin kaganawan, hi Pidro ay nagpogla-oh, ya wana, “Agko tandà ba-in ya anhalita-en mo.” ⁷¹ Hapa-eg hi Pidro ay nagpalako ha polta nin hatoy kolob. Bayro ay nakit yayna et nin kanayon ya babayi ya alilà ya naghaltà do ha tawtawoy anti bayro, ya wana, “Haba-in ya tawo ay kalamo ni Hisos ya taga Nasarit.”

⁷² Nagpogla-oh ana et hi Pidro, ya wana, “Am-paghompà ako nin haba-in ya tawo ay talagan agko balay.”

⁷³ Amò papa-inghan, hay tawtawoy anti bayro ya ampipampireng ay napakarani koni Pidro ta hinalità la kona, “Talagan hika,” wanla, “ay miha ha aw-alagad ya kalamo ni Hisos ta angkahalata nawen ka ha pag-i-ilgo mo.”

⁷⁴ Hapa-eg hi Pidro ay naghompà nin kabongkokan, ya wana, “Parosawan ako nin

Diyos no alwan peteg ya hinalità ko ya agko balay ba-in ya tawo.”

Antimano ay nangkati ya manok. ⁷⁵ Hapa-eg, napanemteman ni Pidro baytoy hinalità kona ni Apo Hisos ya ombayri: “Biha mangkati ya manok ay ipogla-oh mo kon katatloy bisis nin halita-en ya agmo ko balay.” Kayà hi Pidro ay nog-alih bayro ha kolob boy masyadoy pamitangitangih na.

27

Hi Apo Hisos ay gintan koni Pilato

(Markos 15:1; Lokas 23:1-2; Howan 18:28-32)

¹ Hay hambak et nin bayombokah, kaganawan po-on nin pawparì boy mawmato-ay mangama-in katongkolan ay nititipon ana et, ta ampi-iligowan la no pangno la ma-ipapati hi Apo Hisos.

² Hapa-eg hi Apo Hisos ay binalol la biha la gintan nin inggawà koni Pilato ya gobirnadon ya taga Roma.

Hay pagkamati ni Hodas Iskaryoti

(Gawgawà 1:18-19)

³ Hapa-eg hi Hodas Iskaryoti ya nagtraydor koni Apo Hisos ay naghehe ha ginawà na hin nakit nay sinintinsyawan nin patyen hi Apo Hisos. Nako ya ha pawpo-on nin pawparì boy ha mawmato-ay mangama-in katongkolan ta in-orong na baytoy tatlompò ya pilak ⁴ boy hinalità na konla, “Nagkasalanan ako,” wana, “ha pangisapakat ko nin tawoy ayin kasalanan.”

Tinombay hila kona, “Ayin kowinta,” wanla, “konnawen. Ba-alà kayna ha sarili mo.”

⁵ Hapa-eg do ha bali nin Diyos ay intapon ni Hodas baytoy kowalta, biha ya nog-alih ta nagbibitay ya.

⁶ Hatoy kowalta ay pinowot nin hatoy pawpon nin pawpari boy hinalità la, “Agtamo,” wanla, “igwà bayti ha pambiyanan kowalta bayri ha bali nin Diyos, ta kontra ha kawkapanogo-an tamo ya mananggap kowalta ya imbayad ha biyay nin mihay tawo.” ⁷ Kayà pini-i-ilgowan lay tongkol bayro ha kowalta. Hapa-eg, nangapimimihawan la ya habayto ay panaliw la nin lotà ha mihay manggagawà keren, ta habaytoy gaw-en lan pangitabonan nin dawdayowan. ⁸ Kayà habaytoy dogal ya ginawà lan panabonan ay an-ingaten Dogal Dayà angga hapa-eg. ⁹ Habayti ya pangyayari ay natopad baytoy holà hin hato ni propita Hirimiyas ya ombayri ya pagkahalità: “Tatlompò ya pilak ya alagà pandakep nin tawo ta habaytoy alagà nin ibayad ya nangapisosondo-an nin awinalalak ni Israyil. ¹⁰ Habaytoy kowalta ay pinanaliw lan lotà ha mihay manggagawà keren bilang ombayro ha intorò kongko nin Panginonon.”

Hi Apo Hisos ay pinastang ni Pilato

(Markos 15:2-5; Lokas 23:3-5; Howan 18:33-38)

¹¹ Hapa-eg hi Apo Hisos ay anti ha arapan ni Gobirnadador Pilato nin ampireng. Pinastang ya ni Pilato, ya wana, “Hika nayi ya Arì nin Hawhodiyo?”

Tinombay hi Apo Hisos, “Awò,” wana. “Tamà ba-in ya hinalità mo.”

¹² Piro hin ambinggawan ana hi Apo Hisos nin hatoy pawpo-on nin pawpari boy hatoy mawmato-ay mangama-in katongkolan ay agya tinombay. ¹³ Pinastang yayna et ni Pilato, ya wana, “Agmo nayi angkalengè bayti ya bawbagay ya an-ibingga la komo?” ¹⁴ Piro ni mihay halità ay ahè tinombay hi Apo Hisos; kayà masyadon nag-ispanta hi Pilato.

Kamatyan ya insintinsya koni Apo Hisos

(Markos 15:6-15; Lokas 23:13-25; Howan 18:39-19:16)

¹⁵ Ta-onta-on, no Pistan Pamamanemtem, hay gobirnadador ay ampamalayà nin mihay piriso ya awoken nin kalak-an. ¹⁶ Hin habayto ay ma-in mihay piriso ya nagngalan Barabas ya bantog ha kala-etan. ¹⁷ Hapa-eg hin nititipon ya tawtawo ay pinastang hila ni Pilato, “Hino,” wana, “ya labay moyon palaya-en ko, hi Barabas o hi Hisos ya an-ingaten Kristo?” ¹⁸ Hay bara-nan nin ombayroy hinalità ni Pilato ay banà ta tandà na ya hi Apo Hisos ay inggawà la kona nin banà ha inggit la.

¹⁹ Mintras ampiknò et hi Pilato do ha panosgawan, hay ahawa na ay namagtan kona nin balità ya ombayri ya pagkahalità: “Agka makiemen manggawà nin anyaman ya bagay bahen ha tawoy ayin kasalanan, ta masyadon ampikoto ya ihip ko banà ha taynep ko nayabi ya tongkol kona.”

²⁰ Hapa-eg hatoy pawpo-on nin pawpari boy hatoy mawmato-ay mangama-in katongkolan ay nanolsol ha kalak-an tawo nin hi Barabas ya awoken la koni Pilato nin palaya-en ta hi Apo

Hisos ay patyen. ²¹ Pinastang hilayna et ni Pilato, “Hino bayri ha lowa,” wana, “ya labay moyon palaya-en ko?”

“Hi Barabas,” wanla.

²² Hinalità konla ni Pilato, ya wana, “Anyaman awod ya gaw-en ko koni Hisos ya an-ingaten Kristo?” Tinombay hilay kaganawan, ya wanla, “Ipakò ya ha koroh!”

²³ “Antà?” wani Pilato, “anyay kala-etan ya ginawà na?”

Piro lalò ana ingat nin nambo-angaw ya tawtawo, ya wanla, “Ipakò ya ha koroh!”

²⁴ Hin nakit ni Pilato ya ayin yan magawà ta anlomalò ya kagolowan ay namakwa yan lanom ta ha arapan nin hatoy kalak-an tawo ay inoyahan nay gamet na boy hinalità na konla, ya wana, “Ayin akon kasalanan ha kamatyan nin habayti ya tawo. Habayti ay kagagaw-an moyo.”

²⁵ Hatoy kaganawan tawo ay tinombay, “Mipalako,” wanla, “konnawen boy ha aw-anak nawen ya kaparosawan ha pagkamati na.”

²⁶ Hapa-eg hi Barabas ay pinalayà ni Pilato. Hi Apo Hisos balè ay impabarog na boy inggawà nan ipakò ha koroh.

Hi Apo Hisos ay pinagsistiyon nin hawhondalò (Markos 15:16-20; Howan 19:2-3)

²⁷ Hapa-eg hi Apo Hisos ay gintan nin hatoy hawhondalò nin gobirnadador do ha palasyo, biha la tinipon ya kawkakompanya la ta pinalibotan la hi Apo Hisos. ²⁸ Nilo-hokan la hi Apo Hisos biha la ya pinaholotan nin doloy kolor obi ya emen dolon arì. ²⁹ Nanggawà hilan koronay

dowih biha la inggawà ha olo ni Apo Hisos, boy hay wanan gamet na ay pina-oligtanan lan tambò ta hiya kanwarì ay ma-in katongkolan. Hapa-eg, nanalimokod hila ha arapan na ta pinagsistiyàn la ya, ya wanla, “Lomawig ya biyay mo, Arì nin Hawhodiyo.” ³⁰ Nayarì bayto ay dinol-an la ya, biha la kinwa kona baytoy tambò ta impatok la ha olo na. ³¹ Hin nayarì la yan pinagsistiyàn ay nilo-hok la kona baytoy dolo ya kolor obi, biha la impaholot kona nin oman ya sarili nan dolo. Hapa-eg, hiya ay gintan laynan ipakò ha koroh.

Hi Apo Hisos ay impakò ha koroh

(Markos 15:21-32; Lokas 23:26-43; Howan 19:17-27)

³² Mintras anti hila ha daan ay nahakbat lay mihay tawoy nagngalan Simon ya taga Sirini. Hi Simon ay pinilit lan pinabalatay nin koroh ni Apo Hisos. ³³ Hapa-eg, ni-abot hila ha dogal ya an-ingaten Golgota ya hay labay totolen ay Dogal nin Bongò ta bilang kortin bongò olon tawo. ³⁴ Bayro la ya ampa-inomen nin alak ya nila-okan aplo, piro hin natawayan na ay agnayna ininom.

³⁵ Hin na-ipakò layna hi Apo Hisos ha koroh ay inatag-atag lay dolo na ta pinibobonotan la no hino konla ya makapag-ikon. ³⁶ Hin nayarì bayto ay nìknò hila ta ambantayan la hi Apo Hisos. ³⁷ Ha bandan tag-ay nin olo ni Apo Hisos ay inholat lay bingga la kona ya ombayri: “HABAYTI HI HISOS YA ARÌ NIN HAWHODIYO.” ³⁸ Bayro ay ma-in itaman nin loway tolisan ya kapariho

nan impakò ha koroh. Hay miha ay ha bandan wanan na, hay miha ay ha bandan oki na.

³⁹ Hay tawtawoy angkahagoy koni Apo Hisos ay ampipampeyeng nin ampanginsolto kona, ya wanla, ⁴⁰ “Wari alwan hika ya manirà nin bali nin Diyos ta pangalabah nin tatloy allo ay ibangon mon oman? Sigi paraw! No hika ay Anak nin Diyos ay omaypà ka bahen ha koroh ta ilibri moy sarili mo!”

⁴¹ Kateng pawpo-on nin pawpari, mawmangitorò nin kawkapanogo-an, boy mawmato-ay mangama-in katongkolan ay ampanginsolto koni Apo Hisos, ya wanla, ⁴² “Nangilibri ya nin kanayon piro agna ma-ilibri ya sarili na. Wari alwan hiya ya Arì nin aw-inalalak ni Israyil? No mag-aypà ya bahen ha koroh ay tompel kayi kona. ⁴³ Ampahimalà ya ha Diyos boy anhalitaten na ya hiya ay Anak nin Diyos. Helken tamo paraw no labayen nin Diyos nin ilibri na ya hapageg.” ⁴⁴ Kateng hatoy loway tolisan ya kapariho nan impakò ha koroh ay ampanginsolto simpri kona.

Hay pagkamati ni Apo Hisos

(Markos 15:33-41; Lokas 23:44-49; Howan 19:28-30)

⁴⁵ Pa-ibat ogtoy allo anggan alas tris nin mahilem, hay babon lotà ay dinomeglem. ⁴⁶ Habayton alas tris nin mahilem, hi Apo Hisos ay nambo-angaw nin pagkahokaw, ya wana, “Ili, Ili, lama sabaktani,” ya hay labay totolen ay, “Diyos ko, Diyos ko, antà pina-olayan mo ko?”

⁴⁷ Hin nalengè nin ongnoy tawoy anti bayro baytoy hinalità ni Apo Hisos ay hinalità la, ya wanla, “An-ingaten na hi Ilyas ya propita hin hatò.” ⁴⁸ Hay miha konla ay nowayon nangwa nin bilang ispongha ta imbahà na ha hokà, biha na inggawà ha tampoh nin tambò, ta impahephep na koni Apo Hisos. ⁴⁹ Piro hinalità nin kanayon, “Pa-olayan mo ya,” wanla, “ta helken tamo paraw no lakwen yan ilibri ni Ilyas.” ⁵⁰ Hapa-eg hi Apo Hisos ay nambo-angaw ana et nin pagkahokaw biha ya naboyto-an nin inawawen.

⁵¹ Hin habayton oras, hay makodpaw ya dolo ya pinagkortina ha lo-ob bali nin Diyos ay nawakwak nin napigitnà pa-ibat tag-ay anggan aypà; hay lotà ay na-eyeg boy hay bawbato ay nangapapaka. ⁵² Hay pawpinangitabonan ay nanga-a-abriyan, boy malakè ya nag-in tawtawo nin Diyos hin hatò ya nikati ay nabiyay hin nabiyay oman hi Apo Hisos. ⁵³ Hila ay nipampog-alih bayro ha pangitabonan ta nako hila ha Hirosalim ya masagradoy siyodad boy malakè ya tawo ya nakakit konla bayro.

⁵⁴ Hatoy hawhondalò kateng kapitan la ya ampipamantay koni Apo Hisos ay masyadon nalimo hin nanlayon boy hin nakit lay kaganawan pangyayari. Hinalità la, “Talagan hiya,” wanla, “ya Anak nin Diyos.”

⁵⁵ Hin habayton oras ha ma-in amò ya karayonan ay ma-in malakè ya babayi ya ampangimaton no anyay ampangyari koni Apo Hisos. Hila bayto ya nipanhomono boy nipanambay koni Apo Hisos hin na-ibat ya ha probinsyan Galiliya.

⁵⁶ Kalamo bayro hi Mariya ya taga Magdala, hi Mariya ya nanay ni Santiyago boy Hosi, kateng nanay nin aw-anak ni Sibidiyo.

Hay pananabon koni Apo Hisos

(Markos 15:42-47; Lokas 23:50-56; Howan 19:38-42)

⁵⁷ Hin anyomabi ana ay nilomateng ya mihay mayaman ya nagnalan Hosi ya taga Arimatiya. Hiya ay miha ha kawkalamowan ni Apo Hisos.

⁵⁸ Nako ya koni Pilato ta pinastang nan kowen ya bangkay ni Apo Hisos. Hapa-eg, immanda ni Pilato nin igwà koni Hosi baytoy bangkay ni Apo Hisos. ⁵⁹ Hin nakwa ni Hosi ay pinotot na nin maganday klasin dolo ya mapotì boy malinis.

⁶⁰ Hin nayari bayto, hay kapigawà ni Hosi ya kowibay bato ya pangitabonan dayi nin sarili na ay bayro na impahok ya bangkay ni Apo Hisos. Hapa-eg, nangitolid yan pagkaholay bato ya pinanarà na nin poltan pinangitabonan biha ya nog-alih. ⁶¹ Hi Mariya ya taga Magdala kateng hatoy mihay Mariya ay anti bayron ampiknò nin naka-arap ha pinangitabonan.

Hay bawbantay ha tinabon ni Apo Hisos

⁶² Ika-ibokah nin allon paghahandà para ha allon pama-inawa ya allon Sabado, hay pawpon nin pawparì kateng Pawparisiyo ay nako koni Pilato ⁶³ ta hinalità la, ya wanla, “Apo, na-hipan nawen ya hin angkabiyay et ba-in ya mabongkok ay hinalità nay ombayri: ‘Pangalabah nin tatloy allo ay mabiyay akon oman.’ ⁶⁴ Kayà andawaten nawen komo ya imanda moy bantayan mahampat baytoy pinangitabonan kona anggan

malabah ya tatloy allo emen hay aw-alagad na ay ahè makalako bayron manakaw bangkay na biha la halita-en ha tawtawo ya, ‘Hiya ay nabiyay oman.’ No mangyari baytoy ombayro ay mas lomalo bayti ya kabongkokan kisa hin primiro.”

⁶⁵ Hinalità konla ni Pilato, “Mako kawoyna,” wana. “Mantan kawon hawhondalò ya pabantayan moyo ta bantayan lan mahampat.”

⁶⁶ Kayà nanigè hilayna. Emen hila makasigoro ay impabantayan la, boy hatoy pinanarà la ay binyan lan tandà emen la matanda-an no ma-in nanlo-at o ayin.

28

Hi Apo Hisos ay nabiyay oman

(Markos 16:1-11; Lokas 24:1-12; Howan 20:1-9)

¹ Nalabah ya allon pama-inawa ya allon Sabado, hay hambak et nin allon Domingo, hi Mariya ya taga Magdala kateng hatoy mihay Mariya ay nakon nanlek nin hatoy pinangitabonan koni Apo Hisos. ² Hapa-eg, biglà nanlayon nin pagkahokaw biha hay anghil nin Panginonon ay nona-oy ya nangibat ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos, ta intolid na baytoy bato ya pinanarà nin hatoy poltan pinangitabonan biha ya nikhò ha babo nin habaytoy bato. ³ Hay lopa na ay ampakapolag ta bilang kahawang kimat boy hay dolo na ay pagkapopoti. ⁴ Ha kalimowan nin hatoy bawbantay ya nakakit nin hatoy anghil ay nipamegpeg hila boy nikatomba ta nika-alomati.

⁵ Hapa-eg hatoy anghil ay naghaliṭà do ha bawbabayi, “Agkawo malimo,” wana. “Tandà ko ya hay antikapen moyo ay hi Apo Hisos ya impakò ha koroh. ⁶ Hiya ay ayin bayri ta nabiyay yan oman nin bilang ombayro ha hinalità na. Mako kawo bayri ta biliwen moyo ya pinangigwa-an kona, ⁷ biha kawo manandalì nin mako ha aw-alagad na ta halita-en moyo konla ya ombayri: ‘Hiya ay nabiyay anan oman, boy hapa-eg hiya ay ma-ona komoyo nin mako ha probinsyan Galiliya; bayro moyo ya makit.’ Habayti ya hinalità ko komoyo ay tanda-an moyo.”

⁸ Hapa-eg hatoy bawbabayi ay midyo nalimo piro napnò hilan kaligawan. Nanandalì hilan nowayon mako ha aw-alagad, ta ibaliṭà la baytoy impabaliṭà konla nin hatoy anghil. ⁹ Ha pamowayo la ay biglà lan nahakbat hi Apo Hisos ya naghaliṭà konla nin, “Magkama-in kawon katinekan,” wana. Napakarani hila kona ta tinomakeh hila ha bitih na boy hinomamba hila kona. ¹⁰ Hinalità konla ni Apo Hisos, “Agkawo malimo,” wana. “Manigè kawoyna ta ibaliṭà moyo ha pawpinatel ko ya mako hila ha probinsyan Galiliya ta bayro la ko makit.”

Hay bawbantay ay nasoholan

¹¹ Mintras anti ha daan baytoy bawbabayi, hay onгно do ha ampipagbantay nin hatoy tinabon ay nako ha siyodad nin Hirosalim, ta imbalità la ha pawpo-on nin pawparì baytoy kaganawan nin nangyari. ¹² Hatoy pawpo-on nin pawparì ay pinatipon lay mawmato-ay mangama-in katongkolan, ta ni-i-ilgo hila nin soholan la baytoy

hawhondalò. Kayà binyan lan malhay ya alagà ¹³ boy hinalità la, ya wanla, “Halita-en moyo ya hay bangkay ni Hisos ay tinakaw nin aw-alagad na hin yabi hin angkatoloy kawo. ¹⁴ Maski malengè bayti nin gobirnadador ay ayin kawon dapat ihipen ta hikayi ya ba-alà nin makitotol kona.” ¹⁵ Hapa-eg hatoy kowalta ya sohol ay tinanggap nin hatoy nipagbantay boy hinalità la baytoy impahalità konla. Angga hapa-eg ay ombayro et ya tototolen nin Hawhodiyo.

Hi Apo Hisos ay napakit ha aw-alagad na (Markos 16:14-18; Lokas 24:36-49; Howan 20:19-23; Gawgawà 1:6-8)

¹⁶ Hapa-eg hatoy labimmihay alagad ay nakoyna ha probinsyan Galiliya do ha bakil ya hinalità ni Apo Hisos nin lakwen la. ¹⁷ Hin nakit la hi Apo Hisos ay hinomamba hila kona maski ma-in ongno konla ya nagdoda nin hiya ay alwan hi Apo Hisos. ¹⁸ Hi Apo Hisos ay napakarani konla nin naghalità, ya wana, “Nagwà ana kongko ya kaganawan kapangyariyan ha katatag-ayan ha kama-inan nin Diyos boy bayri ha babon lotà. ¹⁹ Kayà manigè kawoyna nin mako ha kaganawan dogal, ta hay tawtawo ay toro-an moyo nin tompel kongko emen hila mag-in aw-alagad ko. Ha ngalan nin Tatay boy Anak boy Ispirito nin Diyos ay binyagan moyo hila, ²⁰ boy toro-an moyo hilan homonol ha kaganawan bagay ya immanda ko komoyo. Tanda-an moyo: hiko ay pirmi komoyo angga ha ka-anggawan nin babon lotà.”

**Hay halitá nin Diyos hay kawkanta boy
kawkahalita-an (The New Testament Psalms
and Proverbs)**

**Sambal, Botolan: Hay halitá nin Diyos hay kawkanta
boy kawkahalita-an (The New Testament Psalms and
Proverbs) New Testament+**

copyright © 2005 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Botolan Sambal

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

062b5b5e-5dc7-52fd-b99b-efadb471edf5